

Årsredovisning 2017

Ale kommun



Foto förstasidan: Josefine Larsson.

Ale Outdoor är festivalen för utesport och friluftsliv. 3 juni 2017 arrangerades piloten av föreningar och företag från hela regionen. Ale kommun samordnade eventet som syftade till att skapa möjligheter för föreningar och företag att leverera till besöksnäringen.

Tryck: Ale kommun kontorsservice

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförandes sammanfattning	4
Kommunchefens sammanfattning	5
Ales vision	6
Ale kommuns organisation	7
Valresultat och mandatfördelning	8
Befolkning i Ale	10
Sammanfattning 2013–2017, Ale kommun	11
Verksamhetsanalys	12
Social och ekologisk hållbarhet	18
Ekonomisk analys	23
Redovisningsprinciper	38
Ekonomisk sammanställning	40
Personalanalys	54
Kommunstyrelsen	57
Utbildningsnämnden	60
Kultur- och fritidsnämnden	64
Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden	67
Samhällsbyggnadsnämnden	73
Överförmyndarnämnden	77
Ord och begrepp	80
Revisionsberättelse	81
Protokoll från kommunfullmäktige	83

Kommunstyrelsens ordförandes sammanfattning

Ale kommun har nu passerat 30 000 invånare! I höstas hade jag förmånen att få välkomna lilla bebisen Lailah som Ales trettiotusende invånare. En värdig representant för den tillväxt och framtidstro som präglar vår kommun, även om huvudpersonen själv lugnt sov sig igenom festligheterna. Ale är attraktivare än någonsin och med 278 färdigställda bostäder och en tillväxt på 2,28% förstärker vi vår position som den långsiktigt starkaste tillväxtkommunen i regionen. Vi som bor här vet redan vilken fantastisk kommun det är och fler och fler vill också flytta till oss. Det är alla vi Alebor som tillsammans är ambassadörer för och utvecklare av vår kommun. Det är tillsammans vi bygger det nya Ale.

Tillväxten ger oss större skatteintäkter och bättre förutsättningar men ställer också krav på en snabbare utbyggnad av den kommunala servicen. 2017 har på många sätt varit ett oerhört utmanande år för vår organisation. De ekonomiska förutsättningarna för en tillväxt kommun gör att vi måste finansiera våra stora investeringar i framför allt skolor och förskolor. Det är att ta ett hållbart ansvar för hela Ale, både nu och i framtiden. Samtidigt har den genomlysning och förändring av arbetssätt och modeller som krävts under 2017 varit en rejäl utmaning. Många medarbetare och chefer har gjort stora insatser under året och vi har flyttat organisationen en rejäl bit på väg dit vi vill vara. Jag har också stor respekt och ödmjukhet inför de många tuffa situationer och val som har hanterats under året.

Inför 2018 har vi nu fått ytterligare utrymme i ekonomin tack vare att vi blir fler Alebor.

Särskilt glädjande är de skolresultat som redovisats både vid läsårsslutet och vid betygssättningen i december. För läsåret fortsätter vi att ligga över rikssnittet för många delar i år 3 och 6 och om 9:ornas betyg utvecklas på samma sätt som normalt kommer vi till våren att ta rejäla kliv i de nationella jämförelserna över skolresultat. En stor eloge till allt arbete som vår personal och ledare inom skolan genomfört de senaste åren. Personligen vill jag också lyfta den politiska skolöverenskommelsen mellan blocken som en pusselbit som skapat förutsättningar för den goda resultatutvecklingen i skolan.

Framåt behöver vårt arbete med att stärka leveransen av servicen till Aleborna bli ännu bättre. Vårt Kontaktcenter som utvecklats under fler år har goda förutsättningar att snabbt leverera svar på enkla frågor samtidigt som vi måste öka invånarnas möjligheter till medskapande och delaktighet i de svårare utvecklingsfrågorna i kommunen. Båda spåren kommer fortsätta att utvecklas under 2018.

2018 är också ett valår som jag som politiker ser fram emot med tillförsikt. Mycket har åstadkommits men det finns nya stora utmaningar att ta oss an. ”Stolt men inte nöjd” får präglar arbetet även framöver.

Paula Örn (S), kommunstyrelsens ordförande

Kommunchefens sammanfattning

Kund/brukare

Kommunens viktigaste mål är att förbättra skolresultaten. Grundskolan levererar bättre skolresultat vilket är avgörande för elevernas framtida möjligheter. De goda resultaten följer med från tidiga skolår medan resultaten för årskurs 9 visar på en mindre ökning, vilket innebär att Ale fortfarande ligger lågt i de nationella jämförelserna avseende pojkarnas resultat. Flickornas resultat ligger något över riket. Resultaten i årskurs 6, där Ale i många av de jämförda resultaten ligger bland de 25 % bästa kommunerna i landet, visar att det finns stora möjligheter i framtiden att förbättra resultaten.

Förutsättningarna för företag har i insiktsmätningen förbättrats 2017 jämfört med tidigare. I svenskt näringslivs ranking har positionen försämrats något. Respektive faktor har däremot förbättrats och detta betyder att andra kommuner har utvecklats snabbare än Ale.

I nationella jämförelser exempelvis KKIK står sig kommunen väl när det gäller tillgänglighet, delaktighet och information. Invånare och företagare har efterhand allt fler möjligheter att använda sig av e-tjänster för att få önskad service eller tjänst.

Under året ökade invånartalet i Ale till 30 223 invånare. Befolkningsökningen blev 2,28 %.

Processer

2017 har i större utsträckning jämfört med tidigare haft ett långsiktigt generationsperspektiv. För att skapa bästa möjliga förutsättningar för kommande generationers Alebor har en viktig målsättning varit att skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt över många år. Verksamheterna har ställt om sig till en lägre kostnadsnivå genom effektiviseringar och att i större utsträckning utnyttja digitaliseringens möjligheter. Fram till 2030 kommer antalet förskolor dubblas och ett antal nya skolor byggas för att möta befolkningsökningen.

Lednings- och styrningsprocessen som ska stödja arbetet med tillväxtbudgeten har inte fungerat till alla delar. En genomgång av organisationen har gjorts under hösten för att bättre stödja den nödvändiga utvecklingen.

Införandet av nya HR processer i samband med övergång till nytt IT-stöd genomfördes sent 2015 och i början på 2016. Det visar sig nu att viktiga förutsättningar för ett bra genomförande till vissa delar saknades. Det handlar bland annat om bristande individuell insikt i vad nya roller bland annat baserat på källrapportering innebär, att organisations/trädstrukturen ej var komplett och behov av utbildning och kompetensutveckling. Förvalt-

ningen har antagit en handlingsplan för att under 2017 och 2018 komma tillrätta med problemen i införandet.

Resurser

Medarbetarna är kommunens viktigaste resurs för att kunna nå vårt varumärkeslöfte Ale – Lätt att leva.

Konkurrensen om medarbetare är nu större än tidigare och detta visar sig både i att fler vakanser uppstår när våra duktiga medarbetare rekryteras till andra kommuner, men också att löneglidningen mellan lönerevisionerna är stor. Inom många professionsområden finns det också för få personer med den kompetens som vi normalt önskat för att bemanna våra verksamheter. Problemet är inte ett unikt Aleproblem och det skulle därför vara bra med ett samlat arbete i dessa frågor exempelvis inom ramen för Göteborgs regionens kommunalförbund.

Många medarbetare känner en stark press i det effektiviseringsarbete som pågår. I detta läge är det särskilt betydelsefullt med ett modigt och tydligt ledarskap som sätter de förändringar som vi genomför i sitt rätta sammanhang. För att åstadkomma detta har bland annat arbete inletts med gruppen verksamhetschefer tillsammans med förvaltningsledningen.

Ekonomi

Årets resultat är 39,0 Mkr och något högre än föregående års resultat på 30,3 Mkr. Årets budgeterade resultat är 30,0 Mkr. 2017 års bokslut visar således ett resultat som är 9,0 Mkr bättre än budget. Årets resultat består till knappt hälften av realisationsvinster från exploateringsfastigheter på 16,9 Mkr. Kommunens bättre resultat i förhållande till budget förklaras i huvudsak av dessa realisationsvinster, högre skatteintäkter, extra statsbidrag för flyktingsituationen och byggbonus samt låga finansiella kostnader. Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och internservice har stora ekonomiska underskott på sammantaget drygt -52 Mkr. Inför 2018 är det extra viktigt att arbetet fortsätter med att de underliggande kostnaderna kommer i balans. 2017 var ambitionen att förbereda kommunen på att generera ett överskott årligen på 4 %. Även om det finns arbete kvar att göra har många och betydande steg tagits för att skapa ekonomiska förutsättningar för en långvarig och stabil tillväxt i balans.

Nettokostnadsandelen uppgår till 97,6 procent (98,1).

Av utvecklingsstödet 30 Mkr har totalt 5,2 Mkr nyttjats till digital utveckling samt 21,8 Mkr till omställning.

Björn Järbur, kommunchef

Ales vision



Vision 2025

I Ale är det nära till skola, arbete och sköna naturupplevelser. Det centrala läget i Götaälvdalen med närhet till Göteborgs storstadspuls är en tillgång.

I Ale antar vi utmaningar med lust och energi. Vi underlättar vardagen, förädlar vår service och värnar den gemensamma livsmiljön.

I Ale inspireras vi att följa våra drömmar och här är det lätt att leva.

Vårt uppdrag

Vi jobbar med glädje och engagemang för våra invånare. Tillsammans ska vi förädla våra tjänster och förenkla människors vardag. Med mod, samarbete och energi skapar vi en levande kommun för både invånare och företagare. Vi ger Aleborna livskvalitet och inspiration att förverkliga sina drömmar!

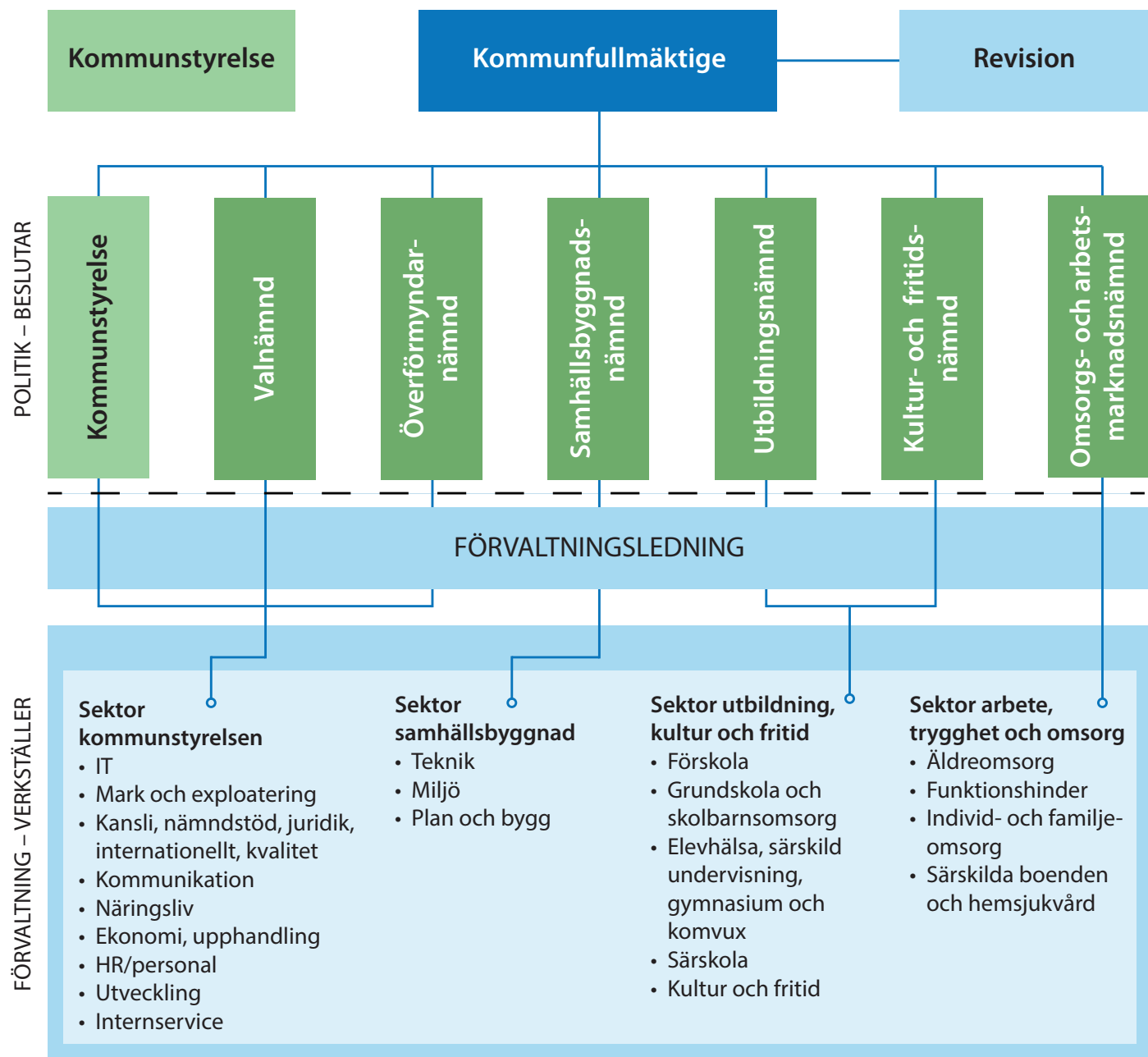
Vår värdegrund

Stolthet Vi utvecklar vårt uppdrag och skapar förtroende i det personliga mötet.

Omtanke Vi bemöter alla med öppenhet, tillit och respekt.

Lust Vi arbetar med kreativitet, energi och glädje.

Ale kommuns organisation



Valresultat och mandatfördelning

Kommunstyrelsens ordinarie ledamöter

Paula Örn, ordförande (S)
Mikael Berglund, 1:e vice ordförande (M)
Dennis Ljunggren, 2:e vice ordförande (S)
Christina Oskarsson (S)
Klas Karlsson (S)
Sonny Landerberg (MP)
Sven Engdahl (V)
Dan Björk (M)
Erik Liljeberg (M)
Rose-Marie Fihn (L)
Åke Niklasson (C)
Ingela Nordhall (AD)
Robert Jansson (SD)

Mandatfördelning i kommunfullmäktige efter valet 2014

Parti	Antal mandat
Socialdemokraterna	17
Moderaterna	10
Sverigedemokraterna	5
Aledemokraterna	3
Miljöpartiet	3
Vänsterpartiet	3
Centerpartiet	2
Framtid i Ale	2
Kristdemokraterna	2
Liberalerna	2
Antal	49

Kommunalråd i Ale kommun

I Ale kommun finns det två kommunalråd som är politiker på heltid. Sedan årsskiftet 2014/2015 har antalet råd utökats med anledning av ändrad lagstiftning.

Kommunalråd Paula Örn (S) och oppositionsråd Mikael Berglund (M) arbetar med politik på heltid. Paula Örn (S) företräder den politiska ledningen och är också ordförande i kommunstyrelsen.

Oppositionsråd och tillika förste vice ordförande i kommunstyrelsen, Mikael Berglund (M) leder oppositionssamarbetet mellan Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna.



Paula Örn (S)
kommunalråd, kommunstyrelsens ordförande



Mikael Berglund (M)
kommunalråd, kommunstyrelsens vice ordförande

Följande kommunalråd arbetar med politik motsvarande 40–65 procent av en heltidsanställning



Monica Samuelsson (S)
socialkommunalråd,
omsorgs- och arbetsmarknadsnämndens
ordförande



Lars Kopp (M)
socialkommunalråd,
omsorgs- och arbetsmarknadsnämndens förste vice
ordförande



Dennis Ljunggren (S)
skolkommunalråd
Utbildningsnämndens ord-
förande



Elena Fridfelt (C)
skolkommunalråd, utbildningsnämndens förste vice
ordförande



Rolf Gustafsson (S)
samhällsbyggnads-
kommunalråd, samhällsbyggnadsnämndens
ordförande



Tyrone Hansson (FIA)
samhällsbyggnads-
kommunalråd, samhällsbyggnadsnämndens förste
vice ordförande

Befolkning i Ale

Folkmängd 31 december

Ort	2014	2015	2016	2017
Totalt	28 423	28 862	29 549	30 223
Surte	2 818	2 920	3 054	3 102
Bohus	3 153	3 169	3 197	3 186
Nödinge	5 799	5 898	5 982	6 067
Nol	3 478	3 467	3 440	3 484
Alafors	1 907	2 018	2 050	2 057
Starrkärr, Kilanda, Ryd	1 775	1 799	1 836	1 889
Älvängen	4 576	4 750	5 077	5 476
Skepplanda	3 255	3 205	3 148	3 204
Hålanda	892	871	990	1 019
Alvhem	718	710	718	718
Övriga	52	55	57	21

Folkmängd åldersgrupper

Ålder vid årets slut	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Folkmängd totalt	27 842	28 074	28 423	28 862	29 549	30 223
0 år	317	333	303	327	339	380
1–5 år	1 808	1 813	1 886	1 880	1 934	1 990
6–9 år	1 469	1 499	1 520	1 549	1 596	1 736
10–12 år	1 037	1 034	1 096	1 103	1 188	1 210
13–15 år	1 058	1 058	1 042	1 092	1 075	1 150
16–18 år	1 131	1 097	1 042	1 052	1 085	1 075
19–29 år	3 471	3 612	3 694	3 793	3 915	3 909
30–39 år	3 529	3 487	3 478	3 468	3 623	3 871
40–64 år	9 154	9 109	9 218	9 349	9 495	9 558
65–74 år	3 011	3 117	3 194	3 221	3 220	3 157
75–84 år	1 372	1 426	1 459	1 525	1 582	1 701
85 år–	485	489	491	503	497	486

Folkmängd fördelning

	Hela riket	Västra Göta- lands län	Pendlings- kommun nära storstad*	Ale
Folkmängd	10 120 242	1 690 782	1 868 531	30 223
Därav andel (%)				
- Kvinnor	49,78	49,75	49,77	48,97
- Män	50,22	50,25	50,23	51,03
- 0–17 år	20,96	20,81	23,72	23,74
- 18–64 år	59,21	59,87	59,06	58,57
- 65 år–	19,82	19,31	17,22	17,68
- Giftna	33,18	33,43	35,55	36,39
- Skilda	9,67	9,61	9,44	8,61
- Med utländsk bakgrund	24,10	24,12	26,71	21,78
- Utrikes födda	18,55	18,31	20,12	20,12
- Utländska medborgare	8,87	8,30	9,23	5,82
Medelålder	41,20	40,98	39,58	39,48

*) Pendlingskommun nära storstad (43 st.). Kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i storstad eller storstadsnära kommun.



Sammanfattning 2013–2017, Ale kommun

Tkr	2013	2014	2015	2016	2017
Allmänt					
Folkmängd 31/12	28 074	28 423	28 862	29 549	30 223
Skattesats, kr	21,87	21,87	21,87	21,87	21,87
Ekonomiskt resultat					
Årets resultat, Mkr	37,5	35,8	41,2	30,3	39,0
Nettokostnadsandel	97,3 %	97,5 %	97,2 %	98,1 %	97,6%
Nettoinvesteringar, Mkr	84,6	139,7	295,1	216,3	124,0
Tillgångar och skulder					
Anläggningstillgångar, Mkr	929,9	990,5	1 288,5	1 423,1	1 454,7
Långfristiga låneskulder, Mkr	120,0	122,0	230,0	310,0	310,0
Lån som andel av anläggningstillgångar	13 %	12 %	20 %	22 %	21%
Eget kapital, Mkr	739,9	775,7	816,9	847,2	886,2
Soliditet	61,0 %	59,4 %	53,7 %	50,1 %	50,1%
Borgensåtagande, Mkr	612,3	456,6	447,4	423,4	437,3
Pensionsskuld, Mkr *	82,3	88,3	92,2	98,5	107,3
Ansvarsförbindelse, pensioner, Mkr	637,1	612,9	588,2	567,7	557,3
Per invånare					
Anläggningstillgångar, kr	33 125	34 848	44 642	48 161	48 132
Långfristiga skulder, kr	4 274	4 292	7 969	10 491	10 257
Borgensåtaganden, kr	21 811	16 063	15 501	14 329	14 469
Pensionsskuld inkl ansvarsförbindelse, kr	25 627	24 669	23 573	22 545	21 990

* Från och med år 1998 redovisas pensionsskulden enligt blandmodellen och från och med år 2000 redovisas den del som den anställde själv ska placera som kortfristig skuld.

Verksamhetsanalys

Kommunfullmäktiges prioriterade strategiska målsättningar

Lust att lära i skolan

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Andel behöriga till gymnasieskolans yrkesförberedande program ska öka. Målet för 2018 är 90 %. För 2017 är målvärdet 87 %.	79,1 %	87 %	90,92 %
Andel elever som nått målen i alla ämnen ska öka. Målet för 2018 är 81 %. För 2017 är målvärdet 76 %.	68,7 %	76 %	90,39 %
Andelen elever i årskurs 8 som känner önskan att lära sig mer ska öka. Målet för 2018 är 55 %. För 2017 är målvärdet 48 %.	43 %	48 %	89,58 %

Tillväxt

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Befolkningstillväxten ska årligen vara 3 %.	2,3 %	3 %	77 %

Sysselsättning för alla

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Andel arbetslösa och i program i åldern 18-24 år ska minska. Målet 2018 är att de ska vara 50 personer. För 2017 är målvärdet 75.	96	75	72 %

Värna livsmiljö

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Insamling av matavfall från hushållen sker delvis och ska öka under mandatperioden. 2018 ska andelen matavfall från säck och kärlavfall som återvinns genom biologisk behandling vara 40 %. För 2017 är målvärdet 35 %. <i>Kommentar Förberedelser för matavfallsinsamling och FNI av allpapper (tidningar och kartong) och plastförpackningar har pågått under året och kommer att införas för en- och tvåbostadshus med start våren 2018. Hösten 2019 kommer systemet vara infört i hela kommunen.</i>	30 %	35 %	86 %
Kommunens bilar ska vara miljöbilar. Målsättningen är att 100 % är miljöbilar 2018. För 2017 är målvärdet 98 %. <i>Kommentar Efter hand som leasingavtal löper ut byts bilarna till miljöbilar. Upphandling har skett av alternativt bränsle för att kunna köra dieselbilar på ett miljöeffektivt sätt. Detta är ett alternativ till elbil.</i>	68,6 %	98 %	70 %
Andelen ekologiska livsmedel ska öka. Målsättningen 2018 är att 45 % av livsmedlen ska vara ekologiska. För 2017 är målvärdet 40 %. <i>Kommentar Utfallet är 36% ekologiskt under första halvåret 2017. Arbete pågår för att öka upp detta. Uppföljning har skett i köken var de ligger på för ekologisk % idag för att tydliggöra vilka som behöver öka sin beställning på ekologiskt. Ökad andel ekologiska livsmedel påverkar ekonomin negativt då ekologiska produkter kostar mer än konventionellt odlade. I nuläget är en ökning svår då kostens ekonomi går med ett stort underskott. Resultatet för 2017 blev 37%. Målvärderna står kvar och verksamhet kost blir målet 2018 45%.</i>	37 %	40 %	92,5 %

Delaktiga invånare och medarbetare

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Andel invånare som upplever att de har insyn och inflytande över kommunens verksamhet ska öka. Målet 2017 är 47 %. Målsättningen 2018 är 50 %. <i>Kommentar I den senaste mätning med medborgarpanelen upplever invånarna att möjlighet till insyn och inflytande är något lägre än 2016. Indexvärdet i decembarmätningen ligger på 40,2 jämfört med 42 under 2016.</i>	40,2 %	47 %	93,62 %

Aktiv fritid

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Andelen invånare som bedömer fritidsmöjligheterna i Ale som bra, i enlighet med SCB:s regionindex fritidsmöjligheter, ska öka. Målsättningen för 2018 är 65 %. Målsättningen för 2017 är 62 %.		62 %	
Kommentar 2016 var indexvärdet 57. För 2017 saknas resultat för Ale.			

Underlätta människors vardag

Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Till mandatperiodens slut ska ett kontaktcenter, som vid första kontakten löser 70% av de ärenden som aktualiseras, införas. För 2017 är målvärdet 70 %.	46 %	70 %	65,71 %
Kommentar Projektet att införa kontaktcenter har förlängts till att omfatta också 2018. Det har funnits utmaningar att överföra verksamheter från alla sektorer. Arbetet pågår nu intensivt att föra över många frågor, framförallt inom utbildning, kultur- och fritid samt individ- och familjeomsorgen. Målsättningen kvarstår men vid jämförelse med andra kommuner framstår det, att det är ett ambitiöst mål.			
Sammanvägt Nöjd kund index för alla våra verksamheter ska öka			
Kommentar Måttet går inte att mäta. Inget aktivt arbete med måttet har därför skett varken tidigare eller detta år.			

Engagerade, stolta och delaktiga medarbetare


Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Målet är att 85 % av kommunens anställda år 2018 ska vara heltidsanställda. Målsättningen för 2017 är 81 %.	81 %	81 %	100 %
Kommentar Avser tillsvidareanställda			
Sjuktalen 2017 ska vara lägre än sjuktalen för 2016, både korttidsfrånvaron och den totala sjukfrånvaron.	7,8 %	7 %	88,57 %
Kommentar Sjuktalet mätt som procent av den ordinarie arbetstiden har ökat jämfört med 2016. Ökningarna ses framförallt inom sektor UKF där sjuktalen ökar från 5,8% av arbetstiden till 7,3%. Övriga sektorer har jämförbara sjuktal 2017 som 2016. En möjlig förklaring är omställningsarbetet som en effekt av tillväxtbudgeten. Under första halvåret 2017 ökade antalet sjukfall enligt Försäkringskassas statistik. Detta kan också vara en förklaring. Jämförande statistik kommer först under senare delen av våren och analysarbetet måste fortsätta när mer data finns.			

Ekonomi för strategisk utveckling



Mått	Utfall	Målvärde	Måluppfyllelse
Soliditeten exklusive ansvarsförbindelse ska vara minst 40 %	50,1 %	40 %	125,25 %
Låneskuld, pensionsskuld inklusive ansvarsförbindelse och borgensåtagande ska per invånare inte överstiga 70 000 kronor	46 716	70 000	133,26 %
Över tid ska självfinansieringsgraden av kommunens investeringar vara minst 50 %	66,7 %	50 %	133,4 %
Kommentar Självfinansieringsgraden 2017 är 105,2 %. Över tiden 2013-2017 är självfinansieringsgraden 66,7%.			

Uppföljning av uppdrag från fullmäktige



Lust att lära i skolan

Status	Uppdrag
 Pågående	Fokuserad satsning på det pedagogiska ledarskapet. Kommentar En enkät på temat pedagogiskt ledarskap gjordes i december 2017 med kort framförhållning, vilket innebar en låg svarsfrekvens och flera enheter har inte kunnat redovisas separat. De enheter inom skolan som genomförde enkäten på godtagbart sätt har förbättrat sitt resultat och totalt sett har det uppsatta målvärdet överträffats. I förskolan gjordes enkäten för första gången och även där var svarsfrekvensen alltför låg för att alla enheter skulle få ett eget resultat. Enkäten kommer att göras om under senare delen av våren 2018, så att alla enheter har ett eget resultat inför det pedagogiska bokslutet.
 Pågående	Mål för hur länge elever läser på IM ska tas fram. Kommentar Det är ett komplext mål då det finns oerhört stora individuella skillnader i förutsättningar för skolgång på de två inriktningarna som IM i Ale har. Kvalitetssäkrade uppföljningssystem på individnivå är en förutsättning för att säkerställa elevens progression och därmed kunna målsätta längden på studietiden på IM. Detta arbete pågår inom ramen för systematiskt kvalitetsarbete. Metodutveckling av individuella uppföljningssystem en del i det fortsatta arbetet. Skolinspektionens tillsynsrapport pekar på flera brister, som har bäring på målområdet. Målet är att Ale gymnasiums elevers genomströmning på programmen ska ligga i paritet med statistikuppgifterna från "Uppföljning av gymnasieskolan 2017", Skolverket.



Tillväxt

Status	Uppdrag
 Pågående	Planberedskapen ska ökas. Kommentar Under året har samhällsbyggnad arbetat med 19 detaljplaner. I de planerna finns utrymme för cirka 2.750 bostäder, vilket motsvarar behovet för fem till tio år. År 2018 förväntas detaljplaner för 410 bostäder och 24 000 kvm byggrätt för verksamhetsmark antas. Ungefär 100 bostäder ligger i överklagade detaljplaner och planreserven består av 630 bostäder.
 Pågående med avvikelse	Nya verksamhetsområden ska etableras. Kommentar Arbete pågår med att undersöka möjligheterna att köpa ny mark för verksamheter inom kommunen. Planen för Häljered förväntas att antas under 2018 och Stora Viken arbetet kommer att återupptas. Ansökan om planbesked för verksamheter på Alvhem gamla stationsområde har inlämnats och positivt beslut erhållits. Planering av Osbacken är beroende på hur ägarkonstellationen kan hitta en gemensam lösning för att föra frågan vidare.


Sysselsättning för alla

Status	Uppdrag
 Pågående	Erbjudna praktikplatser och olika former av stödanställningar i den kommunala verksamheten Kommentar Ett kommunövergripande projekt med syfte att öka kommunens aktivitet kring målsättningen sysselsättning för alla har startats. Under våren har en projektplan antagits i förvaltningsledningen. Arbetsgruppen för projektet innehåller kontaktpersoner för varje sektor som kommer arbeta fram nya effektiva arbetssätt för att öka kommunens kapacitet att anställa arbetslösa ungdomar. Projektet utgår från arbetsmarknadsenheten men drivs med ett kommunövergripande perspektiv. Målsättningen är att antal arbetslösa i målgruppen ska sjunka samtidigt som nya, innovativa arbetssätt implementeras på både operativ och strategisk nivå. Förvaltningsledningen agerar styrgrupp och har regelbundet följt projektet under året. Under hösten har Ale sänkt sin ungdomsarbetslöshet mest i hela GR-området och uppvisar i december ett utfall på 96, vilket är den lägsta siffran kommunen någonsin haft. Arbetet kommer att fortsätta att utvecklas under 2018.
 Avslutad	Feriearbete ska erbjudas alla ungdomar Kommentar Uppdraget att anskaffa och samordna feriearbeten har legat på Arbetsmarknadsenheten som under perioden har ordnat platser inom kommunen, i det privata näringslivet samt i föreningar. Samtliga 430 ungdomar i Ale kommun födda år 2000 och 2001 som ansökt erbjöds feriearbete under sommaren


Värna livsmiljö

Status	Uppdrag
 Pågående	Plan för framgångsrik integration av våra nyanlända Alebor ska tas fram
Kommentar Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden har fått uppdraget att upprätta en integrationsplan under 2017. Inom sektorn ligger samordningen för integrationsplanen inom individ- och familjeomsorgen. Verksamhetsområdets enheter involveras i olika grad i mottagandet av nyanlända. Under året har omvärldsbevakning och förberedelse av arbetet med integrationsplanen genomförts. Enhetschef för försörjningsstödsenheten och verksamhetschef har deltagit i en konferens om integration och tagit del av andra kommuners integrationsarbete och planer. Verksamheten har också haft besök av Länsstyrelsen för samtal om integrationsarbetet i kommunen, där allt förstås inte faller inom verksamhetsområdet individ och familjeomsorgen. Arbetet har resulterat i ett förslag, som nu ligger i beredning hos kommunstyrelsen.	
 Avslutad	Kollektivtrafikens omläggning ska följas upp
Kommentar 2019 kommer nya avtal för kollektivtrafiken att gälla inom Ale kommun. Arbetet pågår nu och i dialog med Västrafik att följa upp nuvarande trafik. Politiskt ställningstagande i frågan kommer att ske i det delkommunala kollektivtrafikerådet. Detta uppdrag har Göteborgsregionens kommunalförbunds styrelse.	



Aktiv fritid

Status	Uppdrag
 Avslutad	Plan för att stärka flickidrotten med målet att nå samma omfattning som pojkidrotten
Kommentar Efter genomförd kartläggning av föreningsbidragen har framkommit att stödet till flickor och pojkar är jämnt fördelat utifrån antalet medlemmar i föreningarna. 49,6% av bidragen tillfaller flickor 7-20 år, 50,4 % tillfaller pojkar. Antal utövande flickor är 46,5% och pojkar 53,5%. Det finns dock än så länge ingen utredning av hur ofta flickor och pojkar deltar i de olika aktiviteterna, vilket gör att det är svårt att se hur bidraget faktiskt är fördelat.	


Utvecklad invånardialog

Status	Uppdrag
 Pågående	Medborgardialog som arbetsverktyg ska införas och vara ett naturligt inslag i våra verksamheter
Kommentar Kommunstyrelsen Kombinationen av utbildning för nyckelpersoner och chefer samt framtagande av en handbok stödjer arbetet med att invånardialog blir en naturlig process i verksamheternas arbete. Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden Sektorn har identifierat arbetet med äldreplanen som lämpligt projekt att införa invånardialog i under året. Utbildning och workshop har genomförts för både politiker och tjänstemän. Kultur- och fritidsnämnden En kontinuerlig medborgardialog med brukarna är en förutsättning för alla verksamheter inom kultur och fritid. Dialogen sker bland annat via personliga möten med brukare, via rådgivande medborgarinstanser, elevforum, ungdomsrådet, sociala medier, enkäter mm. Utbildningsnämnden Förskolans uppdrag bygger på dialog med brukarna via dagligt möte, enkäter, skolråd, föräldramöten och Unikum. Fler skolor än tidigare har välfungerande skolråd respektive öppet hus. Det finns även formulerade planer för att samköra flera informationsträffar om skolorna i syfte att stötta vårdnadshavares val av grundskola. Elevhälsans uppdrag bygger på att inhämta information från både elev och vårdnadshavare och därmed upprätta god dialog och samverkan kring barnets behov.	




Engagerade, stolta och delaktiga medarbetare

Status	Uppdrag
 Avslutad	Leda arbetet med heltidsprojekt
<p>Kommentar Heltidsprojektet har bedrivits i två faser. Vid genomförandet har ett antal förutsättningar och problem hanterats. Samtidigt har SKL och Kommunal kommit överens om ett projekt som ska göra heltid till norm senast 2020. Detta projekt ska uppstartas i alla kommuner hösten 2017. Slutrapporten för heltidsprojektet redovisades för kommunstyrelsens arbetsutskott i september 2017. I rapporten föreslås ett breddinförande systematiskt genom att alla nyanställningar sker på heltid med möjlighet till deltid samt att alla redan tillsvidareanställda på deltid erbjuds heltidsanställningar med samma villkor. Bedömningen är att ett införande förutsätter avtal om flexibel arbetstid samt att alla medarbetare gör resurspass. Dessutom kommer kompetensutveckling i schemaläggningsprogrammet att krävas.</p>	
 Pågående med avvikelse	Pröva nya modeller för friskvård för att komma tillrätta med höga sjukskrivningstal
<p>Kommentar Inom ramen för utvecklingsstödet prövas inom ATO effekterna av att arbeta med hälsopedagog. Arbetet har omstartats, eftersom den som först fick uppdraget blev långtidssjuk.</p>	


Organisationskulturen

Status	Uppdrag
 Pågående	Stärka kommunens varumärke och tydligare marknadsföring
<p>Kommentar Varumärkesarbetet sker både externt och internt. Internt är fokus på att arbeta med Lätt att leva som varumärkeslöfte samt att formulera bevispunkter för detta.. Externt deltar kommunen i många olika sammanhang där vi försöker att visa fördelarna med Ale och våra arbets sätt. Näringsliv och IT-utveckling är de delar av verksamheterna som har störst externt intresse. Andra områden som förekommer är ledning och styrning, utbildning och inriktning på myndighetsutövning.</p>	

Infrastruktur som stödjer våra processer

Status	Uppdrag
 Pågående	Ökade resurser för lokalförsörjning inom internservice för att möta ökade lokalbehov
<p>Kommentar Bemanningen inom internservice, verksamhet fastighet, projektavdelningen har ökat med två personer för att kunna genomföra fullmäktiges beslut om lokalresursplan. Under året har den starka konjunkturen och hög efterfrågan på projektledare inneburit att flera av projektledarna har slutat. Arbetet bedrivs nu i samarbete med de upphandlade partneringföretag som kommunen har avtal med samt med hjälp av externa konsulter. Rekryteringsarbete pågår för att täcka vakanserna.</p>	
 Pågående	En Digital Agenda för effektiv och gemensam användning av ny teknik inom alla nämndområden ska etableras.
<p>Kommentar Ett dokument som beskriver arbetet med den Digitala agendan finns framtaget och ett samarbete med samtliga sektorer är etablerat för att stödja arbetet med framtagning av E-strategier och handlingsplaner. Samtliga sektorer har startat strategiska råd. Huvudprocessen för digitaliseringsarbetet har fastställts. Roller och ansvar samt kopplingen mellan Förvaltningsmodell IT och Digital agenda har tydliggjorts. Sektorsspecifika planer arbetas fram. Viktiga exempel på utveckling är e-hälsa med nyckelfria lås och nattkamera, digital signering, mina sidor, en gemensam fastighetsdatabas, planeringsstöd till rektorerna med mera.</p> <p>För närvarande erbjuder kommunen 70 fullvärdiga digitala tjänster enligt Sveriges kommuners och landstings definition. Dessa uppdelas enligt följande:</p> <p>47 enligt vår egen e-tjänstplattform 17 via våra verksamhetssystem, exempelvis inom skolans område samt 6 via externa tjänster, exempelvis "Fixa min gata"</p> <p>Kommunen ingår i ett europeiskt samarbete inom EU:s forskningsprojekt Horizon 2020 för att kunna erbjuda kommunens invånare med flera en samlingsapp där olika typer av akut och annan samhällsinformation samlas ihop på ett ställe.</p>	
 Pågående med avvikelse	Utveckla Ale Kulturrum till ett aktivitetshus för alla i Ale
<p>Kommentar Förstudie för att utveckla Ale kulturrum till ett aktivitetshus för alla i Ale presenterades för nämnderna i november 2017. Alla nämndområden är intressenter i detta arbete. Arbetet har nu gått över i projekteringsfas och byggstart beräknas till våren 2018 och med färdigställande innan skolstart hösten 2019.</p>	

Målinriktad kompetensförsörjning

Status	Uppdrag
 Pågående med avvikelser	Plan för strategisk kompetensförsörjning inom varje sektor
Kommentar	
Kommunstyrelsen	
<i>Konkurrensen om medarbetare är för närvarande väldigt stor. Att utvecklingen skulle bli på detta sätt har varit känt sedan lång tid tillbaka och beror framförallt på Sveriges befolkningssammansättning. Det är många som går i pension nu samtidigt som påfyllnaden inte matchar volymmässigt. Det har varit en stor omsättning av medarbetare inom HR-avdelningen vilket lett till att arbetet försenats.</i>	
Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden	
<i>Arbetet samordnas av HR-avdelningen men sektorn kommer så småningom att komplettera planen med de sektorsspecifika delarna. Den strategiska kompetensförsörjningsplanen har även bäring på arbetet med sysselsättning för alla. Eventuella synergieffekter kommer tillvaratas löpande.</i>	
Kultur- och fritidsnämnden	
<i>Sektorn har under 2016 med stöttning av HR påbörjat en kartläggning av bristyrken och nyckelkompetens för att kunna göra en handlingsplan för strategisk kompetensförsörjning. Arbetet avstannade då ett omtag skulle göras inom HR-avdelningen under 2017.</i>	
Utbildningsnämnden	
<i>Sektorn har under 2016 med stöttning av HR påbörjat en kartläggning av bristyrken och nyckelkompetens för att kunna göra en handlingsplan för strategisk kompetensförsörjning. Arbetet avstannade då ett omtag skulle göras inom HR-avdelningen under 2017.</i>	
Överförmyndarnämnden	
<i>I samråd med närmaste chef deltar verksamhetens tjänstemän vid lämpliga utbildningstillfällen. Dessa är relativt få då verksamheten är snäv och specialiserad. Omfattning av kompetensförhöjning och utbildningar hos såväl tjänstemän som nämndledamöter efterfrågas alltid av Länsstyrelsen vid deras årliga tillsynsbesök.</i>	

Social och ekologisk hållbarhet

Social hållbarhet

Social hållbarhet innefattar och berör frågor som handlar om människors välmående och livskvalitet. Det kan gälla hälsa, utbildning, sysselsättning och boende så väl som möjligheter till samhälleligt deltagande och inflytande, jämlikhet och jämställdhet. Med utmaningar som en åldrande befolkning, ökad inflyttning till städer och skillnader i levnadsvillkor och hälsa är detta en högst aktuell fråga i dag så väl som i framtiden. Här har kommunen ett viktigt ansvar för att möjliggöra och säkerställa invånarnas behov och rättigheter.

Under 2017 har arbetet fortsatt med att se över mått inom hållbar utveckling och den sociala dimensionen. Den tidigare inventeringen av nuläget av social hållbarhet, som undersöktes genom Att leva i Ale – social kartläggning 2016, kompletterades 2017 med en inventering av kommunens insatser. Uppföljning av social hållbarhet i augustis delårsrapport gjordes utefter de fem hållbarhetsområdena härrörda ur social kartläggning 2016.; Delaktighet och inflytande, Barn och ungas uppväxtvillkor, Hälsa och levnadsvanor, Socioekonomiska förutsättningar och Trygghet.

Delaktighet och inflytande

Området delaktighet och inflytande innefattar flera viktiga komponenter, så som demokrati, tillit och möjligheten att påverka våra egna liv och samhällen. I tidigare kartläggningar i Ale, har indikatorer som beskriver delaktighet visat att det finns vissa skillnader i delaktighet mellan män och kvinnor, socioekonomiska grupper, åldersgrupper och mellan svenskfödda och utrikesfödda. Ökade skillnader i delaktighet mellan olika grupper är i sig själv negativt, men kan på längre sikt också bidra till ökade skillnader i hälsa. Ales arbete med området återfinns 2017 främst inom den strategiska målsättningen Delaktiga invånare och medarbetare, men har samtidigt stor påverkan på samtliga av kommunens målsättningar.

Under 2017 fick alla nämnder i uppdrag att införa medborgardialog som arbetsverktyg och naturligt inslag i sina respektive verksamheter. En handbok för invånardialog inom Ale kommun har färdigställts under året och dessutom har kommunens nämndpolitiker utbildats i riktlinjerna. Inflytande och påverkan mäts även via Medborgarpanelen. I augustirapporten 2017 analyserades panelens representativitet som visade att representativiteten gällande kön är god, men samma gäller inte för representativitet gällande bostadsort och ålder. Det finns även en överrepresentation av medlemmar i åldern 40-64 år. En

analys som är viktigt att ha med framåt och i tolkningen av de nyckeltal som följs i kommunen.

Insatsinventeringen 2017 visar att det finns mycket kommunal aktivitet inom delaktighet och inflytande för barn och unga, där ett rikt föreningsliv, verksamheten öppen ungdom samt ungdomsrådet bara är några exempel på insatser. Behov inom området för målgruppen barn och unga, kretsar främst kring utökat behov av kostnadsfria fritidsaktiviteter, så väl som metoder och insatser för att aktivera dem som inte passar in i föreningslivets utbud. Elever upplever att skolan är en arena där man har möjlighet att uttrycka sig och lär sig att verka på de demokratiska arenorna, vilket är viktigt att använda. Samtidigt ses det även inom utbildning hur den digitala arenan skapar andra möjligheter till inflytande och delaktighet i samhället. Det är en viktig del och skapar också behov av att ge alla elever möjlighet att delta genom att lära sig uttrycka sig och ta del av och kritiskt granska olika medier och forum.

Även om delaktighet och inflytande är centrala begrepp inom flera verksamhetsområden inom kommunen 2017, ser flera verksamheter och sektorer ett kontinuerligt behov av att anpassa verksamheten för att öka möjligheterna för att alla invånare och intressenter att vara medskapande i utvecklingen av samhället och sina liv. För att nå en hållbar samhällsutveckling förutsätter det att alla invånare känner sig delaktiga såväl som att vara faktiskt delaktiga och att invånarna inte endast ses som kunder av kommunalservice. Att hitta nya metoder för invånardialog är ett pågående uppdrag inom kommunen som på sikt kommer att skapa möjligheter för nya intressentgrupper att i större omfattning föra sin röst hörd.

Barn och ungas uppväxtvillkor

Att nå skolresultat och slutgiltiga skolbetyg är en av de viktigaste indikatorerna för att nå en jämlik hälsa, och är därför ett mycket viktigt hållbarhetsmål. Resultaten i årskurs 9 i Ale har förbättrats både avseende meritvärde, behörighet till gymnasiet och andel elever som uppnått målen i alla ämnen, dock är gymnasiebehörigheten 2017 för Ales kommunala skolor fortfarande något lägre än för riket. Resultat visar även på en viss polarisering inom skolan där skillnaderna mellan elevgrupper ökar. Dessutom är det stor skillnad på skolresultat sett utifrån kön, samt föräldrars utbildningsnivå och elevers socioekonomiska bakgrund. Skolsegregation gällande resultat och hur olika områden i kommunen står inför olika typer av utmaningar är viktiga frågor att ta med framåt. Gällande barn som lever i vad som kallas relativ fattigdom ses 2017 att det finns en stor geografisk

skillnad, där området centrala Nödinge är extra utsatt, där 32,7 % av hushåll där barn ingår lever i relativ fattigdom.

Under 2017 har ett starkare grepp tagits kring att se över elevers problematiska skolfrånvaro, vilket innebär frånvaro 20 % eller mer. Förvaltningen har under 2017 arbetat fram ett socialt investeringsprojekt med fokus på att sänka andelen med problematisk skolfrånvaro och därmed stoppa inflödet till de elever som räknas till gruppen ”hemmasittare”.

Att skapa goda förutsättningar för barn och ungas uppväxtvillkor är frågor som berör samtliga av kommunens områden. Både sektor ATO och UKF har under 2017 varit aktiva i arbetet med Tidiga Samordnade Insatser (TSI). Prioriterade områden för 2017-2018 är att hitta lösningar för problematisk skolfrånvaro, föräldrastöd samt att skapa systematik för gemensamma hemmaplanslösningar. Under 2017 har även arbetet med att starta upp Family check up och PALS påbörjats i kommunen. Samverkansformen TSI (tidiga, samordnade, insatser) har fortsatt under 2017 för att underlätta arbetet med att se helheten av barn och ungas uppväxtvillkor, bortom organisationernas gränser.

Hälsa och levnadsvanor

En god hälsa är på många sätt både en förutsättning för och ett resultat av arbete med Ales samtliga strategiska målsättningar. Utbildningsmöjligheter, arbetsmöjligheter, en bättre livsmiljö, delaktighet, aktiv fritid och en hållbar tillväxt – är samtliga områden som kan kopplas till påverkan av och inverkan på individers hälsa.

I augustirapporten 2017 sågs indikatorer för specifikt äldres (65+) hälsa över. De flesta äldre personer har en god hälsa och hälsan har även förbättrats över tid, sett utifrån Västra Götalandsregionens årliga enkätundersökning Hälsa på lika villkor. Ett mått på det är att den självrapporterade hälsan blivit allt bättre högre upp i åldrarna. I Ale kan ses att det är en högre andel 65-84 åringar som upplever att de har en god hälsa, i jämförelse med Västra Götalands genomsnitt. Något utmärkande är dock medelåldern för vissa äldreomsorgsindikatorer, i jämförelse med Västra Götalands snitt. Inom indikatorn medelålder för äldre i ordinärt boende med hemtjänst visar Ale en något lägre medelålder med 79,6 år, i jämförelse med Västra Götalands 81,3 år. Mer utmärkande är medelåldern för äldre i särskilt boende där det i Ale är nästan 6 års lägre medelålder än Västra Götalands genomsnittsålder.

Socioekonomiska förutsättningar

För att nå en hållbar utveckling inom de strategiska målsättningarna *Lust att lära*, *Sysselsättning för alla* och *Delaktiga invånare och medarbetare* är ett fokus på människors socioekonomiska förutsättningar nödvändiga. Socioekonomiska förutsättningar, som exempelvis möjlighet till arbete, är även en stark utjämningsfaktor i arbetet med att minska hälsoskillnader.

Det finns flera olika verktyg för att försöka jämna ut vissa socioekonomiska skillnader, där policy om sociala krav inom upphandling och bostadsförsörjningsprogrammet är två möjligheter. Dessutom använder kommunen inom bland annat skolan ett socioekonomiskt fördelningsverktyg där vissa pengar kan riktas till områden som är mer socioekonomiskt utsatta. För att verktygen ska bidra till en skillnad är det viktigt att se över om de bidrar till den effekt kommunen avser att uppnå.

Uppföljningen av inkomstspridningen i kommunen för 2017 visade på hushållens disponibla årsinkomst där områdena Alafors, Starrkärr/Kilanda/Ryd, Älvängen samt Alvhem är delområden som utmärker sig för sin höga andel hushåll med hög disponibel inkomst. Nödinge är det delområde med störst andel hushåll med låg inkomst, tätt följt av Surte och Skepplanda. Här blir det tydligt att den del av Nödinges hushåll som har lägst disponibel inkomst är bosatta i de centrala delarna och att segregationen är stor mellan framför allt centrala och östra/södra Nödinge. Uppföljningen under året har även visat att den grupp som visar allra lägst disponibel inkomst, i samtliga delområden, är kvinnor 80 år och äldre.

Trygghet

Området trygghet är mycket svåröskt och starkt kopplat till flera andra hållbarhetsområden. Inom kommunens trygghetsindex kan det ses att den upplevda tryggheten minskade något sett från halvår 1 2014, till halvår 2 2017. Inga betydande förändringar kan ses från 2016 års mätningar till 2017 års mätningar.

En ytterligare aspekt i trygghetsarbetet är området våld i nära relationer. Mäns våld mot kvinnor är ett globalt samhällsproblem, ett demokratiskt problem, ett hinder för jämställdhet och jämlikhet, en kränkning av de mänskliga rättigheterna och därför även ett hinder för socialt hållbar utveckling. Under 2017 har Ale fortsatt att följa den statistiska utvecklingen av våld i nära relationer, samt fortsatt följa frekvensen av de orosanmälningar som kommer in till socialtjänsten gällande våld

i nära relation. Inga större statistiska skillnader går att urskilja mellan 2016 och 2017, men då våld i nära relationer är ett område där omkring endast 20 % av brotten anmäls är det viktigt att även följa kvalitativa data.

När det istället gäller anmälningar kring narkotikabrott visar statistik att Centrala Ale, (Nödinge och Nol) är mest förekommande. I övrigt visar statistiken att Ale generellt gällande ungdomars narkotikabruk inte sticker ut i jämförelse med riket eller Västra Götaland. I statistiken framkommer dock inte graden av missbruk eller hur pass stort problem en individ har. Orosanmälningar från socialtjänsten visar dock att antalet unika individer har ökat något över åren.

Trygghet är ett område som innefattas i flera av kommunens verksamheter och inom samtliga sektorer. Ny bebyggelse och befolkningsökning kan öka folklivet i orterna och på så sätt också öka tryggheten. Därför är det också viktigt att täta stråk och naturliga mötesplatser prioriteras. Ett ytterligare utpekat hållbarhetsbehov är bostadsbristen i kommunen, som innebär otrygghet för många som av olika anledningar hamnat utanför den reguljära bostadsmarknaden.

Ekologisk hållbarhet

Klimat och luft

Resande i Ale

Den största utmaningen för att nå målen i energi- och klimatplanen är att minska utsläppen från resandet. Statistiken för körsträckor med bil per invånare har haft en nedåtgående trend fram till 2013 då körsträckorna istället började öka för varje år. Även bilinnehavet per 1000 invånare har haft en svagt ökande trend. En orsak till att bilinnehavet ökar kan vara att grupper med en starkare socioekonomi flyttar in. Resvaneundersökningar har 2011 och 2014 gjorts via Västsvenska Paketet för att se över regionens resande. Undersökningarna visade att cirka 15 % av resorna i Ale kommun gjordes med kollektivtrafik. Motsvarande resvaneundersökning kommer att genomföras under 2017. Det totala resandet med kollektivtrafiken per invånare visar på en ökning mellan 2012 och 2014 för att sedan minska under 2015 och 2016.

Från 2017 finns det ny, mer rättvisande, statistik för resor med pendeltågen som visar att antalet kollektivtrafikresor med taget är fler än vad vi tidigare trott. 2017 gjordes 1 966 303 resor med Alependeln att jämföra med 2016 då det gjordes 1 564 012 resor. Däremot går det

inte att tolka detta som ett trendbrott. Jämförs den nya statistiken med den gamla pekar det inte på en ökning i antal resande jämfört med tidigare år utan det pekar på att tidigare siffror varit för låga.

Resor i tjänsten

Trots att kommunens fordon blir miljövänligare så minskar inte utsläppen av växthusgaser från våra resor. Utsläppen per anställd är ungefär oförändrade sedan 2013. En resvaneundersökning bland kommunens anställda visar att privat bil är det vanligaste färdmedlet vid resor i tjänsten och att kännedomen om kommunens Mötes- och resepolicy är mycket låg.

Kommunen har mål om 100 % miljöfordon till år 2018. I december 2017 var andelen 69 % för personbilar och lätta lastbilar. För några verksamheter finns inte miljöfordon för de behov som verksamheten har, men för de flesta leasade fordonen när vi målet om alla följer gällande upphandling. När det gäller ägda personbilar och lätta lastbilar måste dessa bytas ut för att målet ska nås.

Sedan januari 2017 finns en elbilspool med bilar i både Nödinge och Alafors. Bilpoolen tillhandahålls av Sunfleet och är öppen för både anställda i kommunen och allmänheten. Statistik till och med september 2017 visar att bilarna har en genomsnittlig bokningsgrad på 46 %. Ett arbete med att få fler att nyttja elbilspoolen behövs. Att en bilpool finns etablerad i kommunen är viktigt i kommande samhällsplanering då parkeringsnormen kan minskas och markytor nyttjas mer effektivt.

Energianvändning i kommunens lokaler

Energianvändningen i kommunens lokaler var år 2009 159 kWh/m² och år, utfallet för 2017 var 137,4 kWh/m² och år, dvs en minskning med 13,6 %. Målet är att minska med 20 % från år 2009 till 2020. På grund av effektiviseringar i kombination med att icke förnyelsebara energikällor har ersatts har växthusgasutsläppen från energianvändningen i kommunens lokaler minskat.

Samhälle och konsumtion

Byggnation i kollektivtrafknära läge

Målet är att 90 % av all ny bebyggelse ska planeras till kollektivtrafknära läge. Detta innebär max 1 200 meter till pendeltågsstation eller 600 meter till busshållplats. Under 2017 var 72 % av de ny-byggda bostäderna inom detaljplan i kollektivtrafknära läge. Om även elbuslinjen Älvan i Älvängen räknas med uppnås 97,5 %. Totalt var 80 % av de nybyggda bostäderna 2017 inom detaljplan och 20 % utanför detaljplan.

Pendelparkering

I dagsläget räcker bilparkeringarna i de norra orterna till. Däremot syns det en brist i både Bohus och Surte där det även saknas tillgänglig mark som är lämplig för pendelparkeringar. Att utöka antalet är inte alltid positivt, det kan även leda till att fler väljer bilen till stationen. Det finns även indikationer på att pendelparkeringar även används av personer som inte reser kollektivt.

Elbussen Älvan

Det går att se en tydlig ökning i resande med Älvan sedan införandet 2015 och i takt med att Kronogården byggts ut och invånare har flyttat in. Kronanskolans öppnande har även påverkat resandeutvecklingen.

Avfall

Utifrån de mål och verksamhetsmål som redogörs för i A2020 och den lokala avfallsplanen går alla i rätt riktning. Avfall som samlas in för materialåtervinning ökar men den totala volymen minskar vilket beror på att användningen av papperstidningar minskat när fler går över till att läsa nyheter och information via digitala medier.

Av den totala mängden matavfall som uppkommer i kommunen samlades 27 % in år 2016, vilket har stigit från 20 % år 2008. Målet inom A2020 är att man ska uppnå 50 % uppkommen matavfall som ska tas omhand för biologisk behandling.

Målet inom A2020 är att elavfall respektive farligt avfall i hushållsavfallet minst ska halveras fram till år 2020. Målet är på god väg att nås då både andelen elavfall samt farligt avfall i hushållsavfallet har minskat mellan 2008 och 2016. Elavfallet har under perioden minskat från 0,5 % till 0,31 % och farligt avfall från 0,2 % till 0,11 %.

Ekologiska livsmedel

Andelen ekologiska livsmedel för 2017 var 37 %. Andelen för 2016 var 34 % så en ökning har skett under 2017 även om målet på 40 % inte har uppnåtts. Ett långsiktigt arbete med att laga och servera hållbar och klimatsmart kost pågår men det är en ekonomisk utmaning att nå målet eftersom ekologiska livsmedel är dyrare. Ett arbete har gjorts för att anpassa maträtter och matsedlar för att öka andelen ekologiskt utan att det skall påverka ekonomin allt för negativt men det har inte gått att nå hela vägen. En ökad kunskap och förståelse kring vad det innebär med ökad andel ekologiska livsmedel behövs hos köksmedarbetare, barn/elever och pedagoger.

Nu när Ale ligger över 30% ekologiska livsmedel har vi kommit in i Ekomatsligan. Ekomatsligan är en ranking av landets kommuner, landsting och regioner avseende deras ekologiska inköp. Ekomatcentrum samlar varje år in statistik från offentlig sektor för att se hur utbudet av hållbar mat i allmänhet och ekologisk mat i synnerhet utvecklas. Statistiken dokumenteras och offentliggörs i en årlig rapport. Nationellt mål för offentlig sektor är 50 % ekologiskt 2020.

Fairtrade City

Ale har varit en diplomerad Fairtrade City sedan december 2015. Vi har en bit kvar när det gäller att nå våra satta mål för kaffe, te och bananer. För 2017 blev resultatet 93 % för kaffe, 23 % för te och 61 % för bananer. När stickprov gjorts på inköpen ser man att det brister i informationen om kommunens mål och att det heller inte alltid är lätt att hitta rätt i leverantörernas inköpslistor.

Skog och odlingslandskap

Uppföljning av naturvårdsprogrammet

Det genomförs åtgärder för att öka attraktivitet och tillgänglighet längs Göta älv så det blir mer lockande för Alebor och turister. I Vimmersjön ska giftig algblomning minska och andra effekter av övergödning. Ett systematiskt reduktionsfiske genomförs för att ändra på sjöns innehåll av fisk, vilket i sin tur minskar algblomningen. Åtgärder med ett kontrollprogram och bildande av fiskvårdsområde inleds under 2018. I Hältorpsdammen anläggs en fiskväg vilket gör det möjligt för vandrande fisk, som lax, öring och ål, att återta forna tiders lek- och uppväxtområden högre upp i vattensystemet.

Ett nytt naturvårdsprogram på gång

Ett knappt dussin strategiska inventeringar genomförs för att förbättra kunskapsunderlaget om skyddsvärd fauna, flora och viktiga naturmiljöer i Ale kommun. Inventeringarnas resultat blir en viktig del av det nya naturvårdsprogrammet och kommande översiktsplan. Arbetet bedrivs 2017 till 2019. I Ale finns områden med höga natur- och rekreationsvärden som idag saknar ett formellt skydd. Utan skydd riskerar områdena att förloras för all framtid. I arbetet med naturvårdsprogrammet och ny översiktsplan kommer dessa områden att sammanställas, och lämpliga skyddsformer föreslås.

Bygglov på skyddsvärd mark och jordbruksmark

Jordbruksmark är, liksom grundvattenförråd och de naturliga ekosystemen, en ändlig resurs som visserligen nybildas men mycket långsamt i mänskliga mått mätt.

Under 2017 beviljades totalt 26 bygglov på skyddsvärd naturmark och/eller på jordbruksmark i Ale, vilket är 33 % av det totala antalet bygglov.

Ur ett framtida livsmedelsperspektiv är det problematiskt att jordbruksmarken bebyggs. Jordbruksmarken är en platsbunden naturresurs, som tar lång tid att skapa och som också har stor betydelse för landskapsbilden. Betesmarker är, tack vare att de betas, ofta rika på biologisk mångfald, vilket i sig är en försäkring inför framtiden. Jordbruksmark levererar många livsviktiga ekosystemtjänster. Med ökad nederbörd och temperaturökning kan klimatet för odling i vår region komma att bli ännu bättre än i dag, samtidigt som förutsättningarna för andra platser kan bli sämre. Behovet av livsmedels- och energiproduktion kan öka i framtiden, även om ekonomiska intressen saknas i dag.

Internt miljöarbete

I samband med aprilrapporten 2017 skickades en checklista ut till alla enheter för att skapa en nulägesbeskrivning av hur enheterna arbetar med miljöfrågor idag. Resultaten visar bland annat att många har tillgång till kollektivtrafikkort för tjänsteresor, att användandet av engångsartiklar i lunchrummen är lågt och att alla förskolor arbetar med projekt inom energi och klimatfrågor. Resultaten visar också att få enheter arbetar systematiskt med miljöfrågor genom att ha en utsedd ansvarig, regelbunden uppföljning av miljöarbetet och information till de anställda. Checklistan visar också att många enheter inte följer besluten om Fair trade-märkta och ekologiska livsmedel och har inte heller gått igenom kommunens mötes- och resepolicy.

Ekonomisk analys

Kommunens förvaltningsberättelse

Sammanfattning

Årets resultat är 39,0 Mkr och något högre än föregående års resultat på 30,3 Mkr. Årets budgeterade resultat är 30,0 Mkr. 2017 års bokslut visar således ett resultat som är 9,0 Mkr bättre än budget. I årets resultat finns realisationsvinster från exploateringsfastigheter på 16,9 Mkr. Kommunens bättre resultat i förhållande till budget, förklaras i huvudsak av dessa realisationsvinster, högre skatteintäkter, extra statsbidrag för flyktingsituationen och byggbonus samt låga finansiella kostnader. Dessvärre förbrukas större delen av dessa positiva avvikelser av stora underskott i omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och sektor kommunstyrelsens verksamhet internservice på sammantaget drygt -52 Mkr.

Nettokostnadsandelen uppgår till 97,6 procent (98,1).

Enligt lagstadgade redovisningsprinciper bokförs inte hela pensionsskulden. Pensionsförmåner intjänade före 1998 visas endast som ansvarsförbindelse och påverkar ej resultat och eget kapital. Ansvarsförbindelsen har nått sin kulmen och har i år minskat med 10,4 Mkr.

Kommunens egna kapital uppgår nu till 886,2 Mkr. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen är 18,6 %.

Årets nettoinvesteringar blev 124,7 Mkr, vilket är knappt 44 % av det beviljade investeringsutrymmet på 283,6 Mkr. Årets största investeringar avser utbyte av gatubelysning, VA-investeringar, markförvärv, IT-investeringar samt fastighetsunderhåll. De största tidsmässiga förskjutningarna i förhållande till investeringsplanen är ny- och ombyggnader av skolor och förskolor, nytt boende för personer med funktionsnedsättning samt åtgärder vid Jennylund. Avskrivningarna och årets resultat har gjort att självfinansieringsgraden är 105 % för investeringarna.

Kommunens långfristiga banklåneskuld är 310 Mkr.

Årets budgeterade resultat

I den av kommunfullmäktige 2016-06-20 § 137 antagna budgeten uppgick årets resultat till 30,0 Mkr. Nettokostnadsandelen var därmed budgeterad till 98,2 %. Budget 2017 var mycket fokuserad på att anpassa kommunens verksamhet till den kraftiga tillväxt som kommunen står inför. I budgeten tilldelades nämnderna i stort sett oförändrade ramar i förhållande till 2016. Endast tillskott för beslutade löneökningar har tillförts nämnderna under året. Dessutom beviljades omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden ett tilläggsanslag på 4 Mkr 2(017-06-19 KF

§102) för ökade kostnader för köpta platser för barn och unga samt konsultkostnader.

I budgeten fanns också en omställningsfond/utvecklingsstöd på 30,0 Mkr där nämnderna fått kompensation för omställningskostnader.

I budgetbeslutet låg medel för löneavtal 2017 under kommunstyrelsen och dessa har under året (KS 2017-11-07 § 164) fördelats ut till nämnderna efter hur löneavtalet har utfallit och med helårseffekt för 2018.

Från och med 2016 tillämpas reglerna kring komponentavskrivning. Detta innebär att tidigare kostnader för fastighetsunderhåll, som bokförts som en driftkostnad och finansierats via internhyran, nu bokförs som investering. Budget 2017 är inte uppbyggd på detta sätt eftersom den planerade revideringen av internhyresmodellen försenats. Detta medför att avdelning internservice, enhet fastighet, under kommunstyrelsen bör lämna ett lika stort överskott på driftbudgeten som de underhållsåtgärder som 2017 bokförts som en investering. Fastighet har, exklusive kostnader på ca 1 Mkr som ska avräknas mot byggbonusen, lämnat ett överskott på 6,3 Mkr. Övriga verksamheter inom avdelning internservice (enheterna vaktmästeri, kost och bemanning) redovisar ett sammantaget negativt resultat på -9,4 Mkr.

I kommunstyrelsens budget har 2,5 Mkr varit avsatta för sociala investeringsprojekt, men dessa har ej ianspråktagits under året.

Årets resultat döljer stora obalanser

Årets resultat 39,0 Mkr (30,3 Mkr) är 9,0 Mkr bättre än det budgeterade resultatet. I årets resultat finns realisationsvinster från exploateringsfastigheter på 16,9 Mkr. Kommunens bättre resultat i förhållande till budget förklaras i huvudsak av dessa realisationsvinster, högre skatteintäkter, extra statsbidrag för flyktingsituationen och byggbonus på sammantaget 20,8 Mkr samt låga finansiella nettokostnader 7,5 Mkr.

Det som oroar är underskotten för omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden på -31,8 Mkr och utbildningsnämnden på -16,0 Mkr. Till dessa kommer de ofinansierade delarna av avdelning internservices verksamhet på -9,4 Mkr, som dessa nämnder är presumtiva köpare till. Dessutom har de två stora nämnderna erhållit nästan 22 Mkr från omställningsfonden/utvecklingsstöd för kostnader under året. Sammantaget visar detta på en kostnadsmassa på drygt 79 Mkr som inte ryms inom den långsiktiga bud-

getramen. En viss del av dessa kostnader har engångskaraktär, såsom uteblivna ersättningar från Migrationsverket, konsultkostnader, omställningskostnader i flyktningmottagandet och digitaliseringskostnader, men det kvarstår behov av effektiviseringar inför 2018 om budgeten ska hålla.

Budgetöverskottet består således av poster av engångskaraktär; realisationsvinster, historiskt låga räntenivåer och extra statsbidrag. Verksamheten bedrivs således på en nivå som kraftigt överstiger de tilldelade ekonomiska rammarna. Budgetöverskott är ett finansieringsbidrag till den stora planerade investeringsvolymen. Eftersom investeringarna blivit senarelagda ger årets resultat tillsammans med avskrivningarna en total egenfinansiering av årets investeringar och låneskulden har därmed inte ökat.

Balanskravet – ett minimikrav

Balanskravet, som gäller från och med år 2000, innebär att årets resultat, med avdrag för realisationsvinster, ska vara större än noll kronor. Ale kommun har samtliga år uppfyllt balanskravet. Årets resultat uppfyller med god marginal balanskravet:

Mkr	
Årets resultat	39,0
Avgår exploateringsvinster	-16,9
Balanskravsresultat	22,1

Det är enligt Rådet för kommunal redovisning (RKR) inte nödvändigt att avräkna exploateringsvinster i balanskravet, men för att tydliggöra att dessa medel bör återgå till finansiering av nya markinköp har ovanstående analys ändå gjorts. Det är inte heller långsiktigt hållbart att finansiera löpande drift av verksamhet med poster av engångskaraktär.

Skatteintäkter och generella statsbidrag

Skatteintäkterna i bokslutet baseras på SKL:s prognos 17:68. Den kommunala fastighetsavgiften har baserats på slutligt utfall av 2016 års kommunala fastighetsavgift och prognosen för 2017 i SKL:s cirkulär 17:69.

Fördelningen av Valfärdsmiljarderna ingår i skatteunderlagsprognosen för 2017. Vid budgettillfället var fördelningen preliminär och ingick därmed inte i skatteunderlagsprognosen från SKL (se sid 24 i Verksamhetsplan 2017). Ale kommun lade därför i resultaträkningen i Verksamhetsplan 2017 till en beräknad post på 12,5 Mkr i beloppet på raden Skatteintäkter/Generella statsbidrag (se not sid 25 i Verksamhetsplan 2017). Den fastställda fördelningen för Flyktningvariabeln är 7,5 Mkr

(6,3 Mkr) och för Befolkningsfördelningen 6,2 Mkr; totalt 13,7 Mkr mot beräknade i budget 12,5 Mkr. Ingen verksamhet har kompenserats särskilt för detta statsbidrag utan det får ses som ett generellt stöd för ökade kostnader.

Under 2017 har Ale kommun erhållit 5,8 Mkr (6,6 Mkr) i så kallad byggbonus. Även dessa intäkter redovisas under generella statsbidrag. Dessa intäkter matchar kostnader i verksamheten för ökad bostadsproduktion motsvarande 2,9 Mkr hos sektor kommunstyrelsen, avdelning mark och exploatering, 1,9 Mkr för översiktligt planeringsarbete (ÖP) och 1 Mkr på sektor kommunstyrelsen, avdelning internservice, enhet fastighet för arbete med tillfälliga bostäder.

Skatteintäkter och generella statsbidrag inklusive fastighetsavgiften och extra statsbidrag för flyktingsituationen och byggbonus, uppgår till 1 654,3 Mkr vilket är 20,8 Mkr bättre än vad som beräknades i budget 2017. I förhållande till föregående år är det en ökning med 89,4 Mkr (79,3 Mkr), vilket motsvarar 5,7 % (5,3 %). Beloppen inom parentes avser förhållandena i föregående års bokslut. Jämförelsen med 2011 i tabellen nedan störs dock av skatteväxlingen från och med år 2012 till regionen för kollektivtrafiken på 43 öre.

I budgeten för 2018 har SKL:s skatteprognos justerats med en egen befolkningsprognos och ett antagande om att Ale kommun ska uppfylla kravet för att erhålla eftersläpningssättningen, som faller ut till kommuner som haft en befolkningsstillväxt över 1,2 % per år under en 5-årsperiod. Dock har endast 50 % av den beräknade ersättningen budgeterats. Sammantaget ger detta en skatteprognos för 2018 på 1 740,8 Mkr, vilket motsvarar en ökning på 5,2 %.

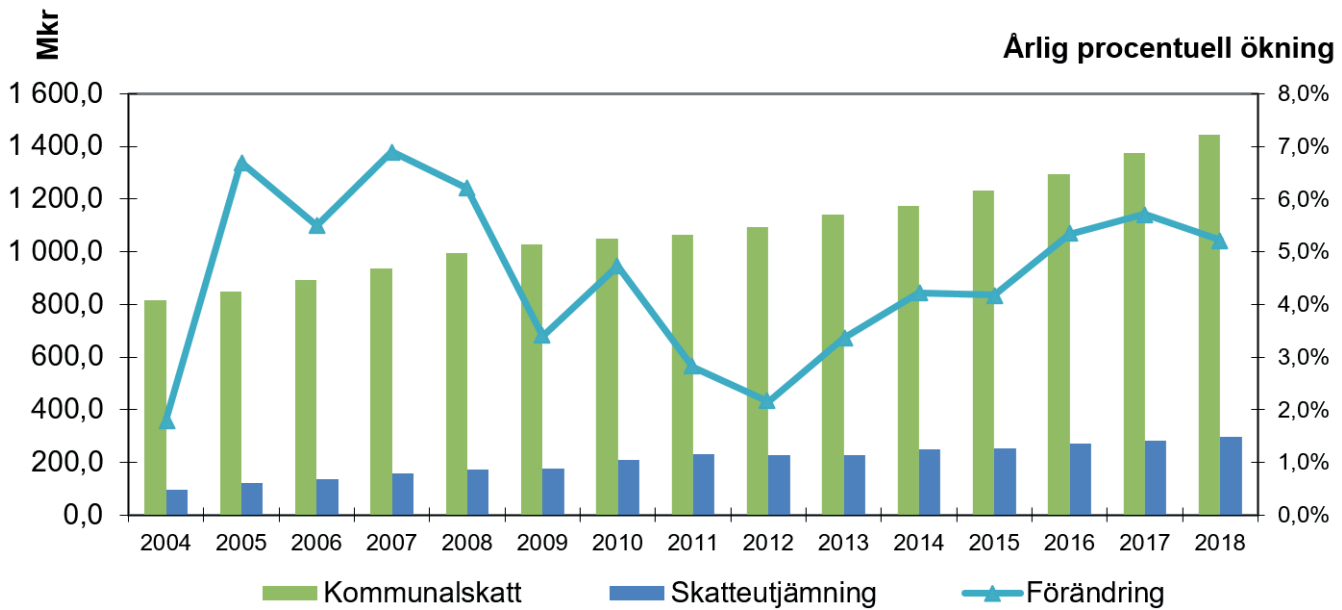
Finansiella kostnader och intäkter

Kommunfullmäktige har beslutat att låneskulden får uppgå till maximalt 800 Mkr under 2017. Den långfristiga låneskulden har under 2017 ökat med 50 Mkr under perioden januari till september, för att sedan återgå till 310 Mkr. Investeringsvolymen har blivit betydligt lägre än planerat, vilket medfört minskat behov av upplåning.

Samtliga lån är tagna hos Kommuninvest i Sverige AB. 180 Mkr är så kallade Gröna lån.

Av låneskulden har 140 Mkr rörlig ränta och 170 Mkr bunden ränta. Den genomsnittliga räntekostnaden har under året varit 0,30 % (0,60 %). Lån som omsatts under året har tagits med bunden ränta.

Kommunalskatt och skatteutjämning i Ale kommun 2004–2018



Årets finansiella kostnader, räntekostnader på upptagna lån och ränta på pensionsskulden uppgår till 3,9 Mkr (2,8 Mkr.). Räntekostnaderna på de externa lånen är 1,0 Mkr (1,7 Mkr) och är, trots den under året högre låneskulden, lägre än föregående år. Förklaringen till detta är den negativa räntan på korta rörliga lån.

Räntan på pensionsskulden uppgår till 2,9 Mkr (1,1 Mkr).

De finansiella intäkterna uppgår till 2,9 Mkr (3,0 Mkr). De finansiella intäkterna består av ränta, borgensprovision och utdelningar.

Kommuninvest har till Ale kommun översänt 1,4 Mkr i överskottsutdelning. Detta belopp ingår nu i årets resultat eftersom Ale kommun nu har en medlemsinsats på 25,6 Mkr, vilket motsvarar 900 kr/invånare. Det är den högsta nivån som Kommuninvest önskar från sina medlemmar. Ale kommun har också erhållit 40 tkr i ränta på förlagslånet till Kommuninvest på 3,4 Mkr

AB Alebyggen har till Ale kommun lämnat utdelning med 60,8 tkr och betalt borgensprovision på 1,3 Mkr.

Bohus Räddningstjänstförbund har erlagt 84 tkr i ränta under året.

Nettokostnaderna ökade med drygt 5 procent

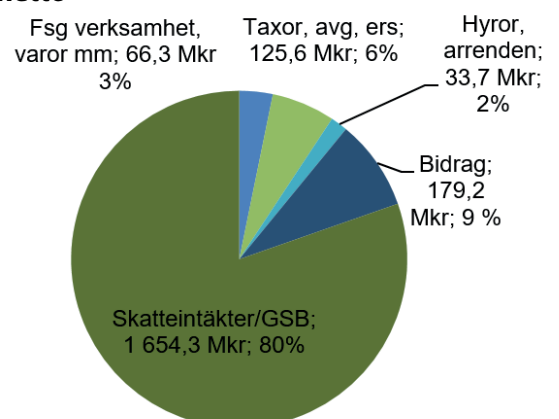
Med nettokostnader menas samtliga driftkostnader efter avdrag för avgifter och ersättningar samt specialdestinerade statsbidrag. Årets nettokostnader, efter justering för interna kapitalkostnader och avskrivningar, uppgår till

1 614,3 Mkr, vilket är en ökning med 79,5 Mkr eller 5,18 %. Motsvarande siffror 2016 var 79,1 Mkr och 5,43 %. Den årliga nettokostnadsökningen de senaste tre åren har uppgått till drygt 5 procent per år. Återbäring av AFA-medlen 2015 samt nedskrivning av Ale Vikingagård 2014 ingår inte i jämförelsen.

Verksamhetens intäkter uppgår till 404,8 Mkr. Det är en minskning på 15,9 Mkr, från år 2016. Bidragen har minskat med 40,7 Mkr och förklaras av kraftigt minskade bidrag från staten för främst flyktingmottagning. De totala intäkterna från taxor, avgifter och ersättningar har i förhållande till 2016 ökat med 2,6 Mkr. och ligger till övervägande del på barnomsorgsavgifter.

Exploateringsintäkterna och realisationsintäkterna uppgår till 28,8 Mkr.

Kommunens intäkter 2017, 2 059,1 Mkr exklusive finansnetto



Verksamhetens kostnader exklusive av- och nedskrivningar uppgår till 1 926,9 Mkr, vilket är en ökning med 2,7% i förhållande till föregående år. Motsvarande ökning 2016 var 7,2%, så det har skett en kraftig uppbromsning av ökningstakten.

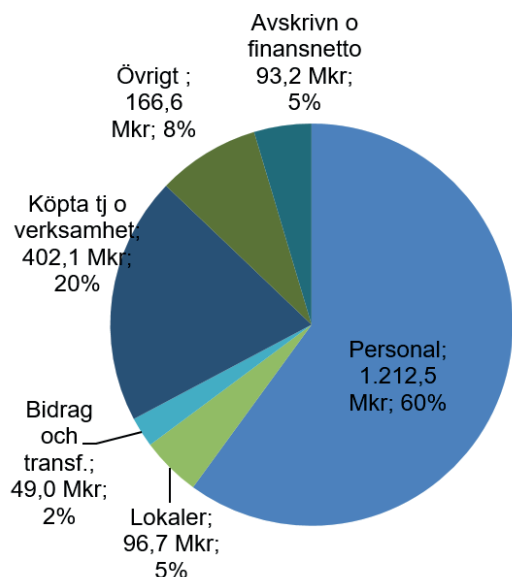
Personalkostnaderna totalt har ökat med 4,2 % att jämföra med en ökning på 9,2 % 2016 års bokslut. Inom personalkostnader redovisas även kostnader för pensionsutbetalningar och pensionsskuldökning, dock ej de finansiella kostnaderna för pensionsskulden. Årets ökning av personalkostnaderna är på en mer rimlig nivå än föregående års ökning. Omställningen i verksamheten och ett större fokus på lönekostnadsutveckling har med stor sannolikhet bidragit till förändringen.

Köp av verksamhet totalt har minskat med 3,8 Mkr i förhållande till föregående år. Här kan man se att omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden minskat sitt köp av verksamhet med 11,7 Mkr för omsorg och boende, vilket är en nödvändig åtgärd för att anpassa kostnadsnivån mot bland annat minskade ersättningar från staten. Ersättningarna från utbildningsnämnden till andra kommuner och friskolor har även i år ökat, motsvarande drygt 7 Mkr.

Kostnaden för sålda exploateringar uppgår till 11,8 Mkr

Avskrivningarna har ökat med 13,1 Mkr, vilket förklaras av de ökade investeringarna. Även avskrivningar på 0,5 Mkr av bebyggda fastigheter i markreserven ingår i dessa kostnader. Det bör noteras att avskrivningar och finansnetto nu står för 5% av kommunens kostnader.

Kommunens kostnader 2017, 2 020,1 Mkr, inklusive avskrivningar och finansnetto



Nettokostnadsandelen 97,6 %

Förhållandet mellan nettokostnaderna inklusive finansnettot och skatteintäkter/generella statsbidrag visar hur stor del av skatteintäkter/generella statsbidrag som åtgår för att täcka den löpande driften. Årets nettokostnadsandel blev 97,6 %, vilket är något lägre än föregående års 98,1 %.

Pensionskostnader

Pensionsutbetalningarna ökar nu för varje år och består till största delen av utbetalningar som finns i ansvarsförbindelsen för pensioner intjänade före 1998. Framöver ökar emellertid utbetalningarna även från tiden efter 1998 och även den avgiftsbestämda ålderspensionen.

Pensionsskulden

Pensionsskuldberäkningarna har baserats på upp-gifter från KPA enligt pensionsavtalet KAP-KL. Beräkningarna har gjorts enligt den rekommenderade modellen RIPS med antaganden om livslängd och ränta. Avsättningen för pensionsskulden, intjänad efter 1998, har ökat med 8,8 Mkr år 2017 och uppgår nu till 107,3 Mkr. I pensionsskuldberäkning ingår även förtroendevalda. Årets avsättningar inklusive löneskatt framgår av noterna till balansräkningen och kan jämföras med föregående år. Ansvarsförbindelsen för pensionsförmåner intjänade före 1998 uppgår nu till 557,3 Mkr och har därmed minskat med 10,4 Mkr sedan föregående år. Enligt prognosen kan man utläsa att kulmen är nådd och att pensionsutbetalningarna från de förmåner som finns i ansvarsförbindelsen sakta krymper denna. Ansvarsförbindelsen har ej resultatförts, vilket är i enlighet med gällande redovisningsprinciper.

I tidigare bokslut har 30 Mkr (år 2006), 22,9 Mkr (år 2007), 25,0 Mkr (år 2008), 10,0 Mkr (år 2009) 10,0 Mkr (2010) och 10,0 Mkr (år 2011) reserverats i det egna kapitalet för framtida pensionskostnader. Sammantaget har nu 107,9 Mkr reserverats men kommunen har inte gjort några finansiella placeringar avseende pensionsmedel utan använder istället avsatta medel för att minska/hålla nere den externa låneskulden.

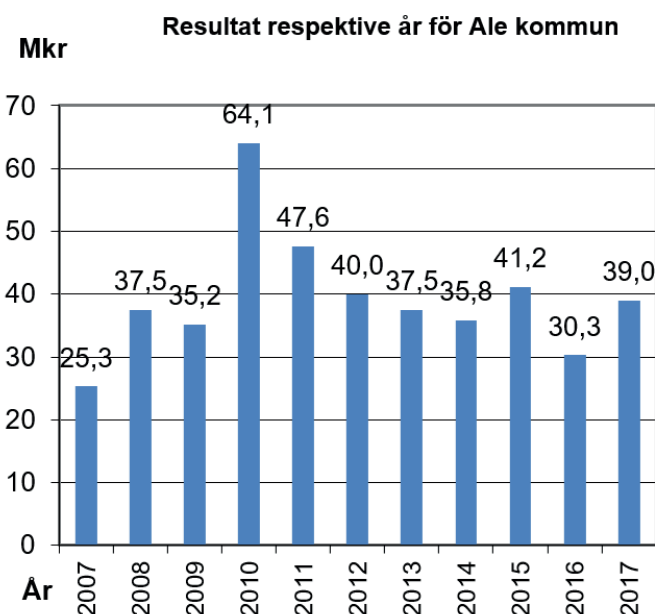
Avsättning till deponi

Från år 2003 har det i boksluten successivt gjorts avsättningar för avslutningsarbeten vid Sörmossens avfallsupplag. Sammanlagt har 32,0 Mkr avsatts för avslutningskostnader för Sörmossens avfallsupplag, varvid 26,3 Mkr har förbrukats. Under 2013 har sluttäckning av Sörmossens avfallsupplag slutförts och en omedelbar effekt är minskad mängd lakvatten. 2017 års kostnader hänför sig till

lönekostnader för personal på Sörmossen samt kostnader för provtagning. Lakvattenutredningen kom fram till att någon ytterligare rening av lakvattnet ej erfordras för närvarande. Framtida utsläppskrav kan dock ändra förutsättningarna. I övrigt ska fonden användas för revidering av kontrollprogram och drift och underhåll av deponin. I bokslutet 2017 uppgår reserverade medel till 5,7 Mkr.

Ett positivt resultat ökar det egna kapitalet

Årets resultat på 39,0 Mkr ökar det egna kapitalet till 886,2 Mkr. Detta bör ställas i relation till att ansvarsförbindelsen avseende pensionsförmåner intjänade före 1998 uppgår till 557,3 Mkr.



Betalningsberedskapen på kort och lång sikt

Likvida medel på koncernkontot med mera uppgick vid årsskiftet till 171,9 Mkr, vilket är 87,6 Mkr högre än föregående år. Av likviditeten avser 56,7 Mkr kommunens bolag. Kommunen och dess bolag har en checkräkningslimit på 30 Mkr vilken ej behövt nyttjas.

Kassalikviditeten, omsättningstillgångar, exklusive exploateringsfastigheter, i relation till korta skulder, uppgår till 71,4 % och är betydligt bättre än föregående års 65,7 %.

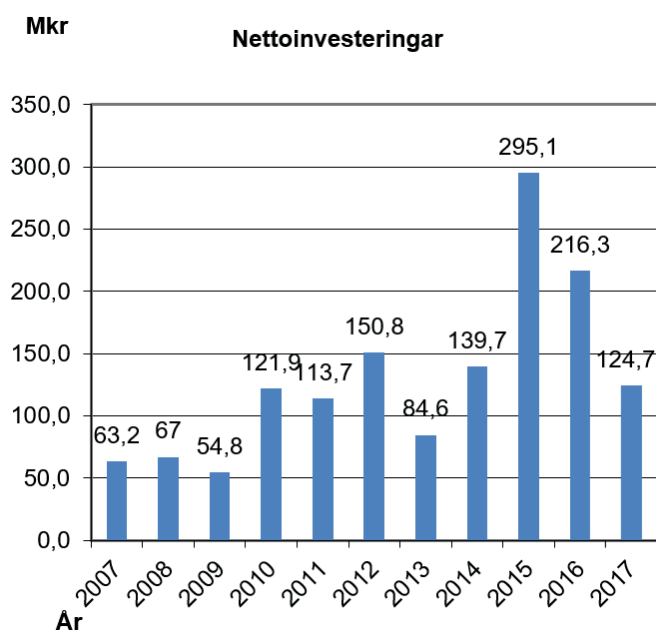
Soliditeten, som mäts genom att ställa eget kapital i relation till totala tillgångar, är oförändrad 50,1 %. Om hänsyn tas till ansvarsförbindelsen för pensioner är kommunens soliditet 18,6 % vilket är en förbättring i förhållande till föregående års 16,5 %.

Senareläggning av stora investeringsprojekt

Årets beviljade investeringsvolym, inklusive ombudge-

teringar från 2016 är 283,6 Mkr. Nettoinvesteringarna under året uppgick till 124,7 Mkr.

Årets största investering avser utbyte av gatubelysning, VA-investeringar, markförvärv, IT-investeringar samt fastighetsunderhåll. De största tidsmässiga förskjutningarna i förhållande till investeringsplanen är ny- och ombyggnader av skolor och förskolor, nytt boende för personer med funktionsnedsättning samt åtgärder vid Jennylund.



Exploateringsfastigheter

Det bokförda värdet avseende exploateringar har ökat från 12,2 Mkr till 15,6 Mkr. Reavinster på totalt 16,9 Mkr kommer till största delen från Kronogården, Ale Skårdal 62:22, Änggatan, Älvängens norra verksamhetsområde och verksamhetsmark Surte.

BanaVäg i Väst-projektet är inte helt slutredovisat och redovisas med ett positivt saldo på 1,1 Mkr.

De exploateringsprojekt som binder flest medel nu är verksamhetsområdena Häljered, Skepplanda, Stora Viken och Osbacken.

Sanering Folketshusvägen Nol

I detaljplaneområdet Folketshusvägen påträffades i ett sent skede i planprocessen markföroreningar i form av bly. Kommunen ansökte hos länsstyrelsen/Naturvårdsverket om statligt bidrag för att sanera området. Den 12 juli 2017 beviljades kommunen det sökta bidraget om maximalt 59,5 Mkr.

Kommunens låneskuld

Kommunens externa låneskuld uppgår till 310 Mkr. Under långfristiga skulder redovisas också en skuld på 38,8 Mkr för anslutningsavgifter till VA-kollektivet och en skuld för gatukostnadsersättning på 18,5 Mkr.

Kommunen har stora borgensåtaganden

Kommunens borgensåtaganden är stora och aktuell skuld uppgår vid årsskiftet till 437,3 Mkr. Kommunens åtagande gentemot AB Alebyggen är det största och uppgår till 428,0 Mkr. Generell borgen till AB Alebyggen är beviljad upp till 657,0 Mkr år 2017, men räknas då på skuldebrevens respektive ursprungliga belopp.

Kommunfullmäktige beslutade 2015-12-14 § 208 att gå i borgen för Skepplanda fiberförening om max 6,8 Mkr. Arbetena är nu igång och det finns ett borgensåtagande mot banken.

Avstämning av kommunfullmäktiges övergripande mål för god ekonomisk hushållning

Finansiella mål i budget 2017:

1. **Nettokostnadsandelen** i budget 2017 uppgår till 98,2 %. Årets resultat ger en nettokostnadsandel är 97,6 %. I budgethandlingen uttalas dock att ”för att säkerställa de finansiella målen är det redovisade resultatet minst 4 % av verksamhetens nettokostnader över tid.” Årets resultat är 2,4 % av nettokostnaderna.
2. **Soliditeten exklusive ansvarsförbindelsen ska vara minst 40 %.** Soliditeten uppgår nu till 50,1 %.
3. **Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen ska vara fortsatt positiv.** Inklusive ansvarsförbindelsen för ej bokförd pensionsskuld är soliditeten positiv, 18,6 %.
4. **Låneskuld, pensionsskuld inklusive ansvarsförbindelse och borgensåtaganden ska per invånare inte överstiga 70 000 kronor.** Kommunens låneskuld, pensionsskuld inklusive ansvarsförbindelse och borgensåtagande uppgår i årets bokslut till 1 411,9 Mkr. Med ett invånarantal på 30 223 uppgår skulden till 46 716 kr/invånare.
5. **Över tid ska självfinansieringsgraden av kommunens investeringar vara minst 50 %.** Årets nettoinvesteringar uppgick till 124,7 Mkr, årets avskrivningar på 92,2 Mkr och årets resultat 39,0 Mkr. Detta ger en självfinansieringsgrad på 105,2 %. För perioden 2013–2017 är självfinansieringsgraden 66,7%.

Kommunens ekonomiska utveckling under 2017 följer inte de intentioner som angavs i verksamhetsplan 2017. Det kraftfulla omställningsarbete som var målsättningen

med budgetmodellen har inte verkställts inom tidsramen, vilket skapat stora ekonomiska underskott i verksamheten. Exploateringsvinster, förbättrat statsbidrag/skatter och låga finansiella kostnader har bidragit till att nettokostnadsandelen är lägre än budgeterat och döljer på så vis att kostnadsnivån i verksamheten är för hög i förhållande till den beslutade budgeten. Investeringarna har inte genomförts enligt budget, vilket medfört att självfinansieringsgraden är betydligt högre än budgeterat. Den låga investeringsvolymen har inneburit att lånevolymen är oförändrad och att soliditet därmed behålls oförändrad. På grund av tidigare höga investeringar börjar nu avskrivningskostnaderna att ta en allt större andel av verksamheternas ekonomiska utrymme. Omställningsarbetet för kommunen beträffande flyktingar och nyanlända skapar påfrestningar på ekonomin, då ersättningen från staten förändras.

Den kraftiga befolkningsökningen kommer emellertid att medföra ökade statsbidrag under 2018, vilket kan underlätta situationen något.

Resultatutjämningsreserv RUR

Kommunfullmäktige beslutade 2013-12-16 att Ale kommun ska ha en resultatutjämningsreserv (RUR) och att det för Ale kommun maximala beloppet på 93,5 Mkr för retroaktiv avsättning 2010–2012 reserveras inom det egna kapitalet. I 2013 års bokslut avsattes 6,5 Mkr. Därmed uppgår resultatutjämningsreserven till 100 Mkr vilket är det maximala belopp som Ale kommuns RUR ska få uppgå till enligt kommunfullmäktiges beslut. Medel från resultatutjämningsreserven får endast ianspråkats för att täcka ett kommuntotalt underskott som uppstår/uppstått till följd av att skatteintäkter och generella stats- och utjämningsbidrag understiger en ökning på 2,5 % det aktuella året. Det är således inte aktuellt att ianspråkta någon del av resultatutjämningsreserven eftersom kommunen totalt visar ett positivt resultat. Även om kommunen hade haft ett negativt resultat skulle ökningen av skatteintäkter och generella stats- och utjämningsbidrag som för 2017 uppgår till 5,7 % inte medgivit att RUR hade fått ianspråkats.

Flyktingmottagande och ensamkommande

Från juli månad har ersättningssystemet från Migrationsverket förändrats vilket inneburit kraftigt minskade ersättningar jämfört med tidigare. I förhållande till föregående år har intäkterna för målgruppen ensamkommande minskat från 96,2 Mkr till 51,7 Mkr, det vill säga en skillnad på -44,5 Mkr, och den stora förändringen av ersättningsnivåerna har ställt höga krav på sektor arbete, trygghet och omsorg för omställning av verksamheten.

Arbetet påbörjades redan under hösten 2016 genom att verksamheten vid Spinneriets ungdomsboende ställts om från att ta emot ensamkommande ungdomar till att kunna möta ungdomar med behov av stöd utifrån social problematik. Vallmon 1 och 2 är helt och hållet avsedda för kommunens ensamkommande ungdomar där Vallmon 1 har fungerat som HVB-boende och Vallmon 2 som stödboende.

Ett minskat mottagande av ensamkommande och en allt snabbare takt av åldersuppskrivningar hos målgruppen har gjort att behovet av boendeplatser minskat dramatiskt framförallt under de senare månaderna på året varför ett arbete med att avsluta verksamheten på Vallmon 1 har genomförts.

Trots att sektorn i hög grad löpande arbetar med anpassningar av verksamheten med anledning av de förändrade förutsättningarna så innebär förändringarna stora ekonomiska konsekvenser för sektorn. I budget 2017 erhöles utvecklingsstöd om 5,5 Mkr för omställningsarbetet, dock har sektorns kostnader under året varit högre för detta arbete och har inneburit ett utfall på -2,8 Mkr utöver utvecklingsstödet.

Kommunerna har fått ett tillfälligt stöd från Migrationsverket, som ska hjälpa ensamkommande att stanna kvar i kommunen. Ale kommuns andel av de 390 Mkr är 1,074 Mkr för 2017.

Nämndernas resultat och verksamhet

Utbildningsnämnden har för 2017 en budgetavvikelse på -16,0 Mkr. Nämndens nettokostnader uppgår till 787,1 Mkr vilket är 20,2 Mkr, 2,6 %, mer än föregående år. Nämnden har också under året tagit del av omställningsfonden med 9,5 Mkr för att anpassa till en effektivare organisation för både personalkostnader och digitalisering. Det har varit svårt att få till stånd en effektiv verkställighet avseende dessa medel, vilket fått till följd att problemen med en i förhållande till budget för stor personalorganisation följt med under hela budgetåret 2017. Det är verksamhetsområdet grundskola som står för övervägande delen av underskottet, -14,9 Mkr. Grundskolan gick in i 2017 med förändrad elevpeng och förutsättningarna kom för sent under våren för att verksamheten skulle hinna ställa om i tid. Under våren anpassades inte personalkostnaderna ner till den nivå för att få en budget i balans. Sektorn tog del av omställningsmedel för att effektivisera sina enheter med hur medlen skulle nyttjas var klart först i april. Under som-

maren kom avslag från Migrationsverket, vilket ledde till ett försämrat utfall för grundskolan med -3 Mkr och Välkomsten med -3,9 Mkr. På enhetsnivå har ett arbete gjorts under hösten tillsammans med verksamhetschef för att få kontroll över lönekostnaderna. Utfallet månadsvis för lönekostnaderna har varit större än budgeterat. Ökade kostnader för internservice jämfört med budget har varit och är fortfarande ett stort problem. Fortsatt uppföljning och fortlöpande analyser av verksamhetschef tillsammans med enhetschefer krävs.

Särskola och Komvux visar också ekonomiska underskott medan förskola och gymnasieskola bedrivit verksamheterna inom budgetramen.

Antalet Ale-barn har ökat med ca 70 i förskoleverksamhet, ca 180 i grundskola F-9 och ca 140 i fritidshem i förhållande till 2016. Antalet Aleelever i gymnasieskola har ökat med 14 och köpta platser inom gymnasiesärskola har ökat med 6.

Läsåret 2016/17 visar på förbättrade kunskapsresultat i flera viktiga avseenden. Skolinspektionen lämnade de stora verksamheterna förskola och fritidshem helt utan brister samt grundskolan på huvudmannanivå med endast två anmärkningar. Detta får anses vara goda framsteg avseende kvalitet och viktigt för bilden av Ale kommuns utbildningsverksamhet.

Kultur- och fritidsnämnden har ett positivt resultat på 0,8 Mkr. Personalkostnaderna har varit lägre än budgeterat på grund av en del vakanser och sjukskrivningar. Kapitalkostnaderna har inte fallit ut i den utsträckning som budgeterats på grund av återhållsamhet och viss försening av investeringar. Även ökade intäkter har bidragit till det positiva resultatet.

Fler ungdomar besöker den öppna ungdomsverksamheten och under sommaren har det varit fullt av aktiviteter för barn och ungdomar. Biblioteket har fortsatt leverera en ökad tillgänglighet i stort. Besöken under meröppetid fortsätter att öka på kommunens tre meröppna bibliotek i Surte, Älvängen och Skepplanda.

Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden gör trots tilläggsanslaget på 4 Mkr ett ekonomiskt resultat på -31,8 Mkr. Nämndens nettokostnader uppgår till 531,5 Mkr, vilket är 43,1 Mkr, 8,8 %, mer än föregående år. Nämnden har också under året tagit del av omställningsfonden med 12,4 Mkr för att anpassa till en effektivare organisation för både personalkostnader och digitalisering. Indi-

vid- och familjeomsorgen står för det i sär-klass största underskottet med -22 Mkr. Detta förklaras primärt genom kostnader för konsulter i verksamhetens myndighetsutövande delar och köpta platser för barn och unga samt vuxna utöver budget. Resterande 10 Mkr handlar om överkostnader för personal i förhållande till budget, men dessa kostnader speglar också ett ökat behov. En utmaning för verksamheten är kostnaderna för de kommunegna boendena för ensamkommande barn. Ett av dem är avvecklat men sektorn har alltså fasta kostnader, såsom lokalhyra. Stödboendet kan inte bedrivas med full kostnadstäckning från Migrationsverket, även om det är fullbelagt, då ersättningsnivån för delar av målgruppen är mycket låg. Kravet på omställning kvarstår, då målgruppen skrivs upp i ålder i snabb takt. Under 2017 har 53 ensamkommande barn avslutats, företrädesvis till Migrationsverket och 49 var alltså aktuella vid årets slut.

Verksamheterna inom funktionshinder visar sammantaget på ett underskott mot budget på -10,3 Mkr. Antalet platser för boende har ökat med 11 och antalet assistansärenden har ökat med 8 under året. Eftersom underskottet huvudsakligen avser personalkostnader har den huvudsakliga åtgärden varit att intensifiera arbetet med optimerad bemanning.

Positivt för nämnden har varit möjligheten att sälja korttidsplatser inom särskilda boenden, vilket under året givit en försäljningsintäkt på 2,4 Mkr. Enheterna har dessutom genomfört effektiviseringsringar på tillsammans 1,5 Mkr. Under 2017 har verksamhetsområdet minskat antalet platser på särskilt boende med 10. Trots det har antalet betaldagar inte ökat utan tvärtom minskat något.

Arbetet med att komma tillrätta med hemtjänstens underskott har bedrivits i olika delar med bland annat förändringar av ersättningsmodellen, omarbetning av vägledningsdokumentet och intensivt arbete med schemaläggning och optimerad bemanning.

På grund av nämndens ekonomiska resultat genomlysas nu verksamheten grundlig med extern hjälp. Under våren 2018 kommer en rapport – Kostnad per brukare – för verksamhetsåren 2016 och 2017. Denna rapport kommer att utgöra underlag för nya ställningstaganden om vilka åtgärder som måste vidtas ytterligare under 2018.

Samhällsbyggnadsnämnden gör ett positivt resultat för året på 2,4 Mkr. Det ekonomiska läget är positivt på nämndnivå eftersom bufferten är outnyttjad och personalkostnaderna är låga på grund av vakanser, sjukdom

och lägre semesterlöneskuld. Även kostnaderna för bostadsanpassning har varit låga då inga större objekt varit aktuella.

Plan- och byggenheten redovisar ett stort underskott på grund av för högt uppsatta intäktsförväntningar. Tyvärr har inte alla infrastrukturprojekt kunnat genomföras under året då det saknas personalresurser.

Flertalet av nämndens taxor behöver ses över under 2018 för att på ett bättre sätt motsvara den faktiska timtaxan.

Ett antal åtgärder har påbörjats under året såsom utbyte av uttjänta belysningsstolpar, som har mycket hög prioritet, samt arbetet med handlingsplan för övertagande av enskild allmän plats. Båda dessa områden kommer på sikt att innebära högre kostnader i form av kapitalkostnader samt drift- och underhållskostnader.

Affärsverksamhetens överskott uppgår till 8,0 Mkr. VA redovisar ett överskott på 8,1 Mkr. Orsakerna till detta är flera. Ca 1,1 Mkr högre intäkter än budgeterat för främst brukningsavgifter (+0,8 Mkr) men även anläggningsavgifter (+0,3 Mkr). Orsaken till detta är sannolikt att VA-enhetens administration återigen fungerar tillfredsställande efter ett antal års missförhållanden. En stor mängd eftersläpande ärenden och debiteringar har handlagts under året. 1,7 Mkr i återbetalning från Gryaab till följd av att ett mätfel/överdebitering på spillvattensidan upptäckts och reglerats. Ca 1 Mkr i lägre personalkostnader på grund av flera vakanser under första halvåret. Ca 4 Mkr lägre kostnader för posten Övriga kostnader, vilket till stor del beror på att kostnaderna för reglering av 2014–2015 års översvämningsskador (som omfattade ett 60-tal fastigheter) blev betydligt lägre än befarat. Vidare påverkar de ändrade bokföringsprinciperna även denna post.

VA-enheten står inför stora ekonomiska utmaningar när överföringsledningen från Älvängens reningsverk till Ryaverket färdigställs. Kommunfullmäktige har därför beslutat 2017-12-18 § 190 att bevilja uppbyggnaden av en investeringsfond med 8 Mkr/år under 2017–2019 för framtida investeringsprojekt Åtgärder Älvängens reningsverk – överföringsledning Älvängen–Nödinge.

Renhållningen redovisar ett mindre underskott på 40 tkr. Det pågår nu omställningsarbete inför införande av nytt insamlingssystem. Reparationskostnaderna av fordon är höga till dess nya fordon levererats.

Kommunstyrelsen exklusive internservice redovisar en positiv avvikelse på cirka 10 Mkr. I nettokostnaderna ingår kostnader för ökad bostadsproduktion som är kopplade till byggbonusen (intäkten redovisas under generella statsbidrag) motsvarande 2,9 Mkr hos avdelning mark och exploatering, 1,9 Mkr för översiktligt planeringsarbete (ÖP). Kommunstyrelsens positiva resultat förklaras till största delen av delåreffeckt av löneavtal 2017, ej in- språktagna medel av utvecklingsstödet samt avsatta för social investering som ännu inte implementerats.

Negativa budgetavvikelser finns för bland annat konsult- tjänster kopplat till informationssäkerhet, den nya data- skyddsförordningen samt ärendehantering, infrastruktur samt teknisk plattform för digital agenda och nya kost- nader i samband med förhyrning av kommunens fiber- nät till förmån för bredbandsutbyggnaden.

Avdelning internservice redovisar 6,0 Mkr i netto- kostnader mot en budget på 1,6 Mkr, vilket medför en negativ budgetavvikelse på -4,4 Mkr. Det negativa resultatet för internservice är framför allt kopplat till kost, vaktmästeri och bemanningsenhet. Sammantaget visar dessa enheter underskott på ca -9,4 Mkr. Enhet fastighet visar ett positivt resultat på 5,3 Mkr och i det- ta inryms även 1 Mkr för arbete med tillfälliga bostäder som ska finansieras via byggbonusen. Fastighet ska redovisa ett positivt resultat eftersom kommunen nu övergått till komponentavskrivning av fastighetsunder- hållet och internhyran ännu inte justerats efter den nya redovisningsmetoden.

Omställningsfond/utvecklingsstöd

I budget 2017 avsattes 30 Mkr i en omställningsfond/ utvecklingsstöd. Avsikten var att underlätta för nämnd- derna att genomföra effektiviseringar och omställningar i verksamheten för att kunna möta den kraftiga tillväxten. Av utvecklingsstödet 30 Mkr har totalt 5,2 Mkr nyttjats till digital utveckling samt 21,8 Mkr till omställning. Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden har nyttjat 12,4 Mkr, utbildningsnämnden 9,5 Mkr och kommunstyrel- sen 5,1 Mkr; sammantaget 27 Mkr.

God ekonomisk hushållning

Balanskravet är ett minimikrav och kravet i kommunal- lagen på god ekonomisk hushållning sträcker sig längre. Det är inte bara det ekonomiska resultatet i resultaträk- ningen som ska uppfyllas utan värdet på kommunens tillgångar ska bevaras, resursinsatser i förhållande till ut- förda prestationer ska mätas och kvaliteten på verksam- heten värderas. Nämndernas ekonomiska resultat ställt i

förhållande till mål och verksamhetsmått ger en bild på begreppet god ekonomisk hushållning:

Ale kommun som helhet lägger i sin vision stor vikt vid en god ekonomisk hushållning. Önskemål finns att kom- munen ska expandera och dra nytta av den förändrade infrastruktur som väg- och järnvägsbygget för med sig. Ekonomin baseras på att kommunen ska klara en kom- mande tillväxt och att nämnderna förändrar och anpassar sin verksamhet efter de behov som såväl nuvarande som kommande medborgare kommer att ställa. Kommunen ska ha bra kvalitet på sina tjänster till invånarna samt vara attraktiv för näringsliv, turister och som arbetsgivare för kommunens anställda. Det sammanfattande om- dömet för 2017 års verksamhet är att den ekonomiska målsättningen i budgeten inte uppnåtts för omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och in- ternservice inom kommunstyrelsen. De stora ekonomis- ka underskotten är oroande och det är tveksamt om stö- det från omställningsfonden/utvecklingsstödet kommer att ge tillbaka det insatta kapitalet. Omställningsarbetet har tagit alldeles för lång tid och det är tveksamt om till- räckligt kraftiga omställningsåtgärder har vidtagits för att ekonomin i dessa nämnder ska vara i balans 2018.

KF:s prioriterade strategiska målsättningar

I verksamhetsplan för 2017 finns 17 av kommunfull- mäktiges prioriterade strategiska målsättningar. Endast 4 har uppfyllts under året varav 3 avser ekonomi och 1 medarbetarna. 11 målsättningar har inte uppnåtts och 2 går inte att mäta.

Personal

Utvecklingen av personalmåtten och de insatser som gjorts för personalen redovisas under avsnittet Ale kom- muns personal.

Verksamhetsmått

Verksamhetsmåtten kommenterats under respektive nämnd.

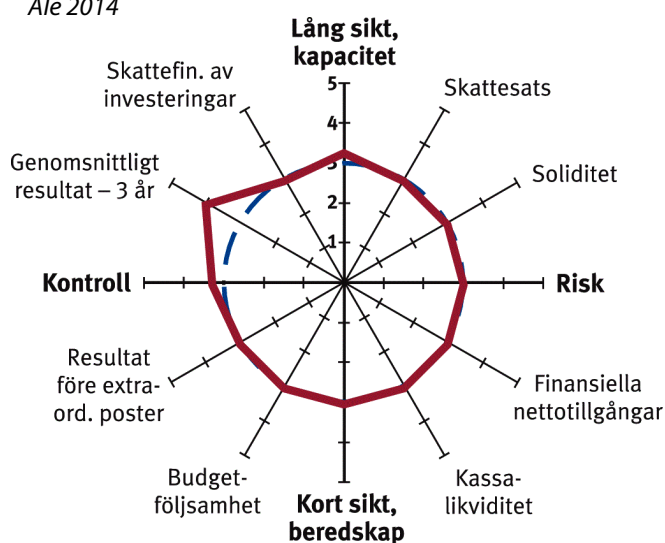
Social- och ekologisk hållbarhet

Utvecklingen i Ale kommun ska kännetecknas av fokus på social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. De två första perspektiven beskrivs i särskilt avsnitt i årsredovisningen.

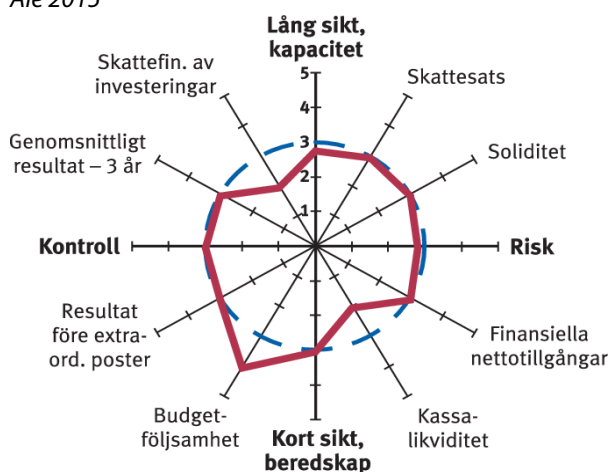
Finansiell utveckling

Kommun Forskning i Västsverige (KFi) utför årligen en studie av den finansiella utvecklingen och ställningen bland 55 kommuner som ingår i Västra Götaland och

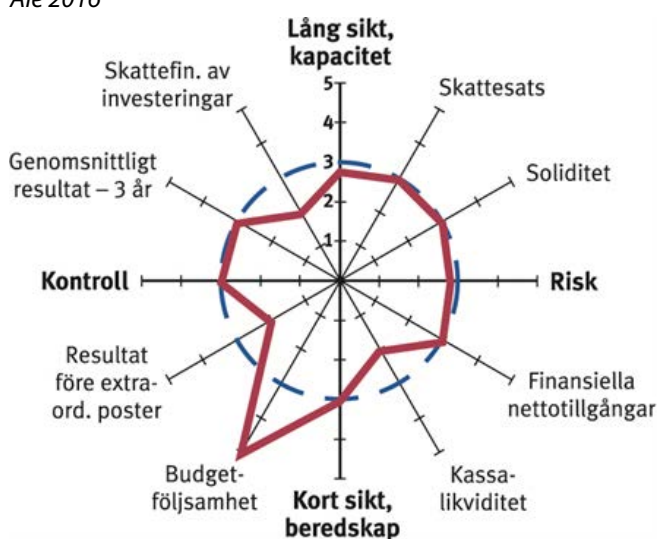
Ale 2014



Ale 2015



Ale 2016



Den streckade cirkeln är genomsnittet för samtliga ingående kommuner medan den heldragna cirkeln visar värden för Ale kommun.

Halland. Den senaste rapporten avser åren 2014–2016. De finansiella nyckeltal som används i analysen är ovägda. Det innebär att alla de 55 kommuner som ingår väger lika tungt avseende medelvärde oavsett storlek. Den finansiella profil i form av ett så kallat spindeldiagram som används för att beskriva kommunens finansiella ställning, innehåller åtta olika nyckeltal och fyra viktiga finansiella perspektiv.

Sammanfattning finansiell utveckling

Av Ales finansiella profil för 2016 går det att utläsa att kommunen låg på genomsnittet när det gäller perspektiven kontroll och kortsiktig handlingsberedskap, samt under genomsnittet i perspektiven risk och långsiktig handlingsberedskap. Riskperspektivet dras ned något av den låga kassalikviditeten och den långsiktiga handlingsberedskapen dras ned av 2016 års skattefinansieringsgrad av investeringar. När det gäller kontrollperspektivet som också påverkas av skattefinansieringsgraden kompenseras denna av den mycket goda budgetföljsamheten under året. Hade det inte varit för årets resultat som fick en 2:a skulle perspektivpoängen vara något högre. Budgetföljsamheten drar även upp den kortsiktiga beredskapen, som på grund av nyckeltalen årets resultat och kassalikviditet trots det hamnar på genomsnittsvärdet.

Utvecklingsmässigt har Ale en något svagare finansiell profil jämfört med 2014. Långsiktig handlingsberedskap, risk och kontroll sjunker medan kortsiktig handlingsberedskap är oförändrad. Förklaringen ligger i sänkta nyckeltalpoäng avseende genomsnittligt resultat de tre senaste åren, årets resultat före extraordinära poster, skattefinansieringsgrad av investeringar och kassalikviditet. Den negativa poängutvecklingen kompenseras dock av den förbättrade budgetföljsamheten. De övriga tre nyckeltalen skattesats, soliditet och finansiella nettotillgångar är poängmässigt oförändrade.

Bedömningen är att Ale har ett kontrollerat finansiellt läge. Resultatnivån bör dock bibehållas mellan 2% till 3% i förhållande till verksamhetens bruttokostnader för att stärka kommunens balansräkning.

Eftersom den finansiella profilen ställs i relation till de övriga jämförda kommunerna är det svårt att se hur Ales poäng kommer att utveckla sig. I den egna utvecklingen har det dock skett stora förändringar i Ale 2017 förhållande till 2016. Den tidigare fina budgetföljsamheten har kraftigt försämrats. Den låga investeringsvolymen har gett en mycket hög självfinansieringsgrad av investeringar. Kassalikviditeten har förstärkts.

Över 30 000 Alebor

Under 2017 har antalet Alebor ökat med 674 (687) personer och invånarantalet uppgår vid årsskiftet till 30 223 (29 549). Detta motsvarar en befolkningsökning på 2,28 % (2,38 %). Under 2017 föddes det 356 barn och 254 personer avled vilket innebär ett positivt födelseöverskott på 102 (76) personer. Det flyttade in 2 239 (2 168) personer och flyttade ut 1 669 (1 558) personer vilket innebär ett positivt flyttningsnetto på 570 (610) personer. Härtill kommer en utjämning med 2 personer.

Samtliga GR-kommuner ökade i befolkning under 2017. Mölndal toppar den procentuellt största befolkningsökningen i GR följt av Ale. Ale ligger över Riket (1,25 %), Västra Götaland (1,14 %) och GR (1,51 %).

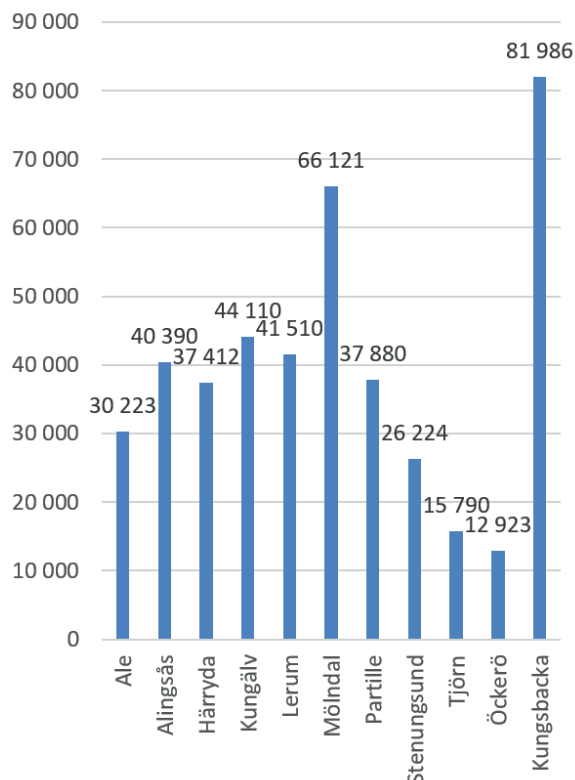
Framtida hot och möjligheter

Sammantaget har även 2017 blivit ett finansiellt positivt år för Ale kommun och resultatet är tack vare vinster i exploateringsverksamheten bättre än budget. Den ekonomiska utvecklingen präglas av vad som sker på finansmarknaden och med konjunkturen men också av vilka beslut och åtgärder som vidtas i den kommunala organisationen.

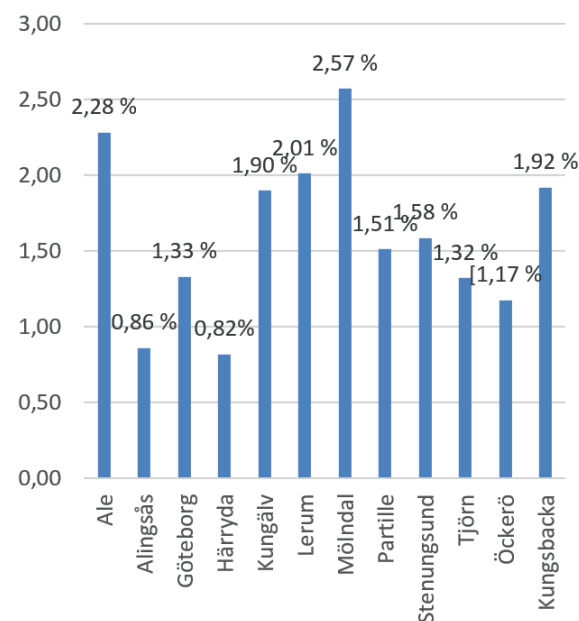
Kommunen står inför en önskad expansion samt en förändring av samhällsstrukturen i samband med den stora satsning som skett i samband med väg- och järnvägsprojektet. Efterfrågan på mark för bostäder och verksamheter har varit stor i Ale kommun. För att kunna utnyttja befintlig kommunal infrastruktur optimalt bildar bland andra bostadsförsörjningsprogram, plan för mark för verksamheter, strukturstudier för Älvängen och Nödinge underlag för hur och var den framtida byggnationen ska ske. Kommunen har också förvärvat mark för framtida bostadsutbyggnad.

Betydande investeringar i bland annat förskolor/skolor och infrastruktur ska genomföras. Om kommunen lockas att öka låneskulden kan det om ett par år, i en ny högkonjunktur med höjda räntor och ökade kostnader för pensionsutbetalningar, ge ekonomiska svårigheter. Arbetsmarknadssituationen i regionen har inverkan på befolkningsstillväxten och bostadsmarknaden.

Den expansion som kommunen planerar för ställer krav på kommunens omställningsförmåga. Kommuninvånarnas behov av kommunala tjänster måste tillgodoses på ett kostnadseffektivt sätt så att den kommunala ekonomin inte äventyras. Samtidigt måste medel reserveras för investeringar och stigande pensionskostnader. Det är ytterst viktigt att konsolidera ekonomin för att ha en långsiktig uthållighet.



Befolkning i GR:s kommuner 2017-12-31 utom Göteborg



Befolkningsökning i GR 2017-12-31

Budget 2018

Resultatnivån för planen 2018 och framåt ligger på ca 4 %, vilket motsvarar per år 69–81 Mkr. Samtidigt innehåller budgeten en investeringsplan för åren 2018–2021 på över 1,5 miljard. Trots de höjda budgeterade resultatnivåerna från och med 2017 leder investeringsvolymen till en kraftigt accelererande låneskuld på drygt 1,2 miljard vid slutet av planperioden, som kommer att tynga kommunens ekonomi under lång tid framöver.

Förvaltningsberättelse för kommunens bolag och förbund

AB Alebyggen

Bolaget, med en omsättning på 176,3 Mkr (2016: 169,4 Mkr), redovisar ett resultat efter finansiella poster på 31,0 Mkr (2016: 38,7 Mkr).

De mest markanta avvikelserna från budget är:

- Högre planerat underhåll före K3-aktivering. Planerat underhålls kostnad är högre än budgeterat där del av planerat underhåll har investeringsförts enligt K3 med en större andel varför kostnaden redovisats lägre än budgeterat.
- Högre löpande reparationskostnader.
- Lägre personalkostnader.
- Lägre räntor.

Som bokslutsdisposition har 6,5 Mkr avsatts till periodiseringsfonden från årets resultat.

Efter bokslutsdispositioner och skattekostnader är årets redovisade resultat 19,5 Mkr.

Vid årets utgång uppgick låneskulden till 428 Mkr vilket är 7,5 Mkr högre än föregående år.

Bolagets genomsnittsränta vid årets utgång var 0,76 % (2016: 1,46 %) exkl. borgensavgift.

Bolaget har 2017 betalat en borgensavgift på 1,3 Mkr till kommunen. Avgiften beräknas med 0,3 % på bolagets genomsnittliga lån med kommunal borgen under året.

Bolagets synliga soliditet (eget kapital + 78 % av obeskattade reserver/balansomslutningen) uppgår till 41,9 %. Motsvarande siffra för år 2016 var 42,1 %. Med ökad nyproduktion kommer soliditeten att minska, vilket också är planerat. Styrelsen har angett att andelen egenfinansiering vid ny- och ombyggnad ska vara 20%.

Avskrivningarna uppgår till totalt 25,3 Mkr.

Enligt ägardirektiven, fastställda vid årsstämma 2015, ska bolagets långsiktiga direktavkastning vara 4 %.

Fastighetsutveckling

I ett kompletterande ägardirektiv hösten 2016 ålades Alebyggen att utöka produktionen av bostäder som en konsekvens av inflyttning av nya Alebor. Utifrån detta har stor kraft lagts internt på att arbeta fram nya bostadsprojekt under 2017. Nedan följer en sammanställning över de projekt som Alebyggen drivit framåt.

Ny- och ombyggnad

Norra Klöverstigen, Nödinge – Under året har ett förtättningsprojekt på Norra Klöverstigen i Nödinge färdigställt och inflyttats 1 april 2017. Tre huskroppar i två plan med totalt 22 lägenheter kompletterar nu två av de gårdar som inte färdigställdes när området byggdes 1971/72.

Rödjans väg 7, Nödinge – Under året tecknades avtal om utökade ytor om 820 kvm för befintlig hyresgäst i tidigare industrilokaler på Rödjans väg 7. Hyresgästen har under hösten ombesörjt ombyggnation av lokalerna för att passa verksamhetens behov.

Planering och projektering

Änggatan, Älvängen – Detaljplan för byggnation av 78 lägenheter längs Änggatan i Älvängen vann laga kraft i mars, varpå bygglovets först blev klart i augusti. Förseningen i bygglovsprocessen ledde till att byggstart inte kunde hållas. Under hösten har diskussioner förts med entreprenör för planering av byggstart. Alebyggens styrelse har fattat beslut om att möjliggöra ett trygghetsboende med 27 lägenheter i den mindre av de två huskropparna och ansökan om statligt stöd har skickats in till Länsstyrelsen.

Folketshus- och Mossvägen, Nol – Detaljplanen för byggnation på Folketshus- och Mossvägen i Nol skulle ha antagits i mars 2016, men blev fördröjd på grund av upptäkt av markföroreningar. Efter ansökan om saneringsbidrag meddelade Naturvårdsverket att kommunen får bidrag för sanering. Ale kommun har under hösten 2017 förberett upphandling av saneringen, som enligt tidplan ska ske under 2018 och första halvåret 2019.

Furulund, Alafors – Bygglov har vunnit laga kraft samt entreprenör upphandlats för byggnation av 8 lägenheter i två huskroppar i Furulund, Alafors. Byggstart planerad till februari 2018.

Prästgården, Skepplanda – Under året förvärvades Prästgården i Skepplanda med färdig detaljplan för byggnation om ca 26 lägenheter. Under hösten har förfrågningsunderlag beretts och byggstart planeras 2018.

Gymnasiekullen, Nödinge – Som en del i ett sammanhållet detaljplanearbete för Nödinge centrum har under 2017 arbetet fortsatt för byggnation om ca 50 lägenheter på kullen bredvid Ale Kulturrum i Nödinge.

Vallmovägen, Älvängen – Efter ett positivt planbesked inleddes under året detaljplanläggning för byggnation av ca 60 lägenheter.

Påvels väg, Skepplanda – Efter ett positivt planbesked inleddes under året detaljplanläggning för byggnation av ca 30 lägenheter.

Ledetvägen, Alafors – Efter begäran om planbesked lämnades ett positivt planbesked för byggnation av ca 32 lägenheter. Planläggning har ej inletts på grund av komplicerade markförhållanden.

Porten till Bohus, Bohus – Efter begäran om planbesked lämnades ett positivt planbesked avseende Alebyggens planer för centrala Bohus. Planerna innefattar förtätning med ca 200 bostäder, utveckling av Bohus centrum samt förskola. Planläggning har ej inletts.

Spejarstigen, Nödinge – Under våren fattades beslut om att inte fullfölja planer på byggnation av ca 32 lägenheter på Spejarstigen i Nödinge på grund av markförutsättningar.

Klöverstigen, Nödinge – Vårt största bostadsområde, centralt beläget i kommunens huvudort, närmar sig 50 års ålder. Under kvartal 4 har en förstudie inletts för att kartlägga områdets potential samt framtidens behov. I förstudien ingår möjligheter till förtätning, variation i gestaltning och utförande, etappvis renovering samt hyresgästdialog.

Marknaden

Efterfrågan på bostäder är mycket hög. Det råder bostadsbrist i Ale. Vi ser nu effekterna i attraktivitet som den nya infrastrukturen lett till. Enligt Svensk mäklarstatistik har bostadsrättspriserna i Ale kommun mellan 2012-2017 ökat med 149 %, att jämföra med Storgöteborg där utvecklingen under samma period är 76 %.

Efterfrågan på bolagets lägenheter är likaså fortsatt mycket hög. 4 868 personer har under året varit aktivt sökande i vårt kösystem, vilket dock är 687 färre än föregående år. Många bostadssökande beskriver akuta bostadsbehov och Alebyggen hanterar detta med utgångspunkt i en köprincip, definierad i uthyrningspolicyn, där alla bostadssökande har möjlighet att anmäla intresse på lediga lägenheter.

I analysen av köstatistiken för 2017 kan konstateras att den genomsnittliga kötiden för alla kontrakt tecknade under 2017 var 2 år och 10 månader (3 år och 8 månader, 2016). Avvikelsen mellan dessa två år kan tyckas stor men inflyttning i nyproduktion samt hyreskontrakt utan besittningsskydd i hus som ska genomgå ombyggnad kan ha påverkan ett enskilt år. Genomsnittliga köpoäng

vid kontraktstilldelning på de olika orterna skiljer sig åt. I Änggården, södra Nol, har den som skrivit hyreskontrakt under året i snitt stått i kö i nästan 4 år, till skillnad från Alafors där kötiden i snitt är ca 2 år. Antalet intresseanmälningar per ledig lägenhet har under året varit 60–266 stycken (70–333, 2016).

Den ökande migrationen till Sverige till följd av främst kriget i Syrien ledde till att anvisningstalen för Ale kommun höjdes 2016 till 98 personer. För att möjliggöra kommunens mottagande samt tillhandahålla rimliga bostadslösningar fattade Alebyggens styrelse i april 2016 beslut om att upp till hälften av de lägenheter som sägs upp skulle kunna anvisas Ale kommun, Individ- och familjeomsorg (IFO). För 2017 höjdes anvisningstalen till 141 personer samtidigt som förändring av migrationspolitiken kom att skapa stor osäkerhet i prognoserna. Det har under hela perioden varit svårt att bedöma hur många som faktiskt kommer samt när, samtidigt som många som flyttat till kommunen relativt snabbt flyttat vidare. Beslut om särskild anvisning till IFO förlängdes även för 2017 och kom att gälla fram till 2017-12-31.

2017 konstateras att 208 lägenheter (200 lgh, 2016) fått ny kontraktinnehavare. Av dessa har 164 lägenheter hyrts ut via bostadskön (124 lgh 2016), 24 lägenheter anvisats Ale kommun (33 lgh 2016), samt 20 lägenheter bytt lägenhetsinnehavare genom direktbyten (31 lgh 2016).

Hyresbortfallet för bostäder, garage och carports uppgick under året till 341 tkr (2016: 556 tkr). För lokaler har vakansgraden och hyresbortfallet ökat till -1,5 Mkr 2017 från -1,3 Mkr år 2016.

Underhåll

Totalkostnaden för löpande och periodiskt underhåll uppgår 2017 till 36,3 Mkr (2016: 39,4 Mkr) varav hyresgästerna inom PLUS-systemet har genomfört underhåll för 4,0 Mkr (2016: 4,2 Mkr).

Bland de större underhållsinsatserna (över 1 Mkr) som slutförts under 2017 är:

- Ny takpapp på Norra Klöverstigen, Nödinge 2,7 Mkr som aktiveras
- Nya lägenhetsdörrar på Norra Klöverstigen, Nödinge 3,3 Mkr som aktiveras.
- Målning trapphus på Norra Klöverstigen, Nödinge 1,6 Mkr.
- Fasadenovering och utvändigt målning på Helgesvägen, Älvängen 2,0 Mkr.
- Dränering på Trastvägen, Nol 2,3 Mkr.

Utöver planerade underhållsinsatser har överenskommelse under året träffats avseende åtgärdande av kulvertproblematik med läckande tappvarmvatten på Klockarevägen, Nödinge. Ny kulvert har under hösten lagts och nya anslutningar till huskropparna färdigställts.

Framtiden

Efterfrågan på bostäder är mycket hög. Det råder bostadsbrist i Ale.

Den försäljning som genomfördes under 2014 hade syftet att skapa ett ökat eget kapital till de åtgärder som för närvarande planeras. För att fullfölja hela förnyelsebehovet kommer dock ytterligare förstärkning av det egna kapitalet att behövas och behov av ytterligare försäljningar kan då inte uteslutas.

Ett annat problem är att byggkostnaderna är höga. Alebyggen tittar i huvudsak på standardiserade hustyper för nyproduktionen för att komma ned i produktionskostnader. Alebyggen kommer att arbeta än mer med förbättring och förnyelse av befintliga områden på redan ägd mark, särskilt i kollektivtrafiknära lägen.

Fastighetsbeståndets ålderssammansättning kommer att kräva ökade underhållsinsatser och förmodligen även genomgripande ombyggnader de kommande åren. Nyproduktion och ombyggnad måste ske med en sådan balans att bolagets ekonomiska ställning kan upprätthållas.

Skå-dal 31:3 AB

Bolaget ägs till 100 % av AB Alebyggen. Bolaget äger enbart Bohus Centrum och förvärvades 1 april 2009. Bolagets resultat före bokslutsdispositioner och skatt är 0,2 Mkr (2016: -0,9 Mkr). Alebyggen har debiterat fastighetsskötsel (exklusive material) med 231 tkr (2016: 228 tkr) och administration med 245 tkr. (2016: 243 tkr). Löpande och periodiskt underhåll har utförts för 429 tkr (2016: 1 210 tkr). Bolaget intages i koncernredovisningen enligt förvärvsmetoden (se tilläggsupplysningar).

Ale Utveckling AB

Bolaget är vilande från och med 2009.

En väg efter rätt Tanke AB

Kommunen förvärvade per 2015-10-01 En väg efter rätt Tanke AB till ett värde av 8,1 Mkr som ett led i strategiskt markförvärv. De i bolaget ingående fastigheterna planeras att överlåtas från bolaget till kommunen.

Fastigheterna har ett strategiskt läge i norra delen av Ale torg och kommer så småningom att behöva tas i anspråk för utveckling av Nödinge centrum. Fram till dess hyrs fastigheterna ut. Bolaget redovisar en vinst före skatt på 0,4 Mkr.

Bohus Räddningstjänstförbund (BORF)

Bohus Räddningstjänstförbund är ett kommunalförbund med ansvar för räddningstjänsten i Ale och Kungälvskommuner. Ale kommuns andel av förbundet uppgår till 40 % och Kungälvskommuns andel uppgår till 60 %. Räddningstjänstförbundet redovisar ett positivt resultat på 2,8 Mkr (2016: 2,2 Mkr). Ale kommuns driftbidrag 2017 till förbundet var 27 700 tkr (2016: 26 700 tkr) och Kungälvskommuns driftbidrag var 41 500 tkr (2016: 40 000 tkr).

Verksamheten utgår från uppdraget i Handlingsprogram till skydd mot olyckor och omfattar räddningsinsatser vid olyckor eller överhängande fara för olyckor samt tillsyn enligt Lag om skydd mot olyckor, Lag om brandfarliga och explosiva varor. Därtill finns ytterligare beslutade uppgifter enligt förbundsordningen.

2017 har präglats av mycket arbete med att utveckla förbundets förmåga. Medlemskommunerna har träffats tillsammans med förbundets direktion och ledning vid ett flertal tillfällen. Detta har resulterat i att en långsiktig strategi fram till 2025 är beslutad i respektive kommunfullmäktige samt i direktionen. Delmål är satta och kontinuerlig uppföljning kommer att göras vid ordinarie ägarmöten.

Förbundet övertog från och med 2017-01-01 kommunernas ansvar för brandskyddskontroll och rengöring (sotning). Samordning och samverkan mellan Kungälv och Ales sotare har skett för att det ska ske likartad service över förbundets geografiska område. Bland annat har frister, taxor och utveckling diskuterats och hanterats.

Det har varit ett händelserikt år med ett långsiktigt, målinriktat olycksförebyggande arbete, där tillsyn, information och utbildning utgör grunden. Kommunernas anställda samt skolelever är prioriterade grupper som huvuddelen av utbildnings- och informationsarbetet inriktas emot.

För den skadeförebyggande avdelningen har det varit en hög arbetsbelastning. Bägge medlemskommunerna växer och ny exploatering av mark och fastigheter sker i hög omfattning. Det skadeavhjälpande arbetet

har under året fortsatt att utvecklas för att möta samhällets risker och krav. Förbundet har det gångna året varit förskonade från större räddningsinsatser såsom skogsbränder, oljeutsläpp med mera. Leverans av nya räddningsfordon med tillhörande utrustning har skett. Stor kraft har lagts på övning och utbildning av den skadehjälpande personalen med anledning av dessa nya fordon samt utveckling av ny metod och teknik. Omfattande utbildning av räddningstjänstpersonal har även skett för att bemöta nya risker såsom större sjukvårdsanläggningar och höga bostadshus. Medarbetarnas kompetens utvecklas genom kontinuerlig utbildning, vilken bedrivs både externt och internt. Förbundet har även investerat och reinvesterat i fordon och material enligt den av direktionen beslutade planeringen.

Under 2018 kommer BORG att anslutas till larm- och ledningscentralen vid Räddningstjänsten i Storgöteborg tillsammans med övriga räddningstjänster inom Göte-

borgsregionen. Syftet är att räddningstjänsten framledes, vid flera pågående händelser, komplexa händelser eller händelser utdragna i tid kommer att kunna agera gränslöst mellan kommunerna för att ytterligare kunna öka vår service till den skadedrabbade.

Övriga

Ale kommun har ett flertal samägda företag där kommunen saknar betydande inflytande:

Kommunen har aktier i Renova AB, GRYAB, GREFAB, Ale Energi AB, SOLTAK AB samt smärre aktieposter i Kommentusgruppen AB re-spektive Inera AB.

Kommunen och AB Alebyggen äger andelar i Ale El-förening.

Kommunen innehar andelar i Kommuninvest i Sverige AB.

Kommunkoncernens förvaltningsberättelse

Årets resultat

Det sammanlagda resultatet för kommunkoncernen uppgår till 62,9 Mkr. Det är 10,0 Mkr högre än 2016, vilket till största delen speglar kommunens bättre resultat. I den sammanställda redovisningen ingår kommunens resultat 39,0 Mkr, AB Alebyggen 24,5 Mkr, Skådal 31:3 AB 0,2 Mkr, En väg efter rätt Tanke AB 0,4 Mkr och Bohus Räddningstjänstförbund (40 %) 1,1 Mkr. Bolagens resultat har då justerats med förändring av periodiseringsfonder och skatt. Det totala koncernresultatet har sedan justerats med -2,2 Mkr avseende intern exploateringsinkomst (Furulund och Änggatan) samt -0,1 Mkr avseende aktieutdelning från AB Alebyggen.

Finansnetto

Kommunkoncernens samlade negativa finansnetto uppgår till -6,8 Mkr, jämfört med -7,0 Mkr föregående år.

Likviditet

I likviditeten avläses den kortfristiga betalningsberedskapen. De kortfristiga skulderna uppgår till 388,4 Mkr, medan de likvida medlen tillsammans med kortfristiga fordringar uppgår till 276,0 Mkr. Det ger en likviditet på 0,71, vilket är något bättre än föregående år (0,62). Koncernkontot disponerar en checkkredit med en limit på 30 Mkr.

Eget kapital

Det egna kapitalet för kommunkoncernen uppgår till 1 252,7 Mkr.

Soliditet/skuldsättning

Den långfristiga betalningsförmågan avläses i soliditeten, som visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med egna medel. Den sammanlagda soliditeten för kommunkoncernen uppgår till 48,4 %, vilket är en förbättring med 0,6 procentenheter jämfört med föregående år (47,8%). Långfristiga skulder har ökat med 23,4 Mkr och uppgår nu till 812,0 Mkr.

Framtid och risk

Kommunen är beroende av att AB Alebyggen har en god ekonomisk stabilitet. Förutom sitt ägarskap har kommunen också ett stort borgensengagemang. När kommunens kreditvärdighet bedöms avläses kommunens totala åtaganden. Kreditvärdigheten har betydelse för möjligheterna att ta upp nya lån samt dess villkor.

Redovisningsprinciper

Kommunens redovisning

Redovisningen är anpassad till bestämmelserna i Kommunal redovisningslag (KRL). Enligt den kommunala redovisningslagen ska kommunerna redovisa i enlighet med god redovisningssed. Kommunen tillämpar i möjligaste mån de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning (RKR). Se dock undantag under exploateringsstillgångar nedan.

Anläggningstillgångar och kapitalkostnader

Värdering av anläggningstillgångar sker till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. Anskaffningsvärdet innefattar investeringsutgiften minskat med eventuella investeringsbidrag. Avskrivningarna beräknas på anskaffningsvärdet. Linjär avskrivning tillämpas och görs efter en bedömning av tillgångarnas nyttjandeperiod. Ale kommun tillämpar en beloppsgräns på 25 tkr (50 tkr till och med år 2010) för aktivering av anläggningstillgångar.

Kapitalkostnader, det vill säga avskrivningar och internränta beräknas enligt nominell metod. Internräntan för 2017 uppgick till 1,75 %.

Enligt Rådet för kommunal redovisning ska komponentavskrivning tillämpas från och med år 2014. Kommunen har kommit långt med införandet av komponentavskrivning. Nyinvesteringar och ombyggnader avseende kommunens fastigheter har sedan 2013 delats upp på olika avskrivningstider. För verksamheterna gata, park, infrastruktur och VA har komponentavskrivning för nyinvesteringar tillämpats från år 2015. En analys av äldre objekt har gjorts och komponentavskrivning för dessa har skett från år 2016. Komponentavskrivning innebär även nya rutiner för uppdelning mellan drift och investering. Dessa rutiner har införts i Ale kommun från år 2016.

Exploateringsstillgångar

Exploateringsstillgångar redovisas som omsättningstillgångar. Årlig avskrivning sker inte och nedskrivningar sker om det verkliga värdet är lägre än anskaffningsvärdet. Enligt Rådet för kommunal redovisning bör resultatavräkning ske i takt med försäljning av tomter/områden. Ale kommun tillämpar dock försiktighetsprincipen och resultatavräkning sker vid inkomster där motsvarande förväntade utgifter kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Detta är oftast möjligt först i slutskedet av exploateringsprojektet.

Kommunen har tidigare år låtit exploateringsutgifter för kommunens egna VA-ledningar med mera direktavräknas som kostnad för sålda tomter, vilket strider mot

den kommunala redovisningslagen. Investeringsutgifter i kommunens egna anläggningar bör aktiveras och bli föremål för löpande avskrivningar under den beräknade nyttjandetiden. Kommunen har anpassat redovisningen för att möjliggöra detta och principen tillämpas sedan 2015 i pågående och kommande exploateringsprojekt. 2013-05-14 antog kommunstyrelsen dokumentet Exploateringsprocessen i Ale kommun som beskriver Ale kommuns rutiner för exploateringsprocessen. Som en följd därav beräknas och belastas aktiva exploateringsprojekt med intern kostnadsränta från och med 2013-07-01. (0,0 % år 2017)

Likvida medel

Koncernens tillgångar placerade på koncernkonto redovisas som likvida medel i kommunen. De kommunala bolagens andel av koncernkontot redovisas som kortfristig skuld i kommunen.

Pensionskostnad

Kommunens pensionskostnad redovisas enligt den så kallade blandmodellen. Pensionsförmåner intjänade före år 1998, förutom garanti- och visstidspensioner, redovisas som en ansvarsförbindelse inom linjen. Utbetalning av sådana förmåner redovisas bland verksamhetens kostnader.

Intjänade pensionsförmåner från och med räkenskapsåret 1998 redovisas dels som en kortfristig skuld (avgiftsbestämd ålderspension) och dels som en avsättning (förmånsbestämd ålderspension och visstidspensioner) i balansräkningen och ingår i verksamhetens kostnader i resultaträkningen. I såväl den kortfristiga skulden som avsättningsbeloppet ingår löneskatt. Räntan redovisas som en finansiell kostnad.

De årliga premier som inbetalats till KPA (tidigare SPP) för de anställda som har en särskild försäkringslösning för den kompletterande ålderspensionen ingår i verksamhetens kostnader. I och med den premiebetalningen ingår inte de anställdas pensionskostnad för kompletterande ålderspension i skulden hos KPA utan är den anställdes relation till försäkringsbolaget. Beräkningen av pensionskostnaden har gjorts enligt avtalet KAP-KL och är framräknad enligt den rekommenderade modellen RIPS.

Periodisering

Fördelningen av kostnader och intäkter på korrekt redovisningsperiod sker i allt väsentligt. Inkomster avseende anslutningsavgifter för VA har från och med år 2014 skuldförts. Anslutningsavgifterna kommer att intäktsföras i samma takt som avskrivningstiden för de utgifter som anslutningsavgifterna är avsedda att täcka.

Inkomster avseende gatukostnadsersättningar har från och med år 2015 skuldförts. Gatukostnadsersättningarna kommer att intäktsföras i samma takt som avskrivningstiden för de utgifter som gatukostnadsersättningarna är avsedda att täcka.

Skatteintäkter

Årets redovisade skatteintäkter består av tre delar:

- Preliminära månatliga skattebetalningar
- Prognos över redovisningsårets slutavräkning
- Differens mellan slutlig taxering och redovisad skatteintäkt för föregående redovisningsår

Den preliminära slutavräkningen för 2017 har gjorts i enlighet med RKR:s rekommendation nr 4.2, vilket innebär att det är SKL:s decemberprognos, cirkulär 17:68 som använts.

Kommunal fastighetsavgift

Den kommunala fastighetsavgiften har tagits upp till det rekommenderade beloppet i SKL:s cirkulär 17:69.

Leasingavtal

Ale kommun leasar personbilar och datorer med en löptid på högst tre år. Kommunernas samtliga leasingavtal klassificeras som operationella och har inte tagits upp i balansräkningen utan redovisas som hyresavtal.

Kommunkoncernen

Redovisningen av kommunkoncernen omfattar kommunen som moderbolag och företag i vilka kommunen direkt eller indirekt innehar en röstandel av minst 20 %.

De bolag som inte i väsentlig omfattning påverkar den sammanställda redovisningens resultat- och balansräkning har inte konsoliderats. I kommunkoncernen ingår även räddningstjänstens verksamhet som från och med år 2013 har flyttats från kommunal verksamhet till ett kommunalförbund, Bohus Räddningstjänstförbund (BORF), som delas med Kungälv kommun.

Redovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att kommunens bokförda värden på aktier i dotterbolagen eliminerats mot dotterbolagens egna kapital vid förvärvstillfället. Proportionell konsolidering innebär att endast den ägda andelen av dotterföretagens tillgångs- och skuldposter respektive intäcks- och kostnadsposter har tagits med. Interna mellanhavanden av väsentlig betydelse har eliminerats. Redovisningsprinciperna är inte helt enhetliga mellan kommunen och dotterbolagen. I den mån det varit möjligt har kommunens principer styrts. Någon anpassning av avskrivningsprinciperna har till exempel inte gjorts.

Affärsverksamheter

Enligt Lagen om allmänna vattentjänster som trädde i kraft 2007-01-01 ska den ekonomiska redovisningen för VA-verksamheten särredovisas. Syftet är att tillgodose behovet av information till VA-kollektivet att de avgifter som tas ut är riktiga. Ale kommun redovisar därför separat resultat- och balansräkning för VA-verksamheten för 2017. Den del av affärsverksamheternas resultat som avser taxekollektivet redovisas som förutbetalda intäkter i kommunens balansräkning.

Ekonomisk sammanställning

Resultaträkning

Mkr	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2016	2017	2016	2017
Verksamhetens intäkter	1	420,7	404,8	569,4	558,4
Verksamhetens kostnader	2	-1 876,4	-1 926,9	-1 965,2	-2 016,3
Avskrivningar	3	-79,1	-92,2	-105,9	-120,1
Verksamhetens nettokostnader		-1 537,8	-1 614,3	-1 501,7	-1 578,0
Skatteintäkter	4	1 294,7	1 373,5	1 294,7	1 373,5
Generella statsbidrag och utjämningsbidrag	5	270,2	280,8	270,2	280,8
Finansiella intäkter	6	3,0	2,9	2,9	1,5
Finansiella kostnader	7	-2,8	-3,9	-9,9	-8,3
Skattkostnad	8	-	-	-4,3	-6,6
Resultat före extraordinära poster		30,3	39,0	51,9	62,9
Extraordinära intäkter/kostnader		-	-	-	-
Årets resultat		30,3	39,0	51,9	62,9
Nettokostnadsandel inklusive finansnetto		98,1%	97,6%		

Kassaflödesanalys

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2017	2016	2017
Den löpande verksamheten				
Årets resultat	30,3	39,0	51,9	62,9
Justering för av- och nedskrivningar	79,1	92,2	105,9	120,1
Justering för gjorda avsättningar	5,9	16,5	7,2	18,5
Justering för realisationsvinster/förluster	-8,8	-17,0	-10,9	-14,9
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapitalet	106,5	130,7	154,1	186,6
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	-36,2	43,8	-34,7	46,3
Ökn/minskn av förråd, varulager, pågående arbeten	14,6	13,9	14,6	13,9
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	17,0	12,3	12,0	-8,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten	101,9	200,7	146,0	238,2
Investeringsverksamheten				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-210,7	-120,1	-263,3	-170,7
Investering i immateriella anläggningstillgångar	-5,5	-4,5	-5,5	-4,5
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	6,9	0,3	8,0	0,7
Investering i finansiella anläggningstillgångar	-	-0,1	-	-0,1
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	-	-	-	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-209,3	-124,4	-260,8	-174,6
Finansieringsverksamheten				
Nyupptagna lån	135,0	145,0	135,0	175,0
Amortering av lån	-55,0	-145,0	-78,8	-167,5
Ökning/minskning av långfristiga skulder	17,0	10,5	16,2	15,9
Ökning/minskning av långfristiga fordringar	1,3	0,8	17,6	0,6
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	98,3	11,3	90,0	24,0
Periodens kassaflöde	-9,1	87,6	-24,8	87,6
Likvida medel från årets början	93,4	84,3	109,1	84,3
Likvida medel vid årets slut	84,3	171,9	84,3	171,9
Förändring likvida medel	-9,1	87,6	-24,8	87,6

Balansräkning

Mkr	Not	Kommunen		Kommunkoncernen	
		2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Materiella/immateriella anläggningstillgångar					
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	9	1 265,2	1 301,9	2 030,1	2 098,4
- Maskiner, fordon och inventarier	10	91,7	87,2	108,0	106,5
- Immateriella anläggningstillgångar	10	12,1	12,2	12,1	12,2
- Pågående ny- och ombyggnader		-	-	45,0	30,6
Finansiella anläggningstillgångar	11	54,1	53,4	28,2	27,7
Summa anläggningstillgångar		1 423,1	1 454,7	2 223,4	2 275,4
Omsättningstillgångar					
Exploateringsfastigheter	12	32,3	35,1	32,3	35,1
Varulager VA		0,8	0,9	0,8	0,9
Övriga kortfristiga fordringar	13	150,4	106,6	150,4	104,1
Likvida medel	14	84,3	171,9	84,3	171,9
Summa omsättningstillgångar		267,8	314,5	267,8	312,0
Summa tillgångar		1 690,9	1 769,2	2 491,2	2 587,4
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital					
	15				
Årets resultat		30,3	39,0	51,9	62,9
Resultatutjämningsreserv		100,0	100,0	100,0	100,0
Övrigt eget kapital		716,9	747,2	1 037,9	1 089,8
Summa eget kapital		847,2	886,2	1 189,8	1 252,7
Avsättningar					
Avsättning för pensioner	16	98,5	107,3	100,2	109,5
Avsättning för återställande av deponi		6,0	5,7	6,0	5,7
Investeringsfond VA	17	3,6	11,6	3,6	11,6
Uppskjuten skatt		-	-	6,0	7,5
Summa avsättningar		108,1	124,6	115,8	134,3
Skulder					
Långfristiga skulder	18	356,8	367,3	788,6	812,0
Kortfristiga skulder	19	378,8	391,1	397,0	388,4
Summa skulder		735,6	758,4	1 185,6	1 200,4
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		1 690,9	1 769,2	2 491,2	2 587,4
Ställda panter (fastighetsinteckningar)		-	-	-	-
Ansvars- och borgensförbindelser	20	423,4	437,3	3,2	9,6
Jämkad mervärdesskatt, Ale arena avskrivs under en 10-års period från och med 2008		0,8	0,4	0,8	0,4
Pensionsförpliktelser som ej tagits upp bland skulderna eller avsättningarna (inklusive löneskatt)	21	567,7	557,3	567,7	557,3
Soliditet		50,1%	50,1%	47,8%	48,4%

Notförteckning

Not 1

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2017	2016	2017
Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	17,9	17,6	17,9	17,6
Taxor, avgifter och ersättningar	123,2	125,6	113,2	118,6
Hyror och arrenden	31,1	33,7	190,4	199,2
Bidrag	219,9	179,2	219,9	179,2
Försäljning av verksamheter och konsulttjänster	18,9	19,9	16,2	16,8
Exploateringsintäkter	3,1	28,6	5,0	26,4
Realisationsvinster	6,6	0,2	6,8	0,6
Summa	420,7	404,8	569,4	558,4

Not 2

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2017	2016	2017
Verksamhetens kostnader				
Inköp anläggnings-/underhållsmaterial	8,9	5,1	17,7	14,2
Inköp vatten/el för distribution	8,6	7,0	8,6	7,0
Bidrag och transfereringar	48,5	49,0	48,5	49,0
Köp av verksamheter och entrepr	405,9	402,1	379,5	375,0
Personalkostnader *	1 163,5	1 212,5	1 204,4	1 254,0
Lokal- och fastighetskostnader	91,6	96,7	82,6	87,1
Försäkringar, skatter och avgifter	22,6	21,5	33,8	35,6
Övriga verksamhetskostnader	125,9	121,2	189,2	182,3
Kostnad för sålda exploateringar	0,0	11,8	0,0	11,8
Realisationsförluster	0,9	0,0	0,9	0,3
Summa	1 876,4	1 926,9	1 965,2	2 016,3
*Personalkostnader	2016	2017		
Löner och arvoden	819,1	852,4	(+4,1%)	
Sociala avgifter	252,7	265,6	(+5,1%)	
Pensionskostnader och löneskatt	85,7	89,0	(+3,9%)	
Övriga personalkostnader	6,0	5,5	(-0,8%)	
	1 163,5	1 212,5	(+4,2%)	

Not 3

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2017	2016	2017
Avskrivningar				
Byggnader och tekniska anläggningar	55,0	63,9	79,0	88,7
Maskiner, fordon och inventarier	20,7	23,2	23,5	26,3
Immateriella anläggningstillgångar	3,4	4,4	3,4	4,4
Nedskrivning av riven byggnad	-	0,7	-	0,7
	79,1	92,2	105,9	120,1

Not 4

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2017	2016	2017
Skatteintäkter				
Prel skatteinbet under året	1 299,4	1 377,9	1 299,4	1 377,9
Prognos slutavräkning	-5,9	-5,9	-5,9	-5,9
Differens slutlig taxering och redov skatteintäkt för föregående år	1,2	1,5	1,2	1,5
	1 294,7	1 373,5	1 294,7	1 373,5

Not 5

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2017	2016	2017
Generella statsbidrag/utjämningsbidrag				
Inkomstutjämnning	210,7	223,3	210,7	223,3
Bidrag för LSS-utjämnning	4,4	6,1	4,4	6,1
Kostnadsutjämnning	-6,0	-13,6	-6,0	-13,6
Regleringsavgift	-1,0	-0,3	-1,0	-0,3
Generella bidrag*	12,9	13,3	12,9	13,3
Fastighetsavgift	49,2	52,0	49,2	52,0
	270,2	280,8	270,2	280,8

* År 2017 avser 7,5 (6,3) Mkr ersättning för ökade kostnader för flyktingsituationen och 5,8 (6,6) Mkr avser s.k. byggbonus.

Not 6

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2017	2016	2017
Finansiella intäkter				
Ränteintäkter	0,2	0,2	0,2	0,2
Utdelning	1,5	1,4	1,4	1,3
Borgensprovision	1,3	1,3	-	-
Övriga finansiella intäkter*	-	-	1,3	-
	3,0	2,9	2,9	1,5

*1,3 Mkr år 2016 avser realisationsvinst vid försäljning av bolag. Årsredovisning Ale kommun 2017

Not 7

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2017	2016	2017
Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-1,7	-1,0	-9,3	-5,6
Aktiverade räntekostnader	-	-	0,5	0,2
Ränta på pensions-skuld	-1,1	-2,9	-1,1	-2,9
	-2,8	-3,9	-9,9	-8,3

Not 8

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016	2017	2016	2017
Skattekostnad				
Aktuell skatt	-	-	-3,1	-4,7
Uppskjuten skatt	-	-	-1,2	-1,9
	-	-	-4,3	-6,6

Not 9

Mark, byggnader och tekniska anläggningar, Mkr	Markreserv	Verksamhetsfastigheter	Fastigheter för affärsverksamhet	Publika fastigheter	Fastigheter för annan verksamhet	Summa mark, byggnader och tekniska anläggningar	
						2017	2016
Kommunen							
Anskaffningsvärde							
<i>Ing ack anskaffningsvärde</i>	<i>107,1</i>	<i>1 389,4</i>	<i>211,0</i>	<i>277,8</i>	<i>1,3</i>	<i>1 986,6</i>	<i>1 821,0</i>
Årets investering	21,0	41,8	16,3	22,2	-	101,3	171,5
Försäljning/utrangering	-0,7	-	-	-	-	-0,7	-5,9
Omklassificering*	-18,2	18,2	-	-	-	0,0	-
<i>Utg ack anskaffningsvärde</i>	<i>109,2</i>	<i>1 449,4</i>	<i>227,3</i>	<i>300,0</i>	<i>1,3</i>	<i>2 087,2</i>	<i>1 986,6</i>
Avskrivningar							
<i>Ing ack avskrivningar</i>	<i>0,0</i>	<i>-547,3</i>	<i>-79,7</i>	<i>-94,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>-721,4</i>	<i>-671,4</i>
Årets avskrivningar	-	-47,0	-4,1	-12,7	-0,1	-63,9	-55,0
Försäljning/utrangering	-	-	-	-	-	-	5,0
Omklassificering	-	-	-	-	-	-	-
<i>Utg ack avskrivningar</i>	<i>0,0</i>	<i>-594,3</i>	<i>-83,8</i>	<i>-107,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>-785,3</i>	<i>-721,4</i>
Ing planenligt restvärde	107,1	842,1	131,3	183,5	1,2	1 265,2	1 149,6
Utg planenligt restvärde	109,2	855,1	143,5	193,0	1,1	1 301,9	1 265,2
Kommunkoncernen							
Anskaffningsvärde							
<i>Ing ack anskaffningsvärde</i>	<i>162,0</i>	<i>1 390,4</i>	<i>1 369,8</i>	<i>277,8</i>	<i>1,3</i>	<i>3 201,3</i>	<i>3 018,4</i>
Årets investering	26,5	41,8	69,4	22,2	-	159,9	186,4
Försäljning/utrangering	-0,7	-	-3,5	-	-	-4,2	-7,2
Omklassificering*	-18,2	18,2	-1,9	-	-	-1,9	3,7
<i>Utg ack anskaffningsvärde</i>	<i>169,6</i>	<i>1 450,4</i>	<i>1 433,8</i>	<i>300,0</i>	<i>1,3</i>	<i>3 355,1</i>	<i>3 201,3</i>
Avskrivningar							
<i>Ing ack avskrivningar</i>	<i>-</i>	<i>-547,4</i>	<i>-529,4</i>	<i>-94,3</i>	<i>-0,1</i>	<i>-1 171,2</i>	<i>-1 097,7</i>
Årets avskrivningar	-	-47,1	-28,8	-12,7	-0,1	-88,7	-79,0
Försäljning/utrangering	-	-	3,2	-	-	3,2	5,5
Omklassificering	-	-	-	-	-	-	-
<i>Utg ack avskrivningar</i>	<i>-</i>	<i>-594,5</i>	<i>-555,0</i>	<i>-107,0</i>	<i>-0,2</i>	<i>-1 256,7</i>	<i>-1 171,2</i>
Ing planenligt restvärde	162,0	843,0	840,4	183,5	1,2	2 030,1	1 920,7
Utg planenligt restvärde	169,6	855,9	878,8	193,0	1,1	2 098,4	2 030,1

Not 10

Maskiner, fordon och inventarier, Mkr	Maskiner	Fordon	Inventarier, byggnadsinventarier	Summa maskiner, fordon och inventarier		Immateriella anläggningstillgångar	
				2017	2016	2017	2016
Kommunen							
Anskaffningsvärde							
<i>Ing åck anskaffningsvärde</i>	2,3	29,7	202,8	234,8	213,1	17,1	11,5
Årets investering	0,2	0,9	17,7	18,8	39,2	4,5	5,6
Försäljning/utrangering	-	-2,4	-25,6	-28,0	-17,5	-	-
Omklassificering	-	-	-	-	-	-	-
<i>Utg åck anskaffningsvärde</i>	2,5	28,2	194,9	225,6	234,8	21,6	17,1
Avskrivningar							
<i>Ing åck avskrivningar</i>	-1,3	-21,7	-120,1	-143,1	-139,5	-5,0	-1,6
Årets avskrivningar	-0,3	-2,5	-20,4	-23,2	-20,7	-4,4	-3,4
Försäljning/utrangering	-	2,4	25,6	28,0	17,1	-	-
Omklassificering	-	-	-	-	-	-	-
<i>Utg åck avskrivningar</i>	-1,6	-21,8	-114,9	-138,3	-143,1	-9,4	-5,0
Ing planenligt restvärde	1,0	8,0	82,7	91,7	73,6	12,1	9,9
Utg planenligt restvärde	0,9	6,4	80,0	87,2	91,7	12,2	12,1
Kommunkoncernen							
Anskaffningsvärde							
<i>Ing åck anskaffningsvärde</i>	3,0	39,4	226,6	269,0	243,9	17,1	11,5
Årets investering	0,2	2,1	22,9	25,2	44,2	4,5	5,6
Försäljning/utrangering	-	-2,4	-28,9	-31,3	-19,1	-	-
Omklassificering	-	-	-	-	-	-	-
<i>Utg åck anskaffningsvärde</i>	3,2	39,1	220,6	262,9	269,0	21,6	17,1
Avskrivningar							
<i>Ing åck avskrivningar</i>	-1,7	-25,4	-133,9	-161,0	-156,1	-5,0	-1,6
Årets avskrivningar	-0,4	-2,9	-23,0	-26,3	-23,5	-4,4	-3,4
Försäljning/utrangering	-	2,4	28,5	30,9	18,7	-	-
Omklassificering	-	-	-	-	-	-	-
<i>Utg åck avskrivningar</i>	-2,1	-25,9	-128,4	-156,4	-161,0	-9,4	-5,0
Ing planenligt restvärde	1,3	14,0	92,7	108,0	87,8	12,1	9,9
Utg planenligt restvärde	1,1	13,2	92,2	106,5	108,0	12,2	12,1

Not 11

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier	26,4	26,5	0,9	0,9
Andelar *	15,9	15,9	17,4	17,4
Långfristiga fordringar	10,6	9,8	8,7	8,2
Bostadsrätter	1,2	1,2	1,2	1,2
	54,1	53,4	28,2	27,7

* Andelskapital i Kommuninvest ekonomisk förening ingår med 713 327 kr som avser inbetalt andelskapital år 1994, samt 13 774 972 kr som avser inbetalt andelskapital år 2015. Kommuninvest ekonomisk förening har dessutom beslutat om insatsemissioner om sammanlagt 11 092 401 kr för Ale kommun som ej finns med i balansräkningen. Ale kommuns totala andelskapital i Kommuninvest ekonomisk förening uppgick 2017-12-31 till 25 580 700 kronor.

Not 12

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Exploateringsfastigheter*				
Bostadsområden	8,6	11,9	8,6	11,9
Verksamhetsområden	23,7	23,2	23,7	23,2
	32,3	35,1	32,3	35,1

Projekt med negativa saldon redovisas som förutbetalda intäkter under Kortfristiga skulder. Jämförelsetalen för 2016-12-31 har ändrats enligt samma princip.

Not 13

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Övriga kortfristiga fordringar				
Övriga fordringar	1,8	1,2	4,6	0,9
Skattefordringar	-	-	0,8	-
Skattekonto	0,0	0,4	0,2	0,7
Fordran mervärdes-skatt	7,6	8,1	7,8	8,3
Upplupna skatteint	20,1	17,0	20,1	17,0
Förutbet kostnader/ upplupna int	91,1	61,3	90,5	59,6
	150,4	106,6	150,4	104,1

Not 14

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Likvida medel				
Bank *	84,2	171,5	84,2	171,5
Plusgiro	0,1	0,4	0,1	0,4
	84,3	171,9	84,3	171,9
* - varav förmedl medel	0,1	0,1	0,1	0,1

Beviljad checkkredit för koncernkontot är 30 Mkr. Koncernkontots saldo uppgår 2017-12-31 till 171,2 Mkr. Kommunens behållning av koncernkontot är 114,5 Mkr. AB Alebyggen har en behållning på 53,9 Mkr. Skå-dal 31:3 AB har en behållning på 1,9 Mkr. Ale Utveckling AB (vilande) har en behållning på 0,2 Mkr. En väg efter rätt Tanke AB har en behållning på 0,7 Mkr. Kreditinstitut är Swedbank AB.

Not 15

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Eget kapital				
Ingående balans	816,9	847,2*	1 137,9	1 189,8
Årets/periodens resultat	30,3	39,0	51,9	62,9
Utgående eget kapital	847,2	886,2	1 189,8	1 252,7

* varav 107,9 Mkr är reserverade för framtida pensionskostnader, 7,6 Mkr är reserverade för utvecklingsfond, 100,0 Mkr är reserverade för resultatutvecklingsreserv (RUR)

Not 16

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Avsättning för pensioner				
Förmånsbestämd ålderspension	75,2	81,1	76,6	82,9
Avsatt till visstids-pensioner	1,0	0,9	1,0	0,9
Beräkn ålderspension för förtroende-valda	3,1	4,4	3,1	4,4
Löneskatt	19,2	20,9	19,5	21,3
	98,5	107,3	100,2	109,5

Avser pensioner intjänade efter 1998, visstidspensioner samt AGF-KL vid omställningserbjudande. Pensioner intjänade före 1998 redovisas under ansvarsförbindelser, se not 21. Pensionsskulden har beräknats enligt KAP-KL och RIPS. Aktualiseringsgraden är 97%. Överskottsfondens värde är 1,0 Mkr enligt värdebesked från KPA. Medlen används i verksamheten, så kallad återlåning.

Förmånsbestämd ålderspension och visstidspensioner	Belopp i tkr exklusive löneskatt	Belopp i tkr inklusive löneskatt
Avsatt till pensioner per 2016-12-31	76 148	94 622
Ränteuppräknig	1 186	1 474
Basbeloppsuppräknig	1 066	1 325
Nya utbetalningar	-3 386	-4 208
Nyintjänad förmånsbestämd ålderspension	6 968	8 658
Avsatt till pensioner per 2017-12-31	81 982	101 871

Fr o m 2003-04-01 antog ca 100 anställda en försäkringslösning genom SPP. Kommunen har betalat premier till SPP fram till 2013-12-31. Fr o m 2014-01-01 har KPA övertagit försäkringen och kommunen betalar nu premier för denna försäkring till KPA. Pensionsförpliktelsen ingår inte i ovan angivna skuld.

Ålderspension förtroendevalda	Belopp i tkr exkl löneskatt	Belopp i tkr inkl löneskatt
Avsatt till pensioner per 2016-12-31	3 111	3 866
Justering ingående balans	-8	-10
Ränteuppräknig	56	70
Basbeloppsuppräknig	34	42
Nyintjänade PBF/PRF	1 117	1 387
Nyintjänad OPF-KL	94	117
Avsatt till pensioner per 2017-12-31	4 404	5 472

Not 17

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Investeringsfond VA				
Ingående balans	3,7	3,7	3,7	3,7
Avsättn för investering	-	8,0	-	8,0
Avskrivn av investering	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Utgående balans	3,6	11,6	3,6	11,6

Årets avsättning avser framtida investeringsprojekt Åtgärder Älvängens reningsverk – överföringsledning Älvängen–Nödinge. Fonden upplöses i takt med avskrivning av investeringarna.

Not 18

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Långfristiga skulder				
Lån	310,0	310,0	710,0	723,0
Skuld anslutningsavgifter VA	27,2	38,8	27,2	38,8
Skuld gatukostnadsersättning	19,6	18,5	19,6	18,5
Övriga långfristiga skulder	-	-	31,8	31,7
	356,8	367,3	788,6	812,0

Kommunens låneportfölj 2017-12-31

Alla lån i Kommuninvest i Sverige AB

Belopp i Mkr	Återbetalningsdag	Ränta %
50,0	2018-01-29	3 mån STIBOR + 0,46%
60,0	2018-04-12	3 mån STIBOR + 0,32%
*30,0	2019-05-28	3 mån STIBOR + 0,55%
*25,0	2019-09-17	0,22%
*50,0	2019-11-12	0,67%
*25,0	2020-03-19	0,31%
20,0	2020-05-05	0,24%
*50,0	2022-01-24	0,88%
Summa	310,0	

* Lån på sammanlagt 180 Mkr är så kallade gröna lån.

Ett nytt lån på 50 Mkr har tagits upp under året och två lån på sammanlagt 50 Mkr har återbetalats. Tre lån på sammanlagt 95 Mkr har omsatts under året. Genomsnittlig låneränta under året har varit 0,3%. Återstående lånetid > 6 mån = 200 Mkr.

Ale kommun aktiverar från och med 2013-07-01 lånekostnader för aktiva exploateringsprojekt då extern upplåning har skett. Under år 2017 har inga lånekostnader aktiverats. AB Alebyggen aktiverar lånekostnader under byggtiden då extern upplåning har skett. Under år 2017 har 0,2 Mkr aktiverats.

Fortsättning not 18 Långfristiga skulder

Mkr	
Kommunens bolag och förbund	
AB Alebyggen har långfristiga skulder på	444,2
Låneportföljens sammansättning 2017-12-31:	
Lån med rörlig ränta alt. återstående räntebindningstid inom 1 år:	188,3
Lån med räntebindningstid inom 2 år:	96,3
Lån med räntebindningstid inom 3 år:	85,2
Lån med räntebindningstid med 4 år eller fler:	58,2
Räntefri skuld till ek för Kooperativ hyresrätt:	30,2
Övrig långfristig skuld:	1,0
Amortering inom 1 år uppgår till	-15,0
AB Alebyggens dotterbolag Skådal 31:3 AB har långfristiga skulder till AB Alebyggen på 13,4 Mkr, vilka har eliminerats på grund av koncerninterna poster.	
Bohus Räddningstjänstförbund (BORF) har långfristiga skulder på 9,2 Mkr. Ale kommuns andel (40 %) är 3,7 Mkr, varav 3,2 Mkr har eliminerats på grund av koncerninterna poster.	0,5
Kommunkoncernens övriga bolag har inga långfristiga skulder per 2017-12-31.	

Not 19

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Kortfristiga skulder				
Leverantörsskulder	82,5	61,4	98,4	77,8
Personalens skatter	19,3	17,9	19,6	18,3
Upplupen pens kostn ind del	47,6	49,5	48,2	50,2
Semester- och övertidsskuld	74,3	73,7	76,0	75,5
Upplupna löner	12,8	12,7	13,4	13,3
Upplupna arbetsgivaravgift	22,7	21,4	23,6	22,3
Förutbet int fr VA	7,3	7,4	7,3	7,4
Förutbet int fr Renhållning	6,4	6,6	6,4	6,6
Saldo koncernkonto				
- AB Alebyggen	40,5	53,9	-	-
- Skå-dal 31:3	-0,1	1,9	-	-
- Ale Utveckling AB	0,2	0,2	-	-
- En väg efter rätt Tanke AB	0,6	0,7	-	-
Skuld mervärdeskatt	-	-	0,5	0,6
Skatteskulder	-	-	-	0,7
Förutbet intäkter Expl fast	20,2	19,5	20,2	19,5
Uppl kostn/förutbet int	41,1	62,2	57,0	76,1
Övriga kortfristiga skulder	3,4	2,1	26,4	20,1
	378,8	391,1	397,0	388,4

Not 20

Mkr	Kommunen		Kommunkoncernen	
	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Ansvars- och borgensförbindelser				
AB Alebyggen	420,5	428,0	-	-
Renova AB	1,1	1,0	1,1	1,0
GRYAAB	0,0	0,0	0,0	0,0
Föreningar med flera	1,3	8,1	1,3	8,1
Förlustansvar egna hem	0,5	0,2	0,5	0,2
FASTIGO	-	-	0,3	0,3
	423,4	437,3	3,2	9,6

Ale kommun har i april 1994 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner och landsting/regioner som per 2017-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnda borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Ale kommuns ansvar enligt ovan nämnda borgensförbindelse, kan noteras att per 2017-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 342 483 929 484 kronor och totala tillgångar till 349 243 746 321 kronor. Ale kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 876 158 795 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 890 249 106 kronor.

Ale kommun hade 2017-12-31 en kreditlimit hos Nordea på 25 Mkr för leasing av personbilar varav 18,7 Mkr har utnyttjats.

Not 21

Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar			Belopp i tkr exklusive löneskatt	Belopp i tkr inklusive löneskatt
Ansvarsförbindelse enligt ordinarie beräkning KPA per 2016-12-31	455 646	566 186	Ansvarsförbindelse enligt särskild beräkning KPA för förtroendevalda	
Ränteuppräknig	5 336	6 630	Ansvarsförbindelse per 2016-12-31	1 222
Basbeloppsuppräknig	7 152	8 887	Ränteuppräknig	18
Gamla utbetalningar	-21 763	-27 043	Basbeloppsuppräknig	13
Övrigt	1 000	1 243	Nyintjänade	-103
			Ansvarsförbindelse per 2017-12-31	1 150
Ansvarsförbindelse enligt ordinarie beräkning KPA per 2017-12-31	447 371	555 903	TOTALT	448 521
				557 332

Driftsammanställning, kommunen

Tkr	Bokslut netto 2015	Bokslut netto 2016	Bruttokostnader 2017	Intäkter 2017	Bokslut netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse 2017
Verksamhet							
Utbildningsnämnd	735 207	766 855	1 081 075	294 010	787 065	771 087	-15 978
Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnd	471 843	488 353	795 197	263 705	531 492	499 702	-31 790
Kultur- och fritidsnämnd	74 363	78 209	81 584	4 716	76 868	77 683	815
Kommunstyrelsen exkl internservice	133 213	149 363	189 080	40 555	148 525	152 851	4 326
Internservice	-	1 623	328 111	322 054	6 057	1 623	-4 434
Samhällsbyggnadsnämnd, skatte- och internfinansiella kostnader	49 208	45 753	77 455	29 125	48 330	50 738	2 408
Samhällsbyggnadsnämnd affärsverksamhet	-46	-194	76 670	76 391	279	0	-279
Överförmyndarnämnd	2 064	2 281	5 279	2 415	2 864	2 074	-790
Valnämnd	11	3	46	-	46	-	-46
Revisorer	983	992	1 159	-	1 159	1 100	-59
Jävsnämnd/fastighetsnämnd	13	9	7	-	7	160	153
Utvecklingsstöd	-	-	26 937	-	26 937	30 000	3 063
Strategisk satsning	3 050	2 574	-	-	-	-	-
Extra kostnader flyktingsituationen	-	4 728	-	-	-	-	-
Finansreserv	-	-	-	-	-	1 182	1 182
Återbäring AFA-försäkring	-10 875	-	-	-	-	-	-
Pensionsutbet m m 1)	19 917	27 487	25 699	-	25 699	28 000	2 301
Övriga kostnader/intäkter 2)	-17 360	-10 011	12 184	30 568	-18 384	0	18 384
Social investeringsfond	4 955	1 294	-	-	-	2 500	2 500
Utvecklingsfond	4 512	-	-	-	-	-	-
Verksamhetens kostnader	1 471 058	1 559 319	2 700 483	1 063 539	1 636 944	1 618 700	-18 244

I bruttokostnader och intäkter 2017 ingår interna poster.

Resultaträkning

Tkr	Bokslut netto 2015	Bokslut netto 2016	Bruttokostnader 2017	Intäkter 2017	Bokslut netto 2017	Budget 2017	Budgetavvikelse 2017
Verksamhetens kostnader	1 471 058	1 559 319	2 700 483	1 063 539	1 636 944	1 618 700	-18 244
Avgår kapitalkostnader	-101 225	-103 633	-114 896	-	-114 896	-117 000	-2 104
Av- och nedskrivningar	74 983	79 147	92 235	-	92 235	93 200	965
Verksamhetens nettokostnader	1 444 816	1 534 833	2 677 822	1 063 539	1 614 283	1 594 900	-19 383
Skatteintäkter/GSB	1 485 535	1 564 943			1 654 303	1 633 500	20 803
Finansiella intäkter	4 248	3 047			2 888	3 000	-112
Finansiella kostnader	-3 817	-2 801			-3 939	-11 600	7 661
Årets resultat	41 150	30 357			38 969	30 000	8 969
Nettokostnadsandel	97,2%	98,1%			97,6%	98,2%	

1) Pensionsutbetalningar samt differens mellan uttaget personalomkostnadspålägg och verkliga kostnader samt minskning av upplupna lönekostnader.

2) Intäkterna avser främst försäljning av exploateringsfastigheter samt ersättning för urtaget berg. Kostnaderna avser främst upparbetade kostnader för sålda exploateringsfastigheter.

Investeringsammansättning, kommunen

Tkr	Budget utgifter	Utgifter	Inkomster	Netto	Avvikelse
Datorer, inventarier och dylikt					
IT-investeringar	9 025	9 164		9 164	-139
Kommunstyrelsen	2 605	2 477		2 477	128
Samhällsbyggnadsnämnden	0	535		535	-535
Utbildningsnämnden	15 000	4 339		4 339	10 661
Kultur- och fritidsnämnden	1 350	284		284	1 066
Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden	6 954	2 950		2 950	4 004
Idrottsanläggningar					
Åtgärder vid Jennylund	26 393	5 692		5 692	20 701
Näridrottsplatser	2 128	0		0	2 128
Upprustning idrottsanläggning	300	267		267	33
Park, gata och väg med mera					
Infrastrukturinvesteringar	8 328	4 500		4 500	3 828
Utbyte gatubelysning	13 550	16 563		16 563	-3 013
GC-bro Hålldammsbäcken	6 800	812		812	5 988
Ändr huvudmannaskap ensk allm plats	5 000	376		376	4 624
Fordonsbyte parkenheten	1 100	937		937	163
Övrigt	0	162		162	-162
Skolor och förskolor					
Ny- och ombyggn skolor och förskolor	55 400	9 666		9 666	45 734
Ombyggnad ventilation skolor/förskolor	10 940	5 122		5 122	5 818
Uppgradering av reglersystem	1 000	997		997	3
Upprustning skolgårdar	900	421		421	479
Energibesparande åtgärder	500	467		467	33
Arbetsmiljöåtgärder	300	206		206	94
VA och renhållning					
VA-sanering/-investering/-reinvestering	17 500	15 715		15 715	1 785
Grönäs-Älvängen överf ledning	4 548	793		793	3 755
Älvängens reningsverk, ombyggnad	1 000	456		456	544
Renhållning nämndanslag	1 100	402		402	698
Markreserv					
	20 767				20 767
Nödinge Stommen 1:37		8 066		8 066	-8 066
Häljered 2:6		4 700		4 700	-4 700
Nol 2:232		4 574		4 574	-4 574
Utby 2:29 med flera		3 662		3 662	-3 662
Övriga		8		8	-8
Övriga investeringsobjekt					
Nytt boende funktionsnedsättning	26 000	1 349		1 349	24 651
Infrastrukturinvest vid exploatering	12 500	0		0	12 500
Fastighet årsanslag/fastighetsunderhåll	10 000	9 248		9 248	752
Internservice - köksutrustning med mera	6 666	3 568		3 568	3 098
Centrumutveckling	5 000	93		93	4 907
Nytt äldreboende Älvängen	3 689	3 309		3 309	380
Lokalanpassning Börjessons	3 000	945		945	2 055
Reduceringsfiske Vimmersjön	1 775	17		17	1 758
Säkerhetsförebyggande åtgärder	960	918		918	42
Myndighetskrav	500	0		0	500
Laddinfrastruktur	500	544		544	-44
Övrigt	479	352		352	127
Summa investeringar	283 557	124 656		124 656	158 901

Exploateringsredovisning, kommunen

Tkr	Netto före 2017	Inkomster 2017	Utgifter 2017	Resultat 2017	Netto 2017-12-31
Bostadsområden					
Lärkås/Keillers Damm	-1 354				-1 354
Kronogården	-15 475	-11 048	7 083	10 000	-9 440
Älvängen Svenstorp	-859				-859
Älvängen centrum	2 994	-249	-1 849		896
Älvängens stationsområde	0		2 062		2 062
Gustavas plats, Älvängen	3 807		246		4 053
Surte före detta brandstation	555	-24			531
Kärrvägen	967		2 243		3 210
Ale Skårdal 62:22	-932			932	0
Änggatan	2	-4 035	102	2 000	-1 931
Nödinge detaljplan 1	0	-1 250	2 286		1 036
Älvängen Paradiset/Emmylundsområdet	127	-375			-248
Övr expl områden för bostäder	-10	-326	250		-86
Summa bostadsområden	-10 178	-17 307	12 423	12 932	-2 130
Verksamhetsområden					
Stora Vikens verksamhetsområde	5 492				5 492
Älvängens norra verksamhetsområde	576	-7 875	102	3 200	-3 997
Skepplanda verksamhetsområde	4 626	-88	8		4 546
Osbackens verksamhetsområde	3 075				3 075
Häljeredens verksamhetsområde	9 136	-44	159		9 251
Verksamhetsmark, Surte	749	-1 468	474	473	228
Camping Häljered	339		200		539
Älvängens södra industriområde	-267				-267
Övriga exploateringsomr för verksamhet	-30	-209	50	141	-48
Summa verksamhetsområden	23 696	-9 684	993	3 814	18 819
Vägprojekt Bana Väg i Väst	-1 366		141	117	-1 108
Totalt	12 152	-26 991	13 557	16 863	15 581

Negativa belopp bokförs i balansräkningen som förutbetalda intäkter under **Övriga skulder** = -19 477 tkr

Positiva belopp bokförs i balansräkningen under **Exploateringsfastigheter** = 35 058 tkr

Jämförelsetalet per 2016-12-31 har ändrats till samma princip.



Kronaskolan ligger i ett av kommunens nyaste bostadsområden – Kronogården i Älvängen.

Pensionsredovisning enligt fullfundsmodell

Enligt lagen om kommunal redovisning ska pensioner redovisas enligt blandmodellen. Det innebär att huvuddelen av kommunens pensionsförpliktelser inte ingår i de ordinarie finansiella rapporterna. Som en kompletterande information redovisas här en mer rättvisande bild av resultat och ställning.

Lagen om kommunal redovisning anger ett tydligt undantag i form av att förpliktelsen att betala ut pensionsförmåner som intjänats före 1998 inte ska tas upp som skuld eller avsättning utan redovisas först vid utbetalningen. Kommunerna har idag kostnader för pensioner för såväl tidigare som nuvarande anställda.

Den redovisade bild som lämnas enligt blandmodellen blir svårtolkad. I bedömningen av hur storleken på resultatnivån påverkar utvecklingen måste andra faktorer beaktas än vad som framgår av ordinarie nyckeltal. Det är idag ett pedagogiskt problem att den ekonomiska ställningen ser bättre ut än vad den är.

Under 2010 och de närmast följande åren rådde ovanliga förhållanden avseende pensionsskulden. Bakgrunden är en negativ basbeloppsutveckling samt samordningen med det allmänna pensionssystemet. 2011 och 2013 sänktes även diskonteringsräntan, vilket kraftigt påverkade skulden. Dessa faktorer innebar att skulden utvecklades mycket ryckigt. I övrigt antas nu ansvarsförbindelsen för pensioner intjänade före 1998 sedan några år ha nått sin kulmen.

Nedan finns en jämförelse mellan blandmodellen och fullfundsmodellen. I och med att ansvarsförbindelsen nu nått sin kulmen och börjat minska ger fullfundsmodellen en positiv resultatpåverkan med 10,4 Mkr. På balansräkningen syns den stora skillnaden mellan modellerna på soliditeten. Soliditeten i blandmodellen uppgår till 50,1 % medan soliditeten i fullfundsmodellen endast är 18,6 %.

Resultaträkning

	Mkr	Not	Blandmodell kommunen		Fullfundsmodell kommunen	
			2016	2017	2016	2017
Verksamhetens intäkter		1	420,7	404,8	420,7	404,8
Verksamhetens kostnader		2	-1 876,4	-1 926,9	-1 849,5	-1 900,9
Avskrivningar		3	-79,1	-92,2	-79,1	-92,2
Verksamhetens nettokostnader			-1 534,8	-1 614,3	-1 507,9	-1 588,3
Skatteintäkter		4	1 294,7	1 373,5	1 294,7	1 373,5
Generella statsbidrag och utjämningsbidrag		5	270,2	280,8	270,2	280,8
Finansiella intäkter		6	3,0	2,9	3,0	2,9
Finansiella kostnader		7	-2,8	-3,9	-9,2	-19,5
Skatteskostnad		8	-	-	-	-
Resultat före extraordinära poster			30,3	39,0	50,8	49,4
Extraordinära intäkter/kostnader			-	-	-	-
Årets resultat			30,3	39,0	50,8	49,4
Nettokostnadsandel inklusive finansnetto			98,1%	97,6%	96,8%	97,0%

Balansräkning

Mkr	Not	Blandmodell kommunen		Fullfundsmodell kommunen	
		2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31
Tillgångar					
Anläggningstillgångar					
Materiella/immateriella anläggningstillgångar					
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	9	1 265,2	1 301,9	1 265,2	1 301,9
- Maskiner, fordon och inventarier	10	91,7	87,2	91,7	87,2
- Immateriella anläggningstillgångar	10	12,1	12,2	12,1	12,2
- Pågående ny- och ombyggnader		-	-	-	-
Finansiella anläggningstillgångar	11	54,1	53,4	54,1	53,4
Summa anläggningstillgångar		1 423,1	1 454,7	1 423,1	1 454,7
Omsättningstillgångar					
Exploateringsfastigheter	12	32,3	35,1	32,3	35,1
Varulager VA		0,8	0,9	0,8	0,9
Övriga kortfristiga fordringar	13	150,4	106,6	150,4	106,6
Likvida medel	14	84,3	171,9	84,3	171,9
Summa omsättningstillgångar		267,8	314,5	267,8	314,5
Summa tillgångar		1 690,9	1 769,2	1 690,9	1 769,2
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	15				
Årets resultat		30,3	39,0	50,8	49,4
Resultatutjämningsreserv		100,0	100,0	-	-
Övrigt eget kapital		716,9	747,2	228,7	279,5
Summa eget kapital		847,2	886,2	279,5	328,9
Avsättningar					
Avsättning för pensioner	16	98,5	107,3	98,5	107,3
Avsättningar för pensioner intjänade före 1998 m m		-	-	567,7	557,3
Avsättning för återställande av deponi		6,0	5,7	6,0	5,7
Investeringsfond VA	17	3,6	11,6	3,6	11,6
Uppskjuten skatt		-	-	-	-
Summa avsättningar		108,1	124,6	675,8	681,9
Skulder					
Långfristiga skulder	18	356,8	367,3	356,8	367,3
Kortfristiga skulder	19	378,8	391,1	378,8	391,1
Summa skulder		735,6	758,4	735,6	758,4
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		1 690,9	1 769,2	1 690,9	1 769,2
Ställda panter (fastighetsinteckningar)		-	-	-	-
Ansvars- och borgensförbindelser	20	423,4	437,3	423,4	437,3
Jämkad mervärdesskatt, Ale arena avskrivs under en 10-års period från och med 2008		0,8	0,4	0,8	0,4
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder eller avsättningar (inklusive löneskatt)	21	567,7	557,3	-	-
Soliditet		50,1%	50,1%	16,5%	18,6%

Personalanalys

Sammanfattning

Arbetsmarknaden i högkonjunkturen innebär att välutbildade och erfarna medarbetare har möjlighet att välja på ett annat sätt än tidigare. I kombination med de demografiska förutsättningarna som innebär att minskat antal individer i arbetsför ålder ska leverera tjänster och service till fler innebär detta att rekrytering och att behålla medarbetare i organisationen är en högt prioriterad fråga.

Medarbetarna i Ale trivs i stor utsträckning på sina arbetsplatser och känner ett stort engagemang för sina arbetsuppgifter. Detta är en bra bas för ett framgångsrikt arbete lokalt och ett stort värde i de tjänster kommunen levererar. Medarbetarna känner inte i samma utsträckning att man vill rekommendera kommunen som arbetsgivare. Det finns en skillnad på hur man ser på det lokala perspektivet och på helheten. För att få behålla alla duktiga medarbetare så behöver detta gap minskas. Såväl kulturarbetet och varumärkesarbetet är tänkta att bidra till detta.

2017 har inneburit en stor belastning för organisationen. I arbetet med tillväxtbudgeten har många medarbetare inte känt igen sig och några har som konsekvens av detta valt att sluta sina anställningar i Ale. Ledarna i organisationen har också i stor utsträckning arbetat med ekonomirelaterade frågor och lika stort fokus har inte varit möjligt att ha på personalfrågorna. 2018 ger andra möjligheter att åter i högre utsträckning fokusera på arbetsmiljöfrågor.

SKL och de fackliga organisationerna har gemensamt tecknat avtal om samverkan och arbetsmiljö. Detta ger nya förutsättningar att på ett modernt sätt koppla samman inflytande-, arbetsmiljö- och verksamhetsfrågor som andra delar av arbetsmarknaden genomfört sedan lång tid tillbaka.

Under 2018 behöver stort fokus läggas på att skapa delaktighet bland våra medarbetare för att utveckla det lokala arbetet på arbetsplatsen. I ännu större utsträckning behöver fokuseras på att kombinera kommunens övergripande ambitioner på sikt med det lokala. Syftet är att hitta kombinationen som gör att medarbetarna blir ambassadörer för Ale kommun. Detta kommer också att vara viktigt i kommande rekryteringar.

Kommunen har en ledarplattform. Denna behöver kompletteras med en medarbetarplattform. Ledare och medarbetare är ömsesidigt beroende av varandra och det är samspelet mellan ledare och medarbetare som ger verksamhetens resultat.

Kommunens anställda

Antalet tillsvidareanställda ökar samtidigt som antalet timanställda minskar. Ökningen av sjuktagen motsvarar 15,7 årsarbetare. Nettot blir då en ökning med cirka 8 årsarbetare 2017 jämfört med 2016. Det är glädjande att antalet timanställda minskar, det ligger helt inom ambitionen att så långt som möjligt arbeta med optimerad bemanning för att öka grundbemanning och minska övertid.

Personalförändringen på kommunstyrelsen förklaras av att bemanningsenheten numera finns inom internservice och försörjer såväl sektor arbete, trygghet och omsorg som sektor utbildning, kultur och fritid med korttidsvikarier. Motsvarande minskningar ses inom deras respektive nämndområden.

Personalförändringar 2017

Årsarbetare per sektor	Månadsavlönade	Timavlönade	Summa	Förändring
Kommunstyrelsen	267,6	80,9	348,5	+79,7
Samhällsbyggnad	92,7	2,6	95,3	+3,2
Arbete, trygghet och omsorg	618,1	54,3	672,4	-32,7
Utbildning, kultur och fritid	797,9	49,3	847,2	-24,8
Summa	1 776,6	186,9	1 963,5	25,4

Antal anställda

	2015	2016	2017
Antal tillsvidareanställda	1 979	2 001	2 076
- varav kvinnor i %	83,2	82,0	82,1
- varav män i %	16,8	18,0	17,9
Antal heltidsanställda	1 527	1 573	1 684
Antal deltidsanställda	452	428	392
Antalet tidsbegränsat anställda (månadsanställda vikarier)	211	315	390
Antal arbetade timmar (timanställda)	382 014	411 948	370 072
- varav kvinnor		312 812	261 263
- varav män		99 136	108 809
Årsarbetare			
- månadsavlönade	1 779,4	1 733,0	1 776,6
- timavlönade	196,8	208,2	186,9
Totalt	1 976,2	1 941,2	1 963,5

Köns- och åldersfördelning

	2015	2016	2017
Andelen kvinnor/män i % av månadsanställda			
- andel kvinnor i %	81,7	81,6	80,6
- andel män i %	18,3	18,4	19,4
Genomsnittlig ålder månadsanställda	44,6	44,9	44,6
- enbart kvinnor	44,7	45,1	44,8
- enbart män	44,0	44,2	43,9
Åldersfördelning månadsavlönade			
29 år och yngre	272 (12%)	358 (16%)	341 (14%)
30-49 år	1 075 (49%)	1 119 (48%)	1 194 (48%)
50 år och äldre	843 (39%)	839 (36%)	931 (38%)

Sysselsättningsgrad

Sysselsättningsgrad	2015	2016	2017
Tillsvidareanställda	94,5	95,5	95,5
- varav kvinnor	93,8	94,9	95,0
- varav män	97,3	98,3	97,7

Antal chefer i förvaltningen

Tillsvidareanställda chefer	2017	2016
Antal chefer i förvaltningen	110	106
Antal nyanställda chefer i förvaltningen	31	24

Den starka arbetsmarknaden som vi haft några år påverkar även rörligheten bland cheferna. Om ökningen med fyra chefer räknas bort har nyrekryteringen ökat med 3 vilket är nära förra årets utfall. Det vore önskvärt att behålla cheferna något längre och detta arbete är en viktig del i den strategiska kompetensförsörjningen.

Personalomsättning

Personalomsättning	2017	2016
Personalomsättning i %	17,1	19,0
Expansion i %	4,9	7,0

Under 2017 har ett intensivt arbete för att nå optimerad bemanning genomförts framförallt inom omsorgs- och arbetsmarknadsnämndens område. Detta har inneburit att övertid och timanställningar ersatts med ordinarie medarbetare. Inom utbildningsnämndens område har rekryteringar utöver det som den ekonomiska ramen tillåter genomförts. Tillsammans betyder detta att viss expansion har skett inom personalområdet i sin helhet även om den ekonomiska ramen inte har tillåtit detta. Måttet fortsätter att kvalitetssäkras under 2018.

Sjukfrånvaro

%	2017	2016	Skillnad
Sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	7,8	7,0	0,8
Sjukfrånvaro, kvinnor	8,6	7,4	1,2
Sjukfrånvaro, män	4,9	5,3	-0,4
Ålder –29 år	7,1	6,9	0,2
Ålder 30–49 år	7,8	6,4	1,4
Ålder 50 år–	8,8	8,1	0,7
Korttidssjukfrånvaro 1–14 dagar i relation till ordinarie arbetstid	3,1	2,9	0,2
Varav sjukfrånvaro 60 dagar eller mer	43,9	41,2	2,7

Sjuktalet mätt som procent av den ordinarie arbetstiden har ökat jämfört med 2016. Ökningarna ses framförallt inom sektor utbildning, kultur och fritid där sjuktalen ökar från 5,8% av arbetstiden till 7,3%.

Verksamhetsområdet förskola har den högsta sjukfrånvaron i sektorn och både korttidsfrånvaron och långtidsfrånvaron har ökat under året. Stress, högt tempo och krävande verksamheter har varit påfrestande för många i personalen och det har varit svårt att få vikarier till alla de pass som behövs. Under senare delen av året förbättrades förutsättningarna med antal vikarier något, men verksamheten är fortfarande hårt ansträngd. Förskolecheferna har genomfört samtal med personal gällande korttids- och långtidsfrånvaro. Flera personal anger den ökade arbetsbelastningen som en stor faktor till sjukskrivningarna men det finns fler faktorer som spelar in.

Även inom grundskolan har sjukfrånvaron ökat något både vad gäller korttidsfrånvaro och långtidsfrånvaro. Under hösten har flera enheter haft ökad korttidsfrånvaro. Generellt kan sägas att arbetsbelastning och ett ekonomiskt tuft år går hand i hand. Att hitta vikarier har varit svårt och kvarvarande medarbetare belastas högre med risk för ohälsa som följd. En modell kring fasta vikarier behöver tas fram, exempelvis en fast vikariepool på grundskolan. Enheterna behöver här gå samman för att undvika den lilla enhetens sårbarhet.

Sjukfrånvaro har under 2017 fördelats ganska olika mellan de olika enheter som ingår i verksamhetsområdet elevhälsa, gymnasium, särskola, modersmål, komvux. Generellt har både sjukfrånvaron ökat inom verksamhetsområdet. Ale gymnasium och Komvux är det två enheterna där problem med den psykosociala arbetsmiljön resulterat i externa insatser och även ett mer omfattande internt arbete.

Övriga sektorer har jämförbara sjuktal 2017 som 2016. Under första halvåret 2017 ökade antalet sjukfall enligt Försäkringskassas statistik. Detta kan också vara en förklaring. Jämförande statistik kommer först under senare delen av våren och analysarbetet måste fortsätta när mer data finns.

Personalkostnader

	2015	2016	2017
Årsarbetare	1 976	1 941	1 964
Personalkostnader, Mkr	1 065,9	1 163,5	1 212,5
Personalkostnader per årsarbetare, kr	539 423	599 433	617 363
Personalkostnader per nämnd 2017, Mkr	Personal-kostnader	Totala kostnader	Procent-andel
Kommunstyrelsen	171,8	557,2	31 %
Kultur och fritid	29,2	82,2	36 %
Omsorg och arbetsmarknad	457,4	719,2	64 %
Samhällsbyggnad	64,0	149,7	43 %
Utbildning	484,5	897,8	54 %
Övriga	5,6	6,6	85 %
Totalt	1 212,5	2 020,1	60 %

Nämndernas totala kostnader har minskats med interna kostnader. I totalbeloppet har samtliga interna elimineringar gjorts och avskrivningar och finansiella nettokostnader har lagts till.

Kommunstyrelsen

Ordförande	Paula Örn (S)
Årets resultat	5 589 tkr
Nettokostnad	181 385 tkr

Nämndens uppdrag

Kommunstyrelsens uppdrag är framförallt att utöva uppsiktsplikt på den kommunala verksamheten, bereda ärenden för kommunfullmäktige samt ansvara för ett antal övergripande frågeställningar bland annat inom ekonomi och personal. Kommunstyrelsen ansvarar också för avdelningen internservice vilket innehåller kost och fastighetstjänster för övriga nämnder. Internservice har också ansvaret för kommunens lokalförsörjning. Andra uppgifter som kommunstyrelsen svarar för är näringsliv, informationsteknologi, mark och exploatering samt kommungemensamma utvecklingsfrågor.

Årets verksamhet

Kund/brukare

Kommunens viktigaste mål är att förbättra skolresultaten. Kommunstyrelsen har ett uppdrag att särskilt följa och stödja denna utveckling. Grundskolan levererar bättre skolresultat vilket är avgörande för elevernas framtida möjligheter. De goda resultaten följer med från tidiga skolår medan resultaten för årskurs 9 visar på en mindre ökning, vilket innebär att Ale fortfarande ligger lågt i de nationella jämförelserna avseende pojkarnas resultat. Flickornas resultat ligger något över riket. Resultaten i årskurs 6, där Ale i många av de jämförda resultaten ligger bland de 25 % bästa kommunerna i landet, visar att det finns stora möjligheter i framtiden att förbättra resultaten.

Förutsättningarna för företag har i insiktsmätningen förbättrats 2017 jämfört med tidigare. I Svenskt Näringslivs ranking har positionen försämrats något. Respektive faktor har däremot förbättrats och detta betyder att andra kommuner har utvecklats snabbare än Ale.

I nationella jämförelser exempelvis KKIK står sig kommunen väl när det gäller tillgänglighet, delaktighet och information. Invånare och företagare har efterhand allt fler möjligheter att använda sig av e-tjänster för att få önskad service eller tjänst.

Under året ökade invånartalet i Ale till över 30 000 invånare. Befolkningsökningen blev 2,3 %

Processer

2017 har i större utsträckning jämfört med tidigare haft ett långsiktigt generationsperspektiv. För att skapa bästa möjliga förutsättningar för kommande generationers

Alebor har en viktig målsättning varit att skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt över många år. Verksamheterna har ställt om sig till en lägre kostnadsnivå genom effektiviseringar och att i större utsträckning utnyttja digitaliseringens möjligheter. Fram till 2030 kommer antalet förskolor dubblas och ett antal nya skolor byggas för att möta befolkningsökningen.

Lednings- och styrningsprocessen som ska stödja arbetet med tillväxtbudgeten har inte fungerat till alla delar. En genomgång av organisationen har gjorts under hösten för att bättre stödja den nödvändiga utvecklingen.

Införandet av nya HR-processer i samband med övergång till nytt IT-stöd genomfördes sent 2015 och i början på 2016. Det visar sig nu att viktiga förutsättningar för ett bra genomförande till vissa delar saknades. Det handlar bland annat om bristande individuell insikt i vad nya roller bland annat baserat på källrapportering innebär, organisations-/trädstrukturen ej var komplett till behov av utbildning och kompetensutveckling. Förvaltningen har antagit en handlingsplan för att under 2017 och 2018 komma tillrätta med problemen i införandet.

Under året har ekonomiavdelningen arbetat med införande av en budget- och prognosmodul, som ska hjälpa cheferna att bättre förstå ekonomi och underlätta den ekonomiska uppföljningen. För att minska kontanthantering har Swish införts på 5 ställen under 2017 och ytterligare 6 ställen 2018. Dessutom har möjlighet till automatkontering/-attest för abonnemangsfakturor införts. Måltidsdebiteringen från Matilda har utvecklats från att måltidsfilen körs in i bokföringen som en bokföringsorder till att varje verksamhet får internfakturor som de kan kontrollera och attestera.

Resurser

Medarbetarna är kommunens viktigaste resurs för att kunna nå vårt varumärkeslöfte Ale – Lätt att leva.

Konkurrensen om medarbetare är nu större än tidigare. Detta visar sig både i att fler vakanser uppstår när våra medarbetare rekryteras till andra kommuner, men också att löneglidningen mellan lönerevisionerna är stor. Inom många professionsområden finns det också för få personer med den kompetens som vi normalt önskat för att bemanna våra verksamheter. Problemet är inte ett unikt Aleproblem och det skulle därför vara bra med ett samlat arbete i dessa frågor exempelvis inom ramen för Göteborgs regionens kommunalförbund.

Många medarbetare känner en stark press i det effektiviseringsarbete som pågår. I detta läge är det särskilt

betydelsefullt med ett modigt och tydligt ledarskap som sätter de förändringar som vi genomför i sitt rätta sammanhang. För att åstadkomma detta har bland annat arbete inletts med gruppen verksamhetschefer tillsammans med förvaltningsledningen.

Ekonomi

Sektor kommunstyrelsen uppvisar ett positivt resultat jämfört med budget på +5,5 Mkr. Inom resultatet inryms -4,4 Mkr kopplat till avdelning internservice vilket medför att sektorns resultat hade varit +10 Mkr om internservice exkluderats.

Av utvecklingsstödet 30 Mkr har totalt 5,2 Mkr nyttjats till digital utveckling samt 21,8 Mkr till omställning. 2,5 Mkr påverkar resultatet positivt på kommunstyrelsen kopplat till medel avsatta för social investering som ännu inte implementerats.

Sektorns administrativa enhet gör ett negativt resultat mot budget motsvarande -3,7 Mkr. De viktigaste avvikelserna är kapitalkostnader samt konsulttjänster kopplat till informationssäkerhet samt ärendehantering.

Ekonomiverksamhetens årsresultat uppgår till +12,1 Mkr och härrörs till största delen av delårseffekt från löneavtalet 2017 och lägre kostnader på grund av föräldradledigheter och vakanser.

Negativt årsresultat för verksamhet IT uppgår till -3,9 Mkr, infrastruktur samt teknisk plattform för digital agenda, nya kostnader i samband med förhyrning av kommunens fibernät till förmån för bredbandsutbyggnaden, lågt pris vid fakturerande av datorarbetsplatser, arbete med GDPR och den nya dataskyddsförordningen.

Investeringar

Drygt 100 Mkr lägre än budgeterade investeringsmedel har nyttjats inom fastighet kopplat till tidsförskjutning i olika projekt. De största avvikelserna mot budget återfinns inom investeringar för ny ombyggnation av skolor och friskolor (44 Mkr lägre nyttjat än budgeterade medel), nytt boende funktionsnedsättning (25 Mkr) samt Jennylunds ridanläggning (17 Mkr).

Investeringsmedel om 12,5 Mkr avser årlig post för infrastruktur vid exploatering och kvarstår då planerad utveckling av Älvängen och Nödinge ännu inte genomförts.

3,5 Mkr är omfört från investering centrumutveckling till driften kopplat till och täckt av byggbonusen.

Investeringar i tkr	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
Markreserv	20 767	20 313	454
Infrastruktur vid exploatering	12 500	0	12 500
Centrumutveckling	5 000	93	4 907
Brandvattenförsörjning Surte båthamn	179	52	127
Fastighet	136 775	36 668	100 107
It-investeringar	9 025	9 164	-139
Tjänstekort	0	1 045	-1 045
Ekonomi och PA-system	952	408	544
Ärende- och dokumenthanteringssystem	653	2	651
Laddinfrastruktur	500	544	-44
Reinvestering	1 000	1 022	-22
Total	187 351	69 310	118 041

Framtid

Den kraftiga befolkningsstillväxten är en viktig utmaning att hantera, inte minst ur det strategiska lokalförsörjningsperspektivet och balansen mellan investeringar och driftkostnader.

En av de mest angelägna frågorna 2018 är Hållbar ledning och styrning och den perspektivinsamling i ramen för Agenda 2030 som ska göras under våren 2018. Kopplat till detta är ansökan till Vinnova om innovationer inom Agenda 2030. Workshopar i social hållbarhet kommer att genomföras i de olika sektorerna. Arbetet med ny energi- och klimatstrategi drar igång under tidig vår.

Förslag att påbörja arbetet med en ny, digital översiktsplan (ÖP) för hela Ale föreslås till hösten 2018. Formellt beslut för naturvårdsprogram inom ÖP föreslås 2018, liksom klimatanpassningsplan avseende översvänningsriskerna.

Bostadsproduktion pågår i bra takt och behöver fortsätta så och öka för att uppfylla tillväxtmålet om 3 % befolkningsökning. Det finns god beredskap för det i gällande och pågående detaljplaner, ca 2 100 bostäder de närmaste 5 åren.

En utmaning är att få exploateringar på privat mark att bli verklighet. Kommunen kan behöva stötta upp med kunskap för att hjälpa till med genomförandet.

Stort fokus ligger på att utveckla Älvängens och Nödinges centrala delar för att skapa stationsnära bostäder och

stärka och utveckla handeln. Arbetet är på väg in i konkreta detaljplaneprocesser i båda orterna.

Kommunen har brist på verksamhetsmark och därför är det viktigt att få klar detaljplanen för Äskekärr och komma vidare med planen för Osbacken. Även nya detaljplaner för Alvhems stationsområde och Häljered blir välkomna tillskott.

Åtgärder som måste vidtas inom verksamhet internservice för att nå budgetmål 2018 handlar om minskad bemanning inom vaktmästeri, korrekt prissättning och beställning av måltider, bättre rutiner vid fakturering av utförda tjänster samt samordning av kommunens fordon för ökad nyttjandegrad. Tillsvidareanställningarna inom bemanningsenheten ska minska ytterligare.

Arbetet med den digitala agendan ska nu drivas vidare för att erbjuda invånare och intressenter moderna tjänster. Effektivisering sker genom att i så stor utsträckning som möjligt bygga på gemensamma standardprogram.

Näringslivsenheten ska fortsatt stärka kommunens företagare, skapa mötesplatser för nätverkande samt öka samverkan.

Ekonomisk översikt

Besluts-/verksamhetsområden (Tkr)	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Kommunstyrelsen	185 351	175 329	10 023	157 868
Internservice	1 623	6 057	-4 434	1 714
Nettokostnader	186 974	181 385	5 589	159 582

	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter				
Bidrag	-1 687	-9 706	8 019	-5 050
Försäljning av varor och verksamhet	-3 577	-6 395	2 818	-6 107
Hyror och arrenden	-117 846	-117 962	116	-105 990
Taxor och avgifter	-1 725	-2 680	955	-1 760
Övriga intäkter	-221 999	-225 866	3 867	-216 041
Summa intäkter	-346 834	-362 609	15 775	-334 948
Verksamhetens kostnader				
Bidrag och transfereringar	7 272	9 164	-1 892	8 069
Material/köpt verksamhet	53 752	53 549	203	54 083
Lokaler	98 894	101 558	-2 664	93 517
Personal	164 929	167 798	-2 869	155 211
Kapitalkostnader	80 159	81 635	-1 476	72 102
Övrigt	128 802	130 290	-1 488	111 549
Summa kostnader	533 808	543 994	-10 186	494 530
Verksamhetens nettokostnader	186 974	181 385	5 589	159 582

Utbildningsnämnden

Ordförande	Dennis Ljunggren (S)
Årets resultat	-15 978 tkr
Nettokostnad	787 065 tkr

Nämndens uppdrag

Utbildningsnämnden ansvarar för förskola, skolbarnsomsorg, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildningen.

Årets verksamhet

Kund/brukare

Grundskolan levererar bättre skolresultat vilket är avgörande för elevernas framtida möjligheter. De goda resultaten följer med från tidiga skolår medan resultaten för årskurs 9 visar på en mindre ökning. Detta innebär att Ale fortfarande ligger lågt i de nationella jämförelserna avseende pojkarnas resultat. Flickornas resultat ligger något över riket. Terminsbetygen för höstterminen visar på en stark uppgång för årets niondeklasser, jämfört med föregående år. Denna elevgrupp visade upp goda resultat även i årskurs 7 och årskurs 8. Terminsbetygen för årets åttondeklasser är däremot lägre än föregående år avseende meritvärde och andel som nått kunskapskraven i alla ämnen. Här syns också lägre resultat jämfört med när samma elevgrupp gick i årskurs 7. En genomgång krävs på individnivå för att analysera utvecklingen och sätta in relevanta åtgärder.

Den påtagliga vikariebristen har påverkat upplevelsen av förskolan men även den reella kvaliteten. Det innebär ett fortsatt intensivt arbete med att lösa situationen så att brukarna får den kvalitet som förväntas samt att kommunicera på ett tillitsskapande sätt i alla led.

Sektorn har ett stort ansvar för att familjerna får ett positivt möte med förskola och skola, då den bilden är avgörande, dels för varumärket och dels för skolframgång.

Processer

Lednings- och styrningsarbetet i sektorn har behov av utveckling och under hösten har flera steg tagits avseende ekonomistyrningen där svagheter har identifierats och en första plan håller på att utarbetas.

Det gemensamma arbetet med organisationskultur och tillit och förtroende är en viktig process för sektorn att arbeta med. Syftet är att mellanrummen mellan nivåer och mellan sektorer ska minska. Inledningsvis har arbetet tagit sin utgångspunkt dels i medarbetarenkäten, dels i begreppet tillitsbaserad styrning. Under hösten har utrymmet inte varit tillräckligt för detta arbete, utan behovet intensifieras under 2018.

Lokalförsörjningen är fortsatt av central vikt för sektorn och är arbetskrävande på alla nivåer. Den är både en risk och en möjlighet i det fortsatta arbetet för likvärdig utbildning av god kvalitet. Fokus bör ligga på möjligheterna och ett aktivt arbete med att få bästa möjliga utfall av dem.

Det pedagogiska utvecklingsarbetet genom väl styrt kollegialt lärande har utvecklats i mycket positiv riktning både bland chefer och pedagoger i skola och förskola. Det innebär att det finns väl etablerade processer eller arbetsformer där det nu ger mer effekt då man fyller dem med nytt innehåll utifrån behov och identifierade utvecklingsområden.

Det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats ytterligare, och ett stort arbete har gjorts under hösten för att säkerställa uppföljning av grundsärskolan och Ale gymnasium både på enhets- och huvudmannanivå.

Resurser

Utbildningsnämndens verksamhetsområden har stora utmaningar med kompetensförsörjningen. En arbetsmarknad med goda förutsättningar skapar en stor utmaning i att både behålla befintlig personal och att rekrytera ny personal inom budget.

Antalet anställda har ökat med 12 personer i december 2017 jämfört med december 2016. Den genomsnittliga årsarbetstiden har dock minskat något jämfört med 2016.

Inom grundskolan har elevantalet ökat med 180 elever jämfört med 2016, men inte personalstyrkan. Detta är en effektivisering i sig. Nyckeltalen som avser antal elever per lärare har, som en följd av budgettilldelningen 2017, försämrats till 13,4 elever per lärare i oktober 2017 jämfört med 12,5 elever per lärare i oktober 2016.

Sjukfrånvaron har ökat jämfört med 2016, främst inom verksamhetsområdet förskola.

Ekonomi

Utbildningsnämnden har för 2017 en negativ budgetavvikelse med -15 978 tkr.

Under året har utbildningsnämnden tagit del av en omställningsfond för att anpassa till en effektivare organisation för både personalkostnader och digitalisering. Det har varit svårt att få till stånd en effektiv verkställighet avseende dessa medel vilket fått till följd att problemen med en i förhållande till budget för stor personalorganisation följt med under hela budgetåret 2017.

Flera verksamheter har under året haft svårt att anpassa sig ner till 2017 budgetnivå och där har personalkostnader varit en betydande del. Utbildningsnämndens utfall för 2017 påverkades av en minskad kostnad för semesterlöneskulden med 1 475 tkr.

Grundskolan står för den största delen av budgetavvikelsen, men även särskolan, Komvux och Välkomsten har stora negativa avvikelser, medan gymnasiet och förskolan har positiva avvikelser.

Ersättningarna från Migrationsverket har påverkat några verksamheter. Under sommaren kom avslag på uppbokade intäkter för 2016 för extra ordinära kostnader. Under hösten kom emellertid utbetalningen för asylsökande barn. Denna ersättning var större än uppbokningen, vilket balanserade upp delar av det negativa beslutet för de extra ordinära kostnaderna.

Inför 2018 har utbildningsnämnden fått en högre ram än föregående år där målgruppsökningen är med. En genomlysning av kostnader har påbörjats och budgetarbetet har speglats mot verksamhetsmål för att få jämförbara verksamheter. Att inte sänka barn- och elevpengen inför 2018 har varit ett viktigt delmål för att enheterna ska kunna genomföra den effektivisering som påbörjats 2017. Utbildningsnämnden står inför utmaningar att möta växande elevgrupper och barnkullar.

Trots att stora åtgärder satts in under andra halvåret 2017 kvarstår en del problem med personalkostnader i förhållande till budget. Detta måste rättas till tidigt under 2018 för att 2017 års situation inte ska upprepas. Utgångsläget är emellertid avsevärt mycket bättre än vad som gällde vid ingången av 2017.

Investeringar

På grund av den ekonomiska situationen i utbildningsnämnden har endast enstaka nödvändiga reinvesteringar genomförts. Det är kompletteringar av Kronaskolans inventarier samt möbler till Madenskolan efter upprustningen. Kronaskolans och Madenskolans investeringar uppgår tillsammans till ca 3 Mkr av det totala utfallet på 4,3 Mkr. Det kommer även under 2018 råda en försiktighet med investeringarna då de ekonomiska förutsättningarna fortsatt är besvärliga.

Investering	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
Netto	15 000	4 339	10 661

Ekonomisk översikt

Besluts-/verksamhetsområden (Tkr)	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Ledning och nämnd	27 647	24 499	3 148	27 171
Elevhälsa, särskolan, modersmål	50 713	52 528	-1 815	48 121
Förskola	196 284	194 936	1 348	193 751
Grundskola	360 777	375 671	-14 894	370 135
Gymnasieskola	124 569	122 109	2 460	116 006
Komvux	11 097	13 376	-2 279	10 713
Välkomsten		3 944	-3 944	958
Övrigt		2	-2	
Nettokostnader	771 087	787 065	-15 978	766 854

Tkr	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter				
Bidrag	-39 338	-44 365	5 027	-48 822
Försäljning av varor och verksamhet	-16 191	-14 112	-2 079	-16 978
Taxor och avgifter	-28 891	-29 018	127	-26 581
Övriga intäkter	-190 250	-206 516	16 266	-190 716
Summa intäkter	-274 670	-294 011	19 341	-283 097
Verksamhetens kostnader				
Bidrag och transfereringar	330	383	-53	638
Material/köpt verksamhet	201 565	192 873	8 692	186 276
Lokaler	122 449	122 846	-397	113 992
Personal	446 374	474 405	-28 031	463 232
Kapitalkostnader	7 844	6 903	941	5 402
Övrigt	267 195	283 666	-16 471	280 412
Summa kostnader	1 045 757	1 081 075	-35 319	1 049 952
Verksamhetens nettokostnader	771 087	787 065	-15 978	766 854

Verksamhetsmått

Verksamhet	Verksamhetsmått	Utfall 2017	Budget 2017	Utfall 2016
Barnomsorg, barn 1–5 år				
	Antal barn i kommunala förskolor i Ale	1 570	1 527	1 492
	- varav sålda platser	3	2	3
	Antal barn i pedagogisk omsorg, kommunal i Ale	64	70	69
	Antal barn i fristående förskoleverksamhet	155	150	150
	Antal barn i kommunal verksamhet i annan kommun	8	13	12
	Summa Alebarn i barnomsorg	1 793	1 760	1 720
Grundskola förskoleklass–årskurs 9				
<i>Elever 6–12 år</i>				
	Elever i kommunala skolor i Ale, F–6	2 674	2 672	2 528
	- varav från andra kommuner	75	72	72
	Köpta platser F–6	234	214	233
	- varav Aleelever F–6 i fristående verksamhet	209	196	208
	- varav Aleelever F–6 i kommunal verksamhet i annan kommun	26	18	25
	Summa Aleelever 6–12 år	2 834	2 814	2 682
<i>Elever 13–15 år</i>				
	Elever i kommunala skolor i Ale, årskurs 7–9	988	962	954
	- varav från andra kommuner	39	33	33
	Köpta platser 7–9	172	171	175
	- varav Aleelever 7–9 i fristående verksamhet	151	148	151
	- varav Aleelever 7–9 i kommunal verksamhet i annan kommun	21	23	25
	Summa Aleelever 13–15 år	1 122	1 100	1 092
	Summa Aleelever i grundskola	3 955	3 914	3 774
Fritidshem				
	Antal barn på kommunala fritidshem i Ale	1 749	1 687	1 581
	- varav sålda platser	36	40	31
	Köpta platser	184	178	178
	- varav Alebarn på fritidshem i fristående verksamhet	175	168	167
	- varav Alebarn på fritidshem i kommunal verksamhet i annan kommun	9	10	11
	Summa Alebarn på fritidshem	1 896	1 825	1 759
Grundsärskola				
	Antal barn i kommunal särskola i Ale	34	33	31
	- varav sålda platser	1		
	Antal integrerade särskoleelever (Ingick i raden ovan för 2015 och 2016)	7	10	11
	Köpta platser	1	1	1
	Summa Aleelever i särskola	41	44	42
Förberedelseklass och modersmål (inkluderad i ovanstående)				
	Elever som har modersmålsundervisning	519	550	467
	Elever som har studiehandledning	115	225	119
Gymnasium				
	Antal elever i Ale gymnasium IM	93	110	111
	- varav elever från andra kommuner	4	15	19
	Köpta platser	1 063	1 069	1 046
	- varav Aleelever i fristående gymnasieskolor	521	491	565
	- varav Aleelever i kommunala gymnasieskolor	542	578	481
	Summa Aleelever i gymnasium	1 152	1 164	1 138

Framtid

Läsåret 2016/2017 visar på förbättrade kunskapsresultat i flera viktiga avseenden. Skolinspektionen lämnade de stora verksamheterna förskola och fritidshem helt utan brister samt grundskolan på huvudmannanivå med endast två anmärkningar. Detta får anses vara goda framsteg avseende kvalitet och viktigt för bilden av Ale kommuns utbildningsverksamhet. Det är viktigt att se över vad för insatser som behöver göras för att eleverna ska ha fortsatt goda resultat i Ale. Arbetet med att förbättra uppföljningen av grundsärskolan och gymnasiet skapar nya möjligheter att få en bättre översyn av hela verksamheten. Uppföljning av eleverna på gymnasiet skapar samband med de indikatorer som följs upp i grundskolan. Den utökade uppföljningen av skolfrånvaro där det finns tydliga samband mellan frånvaro och skolresultat och fortsatta gymnasiestudier är ett exempel på detta.

Den starka tillväxten i kommunen kräver en hög utbyggnadstakt av förskolor och skolor och fokus måste vara på att säkerställa det framtida behovet av goda lärmiljöer.

Den ökade tillväxten innebär nya utmaningar både avseende en mer effektiv resursanvändning och lokalförsörjning. Om-/och nybyggnation skapar möjligheter för ny organisation, nya arbetssätt, tydligare profil/varumärke och genom det attrahera de bästa medarbetarna för att nå ytterligare bättre kvalitet och en likvärdig utbildning. Det kommer att bli ett viktigt medel i den hårda konkurrensen om regionens lärare och förskollärare. Ett aktivt kompetensförsörjningsarbete för befintliga medarbetare är fortsatt av största vikt och det arbetet måste fortskrida snabbare.

Utveckling av nyckeltal för att följa både elevtal och personaltätthet är en viktig del i att ha kontroll över kvaliteten samtidigt som kommunen växer.

God utbildning skapar förutsättningar för social hållbarhet och att utjämna skillnader mellan elever skapar goda utbildningsresultat. Vetenskaplig grund är fortsatt fokus i allt utvecklingsarbete som bedrivs inom sektorn.

Kultur- och fritidsnämnden

Ordförande	Anders Rollings (S)
Årets resultat	815 tkr
Nettokostnad	76 868 tkr

Nämndens uppdrag

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kulturverksamhet, kulturskola, bibliotek, museiverksamhet, konst, kulturminnesvård, stipendium, föreningsbidrag samt kommunens fritidsverksamhet med öppen ungdomsverksamhet och idrotts- och föreningsverksamhet.

Årets verksamhet

Kund/brukare

Kultur och fritid fortsätter arbetet med att öka möjligheterna för Aleborna att få en meningsfull fritid och tillgång till en mängd olika kulturupplevelser. Den sociala kartläggningen Att leva i Ale har blivit en viktig utgångspunkt för hur verksamheterna ska organiseras. Fler ungdomar besöker den öppna ungdomsverksamheten och under sommaren har det varit fullt av aktiviteter för barn och ungdomar.

Biblioteket har fortsatt leverera en ökad tillgänglighet. Besöken under meröppettid fortsätter att öka på kommunens tre meröppna bibliotek i Surte, Älvängen och Skepplanda. Nya meröppetlåntagare registreras kontinuerligt. Enskilda initiativ har tagits till att skapa helt medborgarstyrda aktiviteter under meröppettid, till exempel stickkafé i Skepplanda. Under hösten installerades ett nytt gemensamt biblioteksdatasystem för de sju kommunerna i Bibliotek i Väst. I och med detta förenklas reservationshanteringen för låntagarna och ökar ytterligare tillgången till det gemensamma mediabeståndet. Ett gemensamt lånekort som gäller i alla kommunerna ökar också servicen för användarna.

Inom kulturenheten råder ett fortsatt fokus på delaktighet för barn och unga, som är ett prioriterat mål. För att ytterligare stötta och hjälpa till med att utveckla föreningslivet har en föreningsutvecklare tillsvidareanställts. Barn och unga ska ha möjlighet att delta i planeringen och påverka innehållet i den öppna ungdomsverksamheten. Det är fler unika besökare, ungdomar av fler kategorier och fler flickor i verksamheten, vilket är en positiv utveckling.

Processer

Genom medborgardialog och med stöd av biblioteksutredningen 2012 från Kultur i Väst ska tillgängligheten på biblioteken öka. Det handlar både om fysisk tillgäng-

lighet till bibliotekslokalerna och tillgängliga media. Bibliotekslagen pekar ut särskilt prioriterade grupper för biblioteksverksamheten. De grupper som ska prioriteras är människor med olika funktionshinder, olika språkgrupper samt barn och unga. Både på de mindre filialbiblioteken och på huvudbiblioteket i Nödinge sker en kontinuerlig dialog med brukarna. Tillgängligheten till media både inom kommunen och inom hela Bibliotek i Väst ökar i och med att allt fler lär sig använda den gemensamma webbportalen. Personalen är mycket aktiv med att lära ut webbfunktionerna. Inom kulturskolan innebär det att vi fortsätter arbeta med elevinflytande och att kulturskolan aktivt utvärderar och gör enkätundersökningar i samband med arrangemang. Genom att fritids ungdomar/föreningslivet och alla andra kommuninvånare samverkar/samarbetar med olika interna/externa aktörer kan alla kommunens invånare erbjudas en mängd olika aktiviteter, som gör det lätt att leva. Ungdomarnas delaktighet ska genomsyra hela basverksamheten i den öppna ungdomsverksamheten i Ale.

Resurser

En engagerad och kompetent personal är den absolut viktigaste resursen och nya behov i samhället kräver kontinuerlig fortbildning. Detta sker bland annat i nätverket Bibliotek i Väst och via korta kurser och seminarier arrangerade av Kultur i Väst. Bibliotekspersonal deltar också aktivt i nätverk och arbetsgrupper inom kommunen. Antalet enkla arrangemang på biblioteken ökar. Bokcirklar för både vuxna och barn, samt sagostunder för de minsta finns på alla enheter.

Dialog med medborgare och brukare sker i verksamheternas dagliga arbete; i möten, i forum, över disk, per mail, på nätet etc. Aleborna blir allt mer aktiva vad gäller förslag till mediainköp och en stor del av inköpen sker direkt.

Öppen ungdomsverksamhet har nu en samordnare som arbetar centralt med att stödja samtlig personal i dagligt arbete och utveckling av enheten. Tre av ungdomscoacherna är arbetsplatsförlagda på var sin högstadieskola och har därmed huvudfokus på arbetet som ungdomscoach i skolan på dagtid och ansvara främst för elevernas trygghet och välmående under raster. Övrig personal är arbetsplatsförlagd på var sin av de tre mötesplatserna och har huvudfokus på Ale ungdomars fritid. De arbetar tre kvällar i veckan och de dagar de arbetar dagtid stöttar de sin kollega under några timmar i skolan. Övrig tid fokuserar de på ungdomarnas fritid och ambulerar på olika mötesplatser i Ale. Möjligheten att möta samtliga

Verksamhetsmätt

Verksamhet	Verksamhetsmätt	Utfall 2017	Budget 2017	Utfall 2016
Bibliotek				
	Antal utlån			
	- huvudbibliotek	128 314	128 000	125 075
	- filialbibliotek	65 167	60 000	102 417
	Totalt utlån	193 481	180 000	227 492
	Aktiva låntagare	6 693	7 300	7 163
	Antal besökare	167 043	165 000	115 213
Kulturverksamhet				
	Antal elever i kulturskolan	500	550	482
	Antal genomförda kulturevenemang	157	100	132
	Antal publik vid scenframträdanden	8 884	7 500	10 329

ungdomar i Ale är av yttersta vikt för verksamheten och enhetens samarbete med samtliga skolor fortsätter enligt plan. Personalen har tydliga arbetsbeskrivningar, vilket innebär ett större fokus på sin egen roll och därmed en bättre verksamhet för Ales ungdomar. All personal som nyrekryteras efter förändringarna har relevant eftergymnasial utbildning.

Viktigt är också ändamålsenliga lokaler med verksamhetsanpassad teknik och ett brett samarbete med civilsamhället, föreningar, kommunala/regionala verksamheter i form av olika nätverk. Låntagarnas användande av den gemensamma webben i Bibliotek i Väst fortsätter att öka och boktransporterna mellan de sex kommunerna blir allt mer omfattande. Även transporten av media inom kommunen ökar allt mer eftersom media blir synligt och tillgängligt via webben.

Ekonomi

Resultatet 2017 för kultur- och fritidsnämnden är ett budgetöverskott på 815 tkr. Avvikelsen har genomgående under året varit positiv, men mot bakgrund av att det tidigare år uppkommit större kostnadsposter i slutskedet, har prognoserna varit av det blygsammare slaget för att undvika bakslag.

Personalkostnaderna är lägre än budget på grund av vakanser och sjukskrivningar. Intäkterna är betydligt högre än budget till exempel för simhallen. Intäktsökningen i övrigt är delvis förknippad med ökade bidrag från externt håll, vilket dock även ger en ökad kostnadsvolym då de är prestationsbaserade.

Avvikelsen mot budgeterade lokalkostnader förklaras till viss del av oklarheter mellan Ale fritid och internservice om både prisbild och utförande.

Kapitalkostnaderna är lägre än budget, vilket beror på återhållsamhet/försening av vissa investeringar.

Investeringar

Investeringsvolymen har varit ytterst liten under 2017. Bakgrunden är de ekonomiska förutsättningarna som gavs inför 2017, med frysta ramar i kombination med vetskapen om de framtida investeringarnas storlek. Det har under året gjorts en större uppgradering av Ale fritids bokningssystem, vilket kommer ge betydligt bredare användningsområde samt förbättrad möjlighet till både uppföljning och statistiska data.

Arbetet med näridrottsplatserna låg länge still på grund av att ansvarig enhetschef fram till oktober arbetade som t.f. verksamhetschef. Arbetet drogs igång i slutet av 2017 med att säkerställa lämplig mark för en näridrottsplats i Surte.

Investering i tkr	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
Netto	3 478	284	3 194

Ekonomisk översikt

Besluts-/verksamhetsområden (Tkr)	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Nämnd och administration	4 965	4 532	433	4 505
Ale fritid	41 665	41 353	312	41 475
Öppen ungdomsverksamhet	6 900	6 964	-64	6 998
Biblioteksverksamhet	11 680	11 537	143	11 940
Allmänkulturverksamhet	12 473	12 482	-10	13 289
Nettokostnader	77 683	76 868	815	78 208

	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter				
Bidrag	-729	-1 474	745	-1 072
Försäljning av varor och verksamhet	-214	-315	101	-292
Hyror och arrenden	-1 580	-1 519	-61	-1 485
Taxor och avgifter	-1 640	-1 335	-305	-1 251
Övriga intäkter	0	-72	72	-102
Summa intäkter	-4 163	-4 716	553	-4 203
Verksamhetens kostnader				
Bidrag och transfereringar	4 986	5 460	-474	6 083
Material/köpt verksamhet	2 329	1 891	438	3 121
Lokaler	32 809	36 721	-3 912	35 352
Personal	29 580	28 548	1 032	27 764
Kapitalkostnader	3 823	3 269	554	3 277
Övrigt	8 319	5 695	2 624	6 815
Summa kostnader	81 846	81 584	262	82 412
Verksamhetens nettokostnader	77 683	76 868	815	78 209

Framtid

En stor utmaning är att i allt högre utsträckning vara med och forma Alebornas egna bibliotek och få biblioteken att fungera som aktivitetsrum. Därför bör en utökad dialog hållas med flera olika intressegrupper. Från 2018 kommer skolbiblioteken att ligga under utbildningsnämndens ansvarsområde.

Kulturverksamheten har, för att få en så transparent och rättvis bidragshantering som möjligt, tagit fram kulturbidrag som synkroniserar med fritidsbidragens regelverk. De träder i kraft 2018. Olika förutsättningar gäller för föreningarna i många olika avseenden. Med detta i åtanke, kommer det att bli ett ”snällare” övergångsår i implementeringen så att alla inblandade föreningar får en balanserad start på det nya förfarandet.

Inom kulturskolan pågår ett stort förändringsarbete som syftar till att nå fler elever, vara tillgängliga på elevers fria tid och att öka delaktigheten.

Ale fritids stora och breda verksamhet fortsätter genom tvärssektoriell samverkan att skapa förutsättningar för planerat underhåll samt skapa energieffektiva åtgärder då stora delar av Ale fritids ekonomi ligger i alla våra mötesplatser. Verksamheten arbetar vidare med internservice för att maximera uthyrningsverksamheten till kunder/brukare. Vårt föreningsliv är viktigt och behöver fortsatt stöd och information så att de kan fokusera på våra barn och unga. Interbook Go-systemet kommer att vara ovärderligt i den framtida bidragsutbetalningen till föreningslivet. I samverkan med AME fortsätter arbetet med att starta upp Fritidsbanken, som i samverkan med skolor och föreningar bidra till att fler aktiviteter för barn och ungdomar kan erbjudas.

Under kommande år behövs en kraftsamling av verksamheterna runt Ale kulturrum för att få till stånd ett levande kultur- och fritids-/föreningshus av rang.

Den planerade framtida investeringsvolymen är problematisk utifrån att kultur- och fritidsnämnden har en betydande andel av kostnadsmassan låst till anläggningssidan, vilket de nya investeringarna förstärker ytterligare.

Omsorgs- och arbetsmarknadsnämnden

Ordförande	Monica Samuelsson (S)
Årets resultat	-31 790 tkr
Nettokostnad	531 492 tkr

Nämndens uppdrag

Nämndens uppdrag omfattar myndighetsutövning samt alla därtill hörande insatser till kommuninvånarna inom verksamhetsområdena äldreomsorg, funktionshinder, individ- och familjeomsorg samt särskilda boenden och hemsjukvård. Merparten av de insatser som verkställs är biståndsbedömda, men uppdraget omfattar även till exempel arbetsmarknadspolitiska insatser.

Kommuninvånare som tar del av sektorns insatser ska uppleva gott bemötande, trygghet, bra service och god rättssäkerhet.

Årets verksamhet

Kund/brukare

Den strategiska målsättningen Sysselsättning för alla har varit i fokus under året. Drygt 20 extratjänster har erbjudits och antalet arbetslösa ungdomar i december var 96, vilket är det lägsta i Ale kommun sedan målsättningen tillkom. Arbetet har nu intensifierats för att kunna erbjuda de målsatta 65 anställningarna i kommunen under 2018 och dessutom sätta fokus på målgruppen utrikesfödda.

Antalet bostäder inom ramen för LSS har ökat under året och likaså antalet brukare inom dagligt arbete. Barnboendet är i full drift, alla platser är belagda och hemmaplanslösningar har möjliggjorts. Arbetet med aktiv fritid har förenklats genom en hemsida med tillgängliga aktiviteter.

Ale Seniorcentrum färdigställdes enligt plan och inflyttningen framskrider. Antalet platser inom särskilda boenden har minskat utan att väntetider ökat nämnvärt och betaldagar på sjukhus har minskat. Den psykiatriska avdelningen med fem platser har öppnats och är fullbelagd. Kvaliteten för den enskilde är betydligt högre än tidigare placeringar för samtliga de nyinflyttade och antalet arbetstillfällen i kommunen har ökat.

Under 2017 uppnådde Ales hemtjänst en nöjdhetsgrad på 89% vilket är en förbättring från förra årets 87%. Eftersom svarsfrekvensen var relativt låg 2016 har verksamheten arbetat med förbättringsåtgärder för att få fler svarande och ett säkrare underlag. Åtgärderna gav resultat och höjde svarsfrekvensen från 58,5% 2016 till 69,4 % 2017.

Processer

På övergripande nivå har ett arbete pågått med att utveckla kvalitetsledningssystemet under hela 2017. Det är ett omfattande arbete som kommer att fortsätta under 2018 och också haka i den strategiska målsättningen på samma tema.

Arbetet med optimerad bemanning har pågått under året och förhandlades i enighet med personalorganisationerna under våren. Under hösten inleddes arbetet i planeringsklustren. Processen är tidskrävande och kräver än så länge mycket arbete kring planering av schema men har gett goda resultat, framförallt inom särskilda boenden och funktionshinder.

Det heltidsprojekt som genomfördes inom ramen för den politiska målsättningen Heltid för alla har slutrapporterats med rekommendationer och en lokal överenskommelse har tagits fram mellan personalorganisationen Kommunal och sektorn. Överenskommelsen syftar till att arbetet med heltid för alla ska inledas under våren 2018 och tidplan håller just nu på att färdigställas.

Inom ramen för hemtjänsten har flera stora förändringar genomförts. Ny ersättningsmodell har införts, omarbetat vägledningsdokument har tagits fram och beslutats och upphandling av ny teknik, framförallt nyckelfria lås och digital nattillsyn har pågått under hösten. Upphandlingen är försenad men införandet av digital signering har inletts under hösten.

Processen från inskrivning inom heldygnsvård till återgång till eget hem innehåller förbättringsområden som berör flera av sektorns verksamhetsområden. Den del som berör korttidsvistelse har fått fokus under året vilket renderat i ett överskott av korttidsplatser vilket möjliggjort försäljning till Göteborgs stad.

Nämnden har fattat beslut om att ett av de särskilda boendena från och med 2018 ska drivas som intraprenad och förberedelser för detta har pågått under året. En ny avdelning med fem platser har öppnats på ett av de särskilda boendena för personer med psykiatrisk problematik. Två Alebor har därmed kunnat flytta hem till kommunen.

Sektorn har under hösten inlett arbetet med en omorganisation. Målsättningen är att organisationen ska anpassas efter den enskilde snarare än tvärtom.

Resurser

Arbetet med Stolt omsorg i Ale har under 2017 pågått lokalt på enheterna i olika utsträckning. Under hösten

planerades för en gemensam heldag för alla sektorns medarbetare, men denna senarelades på grund av det ekonomiska läget och är nu planerad till våren 2018. Aktivitets-/hälsosatsningen fick inte fullt genomslag 2017 men är sedan slutet av 2017 igång och kommer att pågå åtminstone första halvåret 2018.

Det finns lokalbehov som inte är tillgodosedda i delar av verksamheten och tydligast märks det inom individ- och familjeomsorgen. Utöver det finns stora behov av nya boenden inom funktionshinder och processen kring detta går alltför långsamt, vilket riskerar driva kostnader då platser i stället måste köpas externt. Ale Seniorcentrum är nu färdigbyggt och inflyttningen pågår. Tillhandahållandet av bostäder för nyanlända enligt bostättningslagen har under 2017 avlöpt relativt väl men behovet av bostäder kvarstår.

Behovet av att utveckla en plan för strategisk kompetensförsörjning är överhängande och arbete pågår i sektorn men behöver samordnas och kompletteras med kommunövergripande delar. Kortsiktigt har rekrytering av exempelvis socialsekreterare varit mycket lyckosam men de kommande årens behov av rekrytering i de stora medarbetargrupperna kräver också långsiktig planering. Under hösten startade en, av statsbidrag till Komvux, finansierad kompetensutveckling för vikarier. Utbildningen är på halvfart och efter sex terminer är vikarierna färdigutbildade undersköterskor. Under hela studietiden erbjuder verksamheterna visstidsanställning i rimlig omfattning i relation till studierna. Planering för liknande interventioner pågår inom ramen för Sysselsättning för alla och förväntas tillgodose behov, inte bara inom sektorn, utan i kommunen som helhet.

Ekonomi

Sektorn uppvisar ett negativt utfall motsvarande -31,8 Mkr. Individ- och familjeomsorgen står för det i särklass största underskottet med knappt 22 Mkr och detta förklaras primärt genom kostnader för konsulter i verksamhetens myndighetsutövande delar och köpta platser för barn och unga samt vuxna utöver budget. Resterande 10 Mkr handlar om överkostnader för personal i förhållande till budget men dessa kostnader speglar också ett ökat behov. Optimerad bemanning har varit – och är – det huvudsakliga redskapet för att komma till rätta med detta.

Det ekonomiska resultatet beskrivs nedan per verksamhetsområde.

Individ- och familjeomsorgen står för det största un-

derskottet i sektorn och underskottet fördelar sig på följande poster:

- Köpta platser Barn och unga: -7,4 Mkr. Problematiken i en av kommunens tätorter har renderat fler placeringar av barn och unga än budgeterat och kommunens egna boende Spinneriet har varit möjligt att använda för hemmaplanslösningar först en bit in på året, vilket medfört fler köp än vad som annars varit nödvändigt.
- Köpta platser Vuxen: -2,5 Mkr, varav 1,5 Mkr är så kallade VINR-ärenden (vård i nära relationer). Antalet tvångsomhändertagna har varit högre än budget under stora delar av året men under hösten har antalet minskat till en nivå under budget. Dock ligger antalet SoL-placeringar över budget och sannolikt är detta resultatet av ett gott motivationsarbete vilket därmed möjliggjort minskningen av antalet tvångsplaceringar enligt ovan. Antalet köpta boendeplatser har under hela 2017 legat väl under budget. Under hösten har några skyddsplaceringar i VINR-ärenden tillkommit. Dessa placeringar är kostsamma eftersom man inte sällan placerar en vuxen och något eller några barn och betalar per placerad individ.
- Ensamkommande barn: -2,8 Mkr. Migrationsverkets tidigare ersättningssystem har sannolikt maskerat en del av en ekonomisk obalans såväl under 2015 som under 2016. I förhållande till föregående år har intäkterna för målgruppen ensamkommande minskat från 96,2 Mkr till 51,7 Mkr, det vill säga en skillnad på -44,5 Mkr, och den stora förändringen av ersättningsnivåerna har ställt höga krav på sektorn avseende omställning av verksamheten. Arbetet påbörjades redan under hösten 2016 genom att verksamheten vid Spinneriets ungdomsboende ställt om från att ta emot ensamkommande ungdomar till att kunna möta ungdomar med behov av stöd utifrån social problematik. Vallmon 1 och 2 är helt och hållet avsedda för kommunens ensamkommande ungdomar där Vallmon 1 har fungerat som HVB-boende och Vallmon 2 som stödboende. Ett minskat mottagande av ensamkommande och en allt snabbare takt av åldersuppskrivningar hos målgruppen har gjort att behovet av boendeplatser minskat dramatiskt framför allt under de senare månaderna på året varför ett arbete med att avsluta verksamheten på Vallmon 1 har genomförts. Trots att sektorn i hög grad löpande arbetar med anpassningar av verksamheten med an-

ledning av de förändrade förutsättningarna så innebär förändringarna stora ekonomiska konsekvenser för sektorn. I budget 2017 erhöles utvecklingsstöd om 5,5 Mkr för omställningsarbetet, dock har sektorns kostnader under året varit högre för detta arbete och har inneburit ett utfall på -2,8 Mkr utöver utvecklingsstödet.

- **Konsultkostnader och löneglidning: -7,5 Mkr.** Rekryteringssvårigheterna inom individ- och familjeomsorgen har under andra halvan av 2016 och stora delar av 2017 inneburit att verksamhetsområdets myndighetsutövande delar har bemannats av konsulter. Rekryteringen har varit lyckosam och man klarar sig nu utan konsulter. Löneläget är högre hos de nyrekryterade medarbetarna än hos de som slutat och därmed har verksamhetsområdet också kostnader för löneglidning.
- **Mötesplats Spinneriet: -0,4 Mkr.** Mötesplats Spinneriet har under året delfinansierats av projektmedel från Länsstyrelsen, dock har egenfinansieringsgraden varit något för hög för sektorn att bära då ersättningarna från Migrationsverket har förändrats. Mötesplatsens verksamhet har under året ställt om och erbjudandet till den enskilde ges numera i den reguljära verksamheten.
- **Konferens Ahlafors fabriker: -0,4 Mkr.** Kostnader utöver budget i uppstart och utveckling av Konferens Ahlafors fabriker i kombination med uteblivna intäkter.
- **Sysselsättning för alla: -0,5 Mkr.** Den projektplan som tagits fram inom ramen för den strategiska målsättningen Sysselsättning för alla beskriver att ansvaret för målsättningen ligger inom sektor ATO men frågan i sig måste lösas kommunövergripande. För att arbetet skulle ta fart tog arbetsmarknadsenheten initialt en del av de kostnader som kunde belastat anställande sektorer, i enlighet med hur det är beskrivet i projektplanen.

Effekter

Effekt av de åtgärder som vidtogs under hösten är svåra att beräkna avseende köpta platser eftersom det inte alltid är samma individer som placeras även om totalen är densamma. En jämförelse med 2016 ger vid handen att för enhet barn och unga är utfallet 4,5 Mkr bättre 2017 än 2016. Arbetet har strävat mot att minska antalet LVU-placeringar och omvandla så många som möjligt av de externa SoL-placeringarna till hemmaplanslösningar.

Vid början av året köptes 7,7 årsplatser LVU och i december 4. Inga barn och unga var placerade enligt SoL internt i januari medan 4 barn och unga är placerade internt i december. Samtidigt har de externa SOL-placeringarna minskat från 3,8 till 2,0.

På vuxenenheten är beräkningen något enklare att göra och effekten av färre köpta platser till förmån för hemmaplanslösningar beräknas till ca 900 tkr. Utöver det har tjänster vakanshållits så långt möjligt vilket också gett effekt.

Funktionshinders underskott förklaras enligt nedan:

- Nya externa ärenden inom assistansen motsvarande 1,9 Mkr.
- Kostnader för drift av barnboendet utöver budget, 2,5 Mkr
- Nya ärenden dagligt arbete 1,9 Mkr

De återstående 4 Mkr förklaras av kostnader för personal utöver budget.

Verksamhetsmåten visar att funktionshinder ökat antalet platser för boende med 11 under 2017 och antalet assistansärenden har ökat med 8. Inom assistansen är nytillkomna ärenden inte sällan mer resurskrävande än de ärenden som avslutas. Varje nytillkommet ärende driver kostnader och en plats i bostad med särskild service kostar åtskilliga hundra tusen kronor per år. Under våren 2018 kommer sektorn att få ett grundligare underlag kring kostnad per plats inom funktionshinderverksamheten men det är mycket sannolikt att det är utökningen av platser som förklarar de återstående 4 Mkr. Flera av de ärenden som tillkommit, såväl i ovan nämnda delar som i dagligt arbete, tillkom inför sommaren vilket också förklarar att kostnaderna ökar mer än förväntat under sommarperioden. Sammantaget kan sägas att en utveckling, där antalet brukare inom ramen för LSS ökar varje år, manar till eftertanke då det inte är möjligt att rymma den här typen av volymökningar i befintlig ram under flera års tid.

Den huvudsakliga åtgärden inom funktionshinder har varit att intensifiera arbetet med optimerad bemanning. Från oktober och fram till årsskiftet har antalet arbetade timmar minskat med 7855. Räknat på en ungefärlig timkostnad om 250 kronor är den totala effekten 1,9 Mkr. Mot budget ger det en effekt på 1,1 Mkr under november och december. Övriga åtgärder har varit hemtagning av brukare från köpt plats till psykiatriskt boende, effekt först 2018 då verksamhetsområdet har bidragit

ekonomiskt till bemanningen av det psykiatriska boendet. Platskostnad för en av de köpta platserna är nedförhandlad, effekt motsvarande 100 tkr på tre månader. Utöver det har noggrann kontroll att de fakturor som inkommit från privata utförare inom personlig assistans också renderat minskade kostnader om ca 200 tkr.

Särskilda boenden och hemsjukvård gör ett positivt resultat. En del av sektorns åtgärder mot budget i balans var att sälja korttidsplatser. Försäljningsintäkter blev 2,4 Mkr. Utöver det fick varje enhet effektiviseringskrav under våren som tillsammans motsvarande 1,5 Mkr.

Även om verksamhetsområdet som helhet gjort ett positivt resultat har några av de enskilda enheterna gjort underskott till följd av minskade hyresintäkter (som är en konsekvens av omställning från permanentplatser till korttidsplatser), kostnader för tekniska hjälpmedel och kostnader för personal. Under 2017 har verksamhetsområdet minskat antalet platser på särskilt boende med 10 stycken. Trots detta har antalet betaldagar inte ökat utan tvärtom minskat något. Den psykiatriska avdelningen med fem platser som öppnat på ett av de särskilda boendena är nu fullbelagd.

Äldreomsorgens underskott domineras av Ale hemtjänst. Arbetet med att komma tillrätta med hemtjänstens underskott har bedrivits i några olika delar där det första var att ändra ersättningsmodell från att ersätta utförd tid till att ersätta beviljad tid. Den nya modellen började gälla 1 februari 2017. Vägledningsdokumenten är omarbetade under våren och under senvåren anpassades också timersättningen till en ny, högre nivå. Under hösten gjordes ytterligare en justering av timersättningen i syfte att möjliggöra kostnadstäckning för varje utförd timme. Underskottet på intäktsidan har därmed minskat till 1 Mkr och förklaras närmast av den lägre ersättningen under årets första månader. På kostnadssidan har Ale hemtjänst haft en negativ utveckling, framförallt under sommarmånaderna. Under hösten har kostnadssidan stabiliserats på en lägre nivå till följd av intensivt arbete med schemaläggning och optimerad bemanning. Genomlysningen Kostnad per brukare kommer inom kort att ge svar på huruvida utförandet av intern hemtjänst är tillräckligt kostnadseffektivt och därefter får ställning tas till ytterligare aktiviteter för 2018.

Slutsats för hela nämndens ekonomiska situation. Med ovan angivna reservationer för svårigheten i att göra beräkningar på underlag som ständigt förändras är en grov uppskattning av den totala effekten av de åtgärder som

vidtagits mot budget i balans för 2017 cirka 11 Mkr. Tillkommande kostnader har komplicerat bilden och konsekvensen är att effekten med råge ätit upp.

Investeringar

Av beviljat reinvesteringsanslag om 1,5 Mkr har knappt 1,1 Mkr tagits i anspråk under året. Inom individ- och familjeomsorg har reinvesteringsmedel framförallt nyttjats till utökad antal arbetsplatser, upprustning av Brattås samt ljudabsorbenter till verksamheten Konferens Ahlafors Fabriker. Investering kopplat till utökad brandskydd har genomförts av funktionshinderverksamheten på Änggatan och Skepplandavillan och arbetsmiljörelaterade åtgärder har även gjorts i lokalerna på Vikadamm och Carlmarks. Inom äldreomsorgen har investeringar främst gjorts avseende skalskydd hemtjänstlokaler i Surte och Nödinge, arbetsmiljöförbättrande åtgärder i lokalerna för Nödinge och Alafors hemtjänst samt Carlmarks. Särskilda boenden och hemsjukvård har rustat upp utomhusmiljön vid Fridhems äldreboende.

Beviljat investeringsanslag avseende E-hälsa samt Appar Treserva har inte kommit igång som planerat under året och inga investeringar i projekten har genomförts.

Fordon för skolskjutsar inom funktionshinderverksamheten är beställda men har ännu ej levererats vilket innebär att anslag ännu ej har nyttjats.

Investeringar i tkr	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
Reinvest/Rat invest	1 500	1 093	407
Inredning nya äldreboende	1 800	1 802	-2
E-hälsa	500		500
Markberedning Krokstorp	754	55	699
Appar Treserva	1 200		1 200
Fordon FH/skolskjuts	1 200		1 200
Övrigt			
Netto	6 954	2 950	4 004

Verksamhetsmått

Verksamhet	Verksamhetsmått	Utfall 2017	Budget 2017	Utfall 2016
Äldreomsorg				
	Antal personer under 65 år med hemtjänstbeslut	55		49
	Antal personer över 65 år med hemtjänstbeslut	537		535
	Antal beviljade timmar hemtjänst (Tertial)		192 367	205 876
	Antal beviljade timmar extern hemtjänst (Tertial)	13 263	13 895	14 016
	Antal beviljade timmar per brukare/v	6,2		7,1
	Antal besökare på Öppna Träffpunkter	3 995	3 000	3 058
Funktionshinder				
	Antal boende enligt LSS	99	88	88
	Antal personer med personlig assistens enligt LSS, snitt	15	10	9
	Antal personer med personlig assistens enligt SFB, snitt	29	30	27
	Ej verkställda beslut bostad med särskild service, snitt (Tertial)	1	9	1
Individ- och familjeomsorg				
	Antal hushåll med försörjningsstöd	427	475	403
	Antal hushåll med försörjningsstöd, varav barnfamiljer	145	130	144
	Köpta årsplatser institution, barn- och ungdom (Tertial)	8	5	10,6
	Köpta årsplatser öppenvård, barn- och ungdom	3,4	1,4	2
	Köpta platser kval familjehem, barn och ungdom	7,5	4,4	6
	Köpta årsplatser institution, vuxna	14,2	4	7,2
	Köpta årsplatser boende, vuxna (Tertial)	4,3	8	10
	Antal arbetslösa och i program i åldern 18–24 år	96	75	123

Ekonomisk översikt

Besluts-/verksamhetsområden (Tkr)	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Nettokostnad per verksamhet				
Nämnd och administration	97 186	89 614	7 572	78 822
Äldreomsorg	10 335	19 727	-9 392	24 315
Särskilda boenden och hemsjukvård	138 214	135 945	2 268	137 334
Funktionshinder	145 584	155 839	-10 255	147 478
Individ- och familjeomsorg	108 384	130 366	-21 983	100 404
Nettokostnader	499 702	531 492	-31 790	488 352

	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter				
Bidrag	-113 610	-121 248	7 638	-161 501
Försäljning av varor och verksamhet	-12 787	-12 206	-581	-9 137
Hyror och arrenden	-22 666	-22 813	147	-22 269
Taxor och avgifter	-8 238	-8 588	350	-7 763
Övriga intäkter	-99 152	-98 849	-303	-84 703
Summa intäkter	-256 453	-263 706	7 252	-285 374
Verksamhetens kostnader				
Bidrag och transfereringar	35 614	33 314	2 300	32 562
Material/köpt verksamhet	88 734	124 439	-35 705	135 354
Lokaler	57 925	58 273	-348	56 421
Personal	426 715	447 851	-21 136	427 581
Kapitalkostnader	3 098	2 841	257	2 908
Övrigt	144 069	128 479	15 590	118 900
Summa kostnader	756 155	795 197	-39 042	773 727
Verksamhetens nettokostnader	499 702	531 492	-31 790	488 352

Framtiden

Fokus under hösten har, utöver att så långt möjligt bromsa den ogynnsamma utvecklingen, också varit att säkra att sektorn inleder 2018 med förutsättningar för ekonomi i balans. Avseende personalkostnader visar sektorn som helhet för november och december ett utfall i nivå med budget. Budget för köpta platser inom individ- och familjeomsorgen är förstärkt, likaså budget för hemtjänst enligt lagen om valfrihet. Den förtätade bemanningen inom enhet barn och unga, myndighetsutövning som 2017 finansierades av utvecklingsstöd är också till övervägande del finansierad.

Några utmaningar kvarstår inför 2018 och bland dessa kan nämnas kostnader för de kommunegna boendena för ensamkommande barn. Ett av dem är avvecklat men sektorn har alltså fasta kostnader, såsom lokalhyra. Stödboendet kan inte bedrivas med full kostnadstäckning från Migrationsverket, även om det är fullbelagt, då ersättningsnivån för delar av målgruppen är mycket låg. Kravet på snabb omställning kvarstår då målgruppen skrivs upp i ålder i snabb takt. Under 2017 har 53 ensamkommande barn avslutats, företrädesvis till Migrationsverket och 49 var alltså aktuella vid årets slut.

Sektorn kommer inom loppet av ett par veckor att er hålla rapporten Kostnad per brukare för verksamhetsåret 2016 och senare i vår också motsvarande rapport för 2017. Planeringen är att nya ställningstaganden avseende den ännu ej fullt fördelade ramen kommer att göras i samband med detta och för beslut i nämnden i mars.

Samhällsbyggnadsnämnden

Ordförande	Rolf Gustafsson (S)
Årets resultat	2 408 tkr
Nettokostnad	48 330 tkr

Nämndens uppdrag

Nämnden fullgör kommunens myndighetsuppgifter enligt främst Plan- och bygglagen, Livsmedelslagen, Miljöbalken, Lag om allmänna vattentjänster, Renhållningsförordningen, Lagen om bostadsanpassning och Lag om färdtjänst.

Nämnden ansvarar dessutom för naturvårdsfrågor, skogsvård, skötsel av gator, parker, allmänna platser och naturområden, samordning av bredbandsutbyggnad och stöd till bredbandsföreningar, avfallshantering samt vatten och avloppssystem.

Nämnden är även trafiknämnd med ansvar för lokala trafikföreskrifter, trafiksäkerhetsfrågor, trafiktillstånd, trafikskyltning och parkeringsövervakning.

Ansvaret för översiktlig planering och beslut om upprättande av planprogram och detaljplaner åvilar dock kommunstyrelsen. Nämnden ska särskilt samverka med kommunstyrelsen i samhällsbyggnadsfrågor.

Årets verksamhet

Kund/brukare

Ale kommun har preliminärt ökat med ca 700 nya invånare under 2017. Det motsvarar en ungefärlig ökning om 2,3 procent, vilket är detsamma som för 2016. Sektorn har genomfört en rad förändringar för att arbeta smartare och möta det fortsatt stora ärendeinflödet. Resurssituationen på i princip hela sektorn samt svårigheterna att rekrytera nya medarbetare är ett orosmoment för framdriften i det fortsatt intensiva arbetet med översikts- och detaljplanering samt i utförandeorganisationerna. Sektorn vittnar om effekterna efter en längre tids belastning genom längre handläggningstider och försämrat nöjdhetsindex utfall inom framförallt bygg. Det är av stor vikt att kommunens övriga verksamheter hinner med i takten för att den kommunala servicen ska vara fortsatt hög och pålitlig.

Processer

Den största långsiktiga utmaningen är säkrade gemensamma processer, tydliga roller och säkrade gränssnitt inom förvaltningen. Under 2017 har en sektorgemensam planering av projekt och större arbetsuppgifter tagit form. Vidare genomförs det gemensamma beredningar

tillsammans med MEX (mark- och exploateringsavdelningen). De mötena behandlar principiellt viktiga ärenden som exempelvis planbesked för att öka förståelsen i tidiga skeden men också för att skapa en samsyn. Den fortsatta utmaningen är att få alla medarbetare i kommunen att förstå var tillväxt innebär och medför samt leverera styrdokument och beslut.

Implementering av projektverktyg innebär att sektorn successivt kommer gå över till ett projektstyrt arbetssätt. Det kommer att generera en bättre överblick och effektivisera framdriften. Projektverktyget är en del, men införandet av projektansvariga, resursplanering, tidsplanering och ekonomiredovisning är också viktiga bitar.

Under 2017 har förberedelser pågått för sjösättning av den digitala bygglovsansökan. Det kommer innebära förenkling för både sökande och verksamhet.

Resurser

Sektorns absoluta utmaning framöver innebär att behålla befintlig och personal. Allt fler medarbetare ställer högre krav på arbetsstödande lokaler, inspirerande utbildningar och modern teknik. Tid för personlig utveckling samt utbildning är ett sätt att öka professionaliseringen och erbjuda utvecklingsmöjligheter. Bristen på ingenjörer, arkitekter och handläggare gör att det är oerhört svårrekryterat och risken för rejäl löneglidning fortsatt är stor.

Sektor samhällsbyggnad har under 2017 genomfört en större flytt vilken innebär att fler medarbetare får dela rum för att frigöra arbetsplatser. Det är fortfarande problem med överfylld matsal och stor parkeringsbrist.

Ekonomi

Det ekonomiska läget är positivt på nämndnivå eftersom bufferten är outnyttjad och personalkostnaderna är låga på grund av vakanser, sjukdom och lägre semesterlöneskuld. Även kostnaderna för bostadsanpassning har varit låga då inga större objekt varit aktuella.

Plan- och byggenheten redovisar ett stort underskott på grund av för högt uppsatta intäktsförväntningar. Tyvärr har inte alla infrastrukturprojekt kunnat genomföras under året då det saknas personalresurser.

Flertalet av nämndens taxor behöver ses över under 2018 för att på ett bättre sätt motsvara den faktiska timtaxan.

VA-enheten har pga kommunens expansion samt de ändrade bokföringsprinciperna genererat stora överskott

de senaste åren. Efter samråd och politisk behandling beslutade kommunfullmäktige i december 2017 att bevilja uppbyggandet av en investeringsfond för VA. I fonden kommer avsättningar på 8 Mkr/år att göras under

2017-2019. Pengarna kommer att användas till framtida investeringsprojekt för åtgärder av Älvängens reningsverk - överföringsledning Älvängen-Nödinge.

Verksamhetsmätt

Verksamhet	Verksamhetsmätt	Utfall 2017	Budget 2017	Utfall 2016
Administration				
	Antal överklagade myndighetsbeslut	36		
Miljö				
	Andel besökta miljöfarliga verksamheter med årlig avgift, jämfört med tillsynsplanen %	85	100	84
	Andel besökta livsmedelsverksamheter enl kontrollplanen %	96	100	88
Plan och bygg				
	Beslutade lovärenden	281	400	401
	Beslutade ärenden inom bostadsanpassning	80	130	84
	Antagna detaljplaner	1	4	3
	Beslutade ärenden inom färdtjänst	245	375	271
	Beslutade ärenden inom riksferdtjänst	1	10	19
	Uppstartade detaljplaner	6	1	1
	Antal färdigställda bostäder	278	400	222
	Antal hyresrätter	176		
	Antal bostadsrätter	58		
	Antal äganderätter	96		

Investeringar

Nämnden har för den skattefinansierade verksamheten genomfört investeringar för 29,7 Mkr av beviljade 45,9 Mkr. På grund av resursbrist har infrastrukturenheten inte klarat att genomföra alla planerade arbeten varför det finns en önskan om att medlen övergår till 2018. Förhoppningsvis kommer personal att rekryteras.

Arbetet med att byta ut uttjänt belysning intensifierades under 2017. Utbytet av belysning samt dålig belysningskabel uppgick till 16,6 Mkr. Belysningsarbetet kommer att prioriteras också under kommande år.

För gång- och cykelbron vid Hålldammsbäcken pågår projektering och byggnation påbörjas under våren 2018.

Beträffande investeringen ändrat huvudmannaskap enskilda vägar, behöver detta utredas ytterligare, bland annat avseende gatukostnadsersättning. Två planer pla-

neras att startas upp 2018; Älvängen samt Bohus/Surte. Arbetet sträcker sig över flera år.

Inrättande av fiskevårdsområde för Vimmersjön är en förutsättning för att insatser ska kunna göras. Konsult är upphandlad och arbete pågår. Återstående investeringsmedel önskas flyttas till 2018.

Det har uppstått problem vid genomförandet av Jenny-lunds friidrottsanläggning. Medel som ej arbetas upp 2017 önskas flyttas över till 2018. Begärs av kultur- och fritidsnämnden då dessa arbeten sker på uppdrag av den.

Nämnden har för affärsverksamheten genomfört investeringar för 17,4 Mkr av beviljade 24,1 Mkr. VA-verksamhetens investeringar uppgår till 17,0 Mkr och de resterande investeringsmedlen på 3,8 Mkr avseende Grönnäs-Älvängen önskas överföras till 2018. Renhållningens investeringar uppgår till 0,4 Mkr och avser miljöcontainrar.

Investeringar i tkr	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse
Skattefinansierad verksamhet			
Utbyggnad av GC-nät	2 797	2 054	743
Utbyggnad busshållplatser/säkra skolvägar	500	193	307
Utbyte gatubelysning	13 500	16 533	-3 033
Utbyte gatubelysning, landsbygd	50	29	21
Utbyggnad enligt K2020	1 250	132	1 118
Åtgärder på grund av ej utbyggda planer	231	569	-338
Attraktivare älv	100	0	100
Fordonsbyte parken	1 100	937	163
GC-bro Hålldammsbäcken	6 800	812	5 988
Justering toppbeläggning gator GC	1 200	1 236	-36
Bredbandsutveckling	300	300	0
Ändrat huvudmannaskap enskilda vägar I	5 000	376	4 624
Reduceringsfiske Vimmersjön	1 775	17	1 758
Jennylands friidrottsanläggning	9 073	5 507	3 566
Nämnd-/årsanslag SBN	2 250	1 013	1 237
Totalt skattefinansierad verksamhet	45 926	29 709	16 217
Affärsverksamhet			
VA	23 048	16 964	6 084
Renhållning	1 100	402	698
Totalt affärsverksamhet	24 148	17 366	6 782

Framtiden

Implementering av projektverktyg, projektplats Ale, kommer att agera förändringsagent för att gå över till ett projektbaserat arbetssätt. Det är av största vikt att arbetet med e-tjänster prioriteras. Införande av e-tjänst för bygglovsansökan kommer att ske under första kvartalet 2018.

Medel till nytt naturvårdsprogram kommer att fördubblats genom de beviljade bidraget för lokala naturvårdsinsatser (LONA). Arbetet med restaurering av Vimmersjön har påbörjats, de förberedande insatserna, främst inrättande av fiskevårdsområde, kommer att medföra en förskjutning i investeringsplanen.

Sektorn ser behov av att effektivisera arbetsprocesserna genom moderna styrdokument, verktyg och smidigare samarbeten med andra enheter i samhällsbyggnadsprocessen. Nya planprioriteringskriterier och en framtagen prioriteringskarta ger förhoppningsvis ökad tydlighet för sökanden, politiker och tjänstemän om vad som ska prioriteras. Planprioriteringskriterier och prioriteringskarta är också förutsättningar för att kunna göra produktionsplaner för medarbetare.

Tillväxtökningen ska ske i de mest komplexa lägena, det vill säga i befintliga tätorter. Sektorn upplever att kommunens olika verksamheter saknar gemensam bild samt genomförandeorganisation för att prioritera och kraftigt höja tempot för tillväxten. Utveckla Ale är en aktivitet som stärker den gemensamma bilden, men det behövs fler.

Ekonomisk översikt

Besluts-/verksamhetsområden (Tkr)	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Skattefinansierad verksamhet				
Nämnd och administration	9 070	7 459	1 611	9 577
Plan och bygg	6 171	8 080	-1 909	3 229
Teknik	26 318	25 938	380	25 566
Miljö	5 335	4 628	707	5 363
Färdtjänst och bostadsanpassning	3 845	2 225	1 619	2 019
Summa skattefinansierad vsh	50 738	48 330	2 408	45 753
Affärsverksamhet				
VA		0		0
Renhållning		279	279	-194

Skattefinansierad verksamhet	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter				
Bidrag	-1 165	-305	-860	-1 072
Försäljning av varor och verksamhet	-1 261	-1 455	194	-942
Hyror och arrenden	-18	-17	-2	-19
Taxor och avgifter	-18 196	-15 332	-2 864	-14 376
Övriga intäkter	-11 842	-12 016	174	-10 067
Summa intäkter	-32 482	-29 125	-3 357	-26 475
Verksamhetens kostnader				
Bidrag och transfereringar	2 300	736	1 564	1 072
Material/köpt verksamhet	7 471	8 696	-1 225	10 328
Lokaler	4 824	4 865	-41	4 693
Personal	45 235	41 118	4 117	37 295
Kapitalkostnader	13 886	13 123	763	12 862
Övrigt	9 504	8 916	588	5 977
Summa kostnader	83 220	77 454	5 766	72 228
Verksamhetens nettokostnader	50 738	48 330	2 408	45 753
Affärsverksamhetens kostnader				
Verksamhetens intäkter	-81 623	-76 391	5 232	-77 451
Verksamhetens kostnader	81 623	76 670	4 953	77 258
Affärsverksamhetens nettokostnader	0	279	279	-194

Överförmyndarnämnden

Ordförande	Eva Eriksson (S)
Årets resultat	-790 tkr
Nettokostnad	2 864 tkr

Nämndens uppdrag

Överförmyndarnämnden är en myndighet som har en rättslig särställning enligt föräldrabalken (FB).

Överförmyndarenheten tillsätter gode män och förvaltare. Nämndens primära uppgift är att utöva tillsyn över gode män, förvaltare genom att bland annat granska årsräkningar. Överförmyndarnämnden ansvarar för att rekrytera lämpliga ställföreträdare. Överförmyndarnämnden utövar också tillsyn över förmyndare i vissa fall.

Överförmyndarnämnden har även i uppgift att efter föreläggande från tingsrätten eller vid anmälan om behov av ställföreträdarskap, inhämta yttrande från huvudmän, anhöriga och externa aktörer såsom sjukvård och socialtjänsten samt företräda nämnden vid eventuell förhandling vid rättsinstans.

Länsstyrelsen är en tillsynsmyndighet som årligen via besök kontrollerar verksamheten.

Årets verksamhet

Kund/brukare

Överförmyndarnämndens mål har uppfyllts vad gäller såväl handläggningstid och granskning av årsräkningar. Nämndens mål att samtliga i tid komplett inkomna årsräkningar ska vara granskade senast den 15 september har uppnåtts i mycket god tid, då samtliga, även sena och inkompleta årsräkningar, var granskade i mitten av augusti. Vid granskning följs en separat checklista, Gransknings-PM vilken bifogas akten. Denna tydliggör på vilken nivå granskning gjorts, och underlättar kommande års granskningar i samma ärende.

Under året har en del ärenden krävt något längre handläggningstid fram till beslut, dock aldrig över de tre månader som nämnden satt som mål. Däremot har flera nya ärenden krävt längre handläggningstid, främst då det varit svårt att finna lämpliga ställföreträdare. Detta ökar också administrationen då överförmyndarnämnden får kommunicera med andra parter, såsom tingsrätten, i allt större utsträckning.

Ett av överförmyndarnämndens mål för 2017 var att möjliggöra att fler kommuninvånare ställer upp som ställföreträdare för de personer som behöver en företrä-

dare vad gäller förvalta egendom, bevaka rätt och sörja för person. Detta är samtidigt verksamhetens stora utmaning, i synnerhet då allt fler ärenden är mycket komplexa med en problembild som känns övermäktig för många intresserade.

Någon invånare väntar alltså på ställföreträdare, då de finns en önskan om särskild språkkunskap hos ställföreträdaren. Trots omfattande rekryteringsförsök genom annonsering såväl internt i kommunen som i lokaltidning och förfrågan hos överförmyndare i angränsande kommuner har lämplig ställföreträdare inte hittats. Ställföreträdare med kompletterande språkkunskaper kommer troligen bli en fortsatt utmaning för överförmyndarnämndens verksamhet. Det finns därför en risk att individer får vänta länge på det stöd de har rätt till, i det fall lämpliga ställföreträdare inte finns att tillgå.

Andelen ensamkommande barn i behov av god man ligger still på grund av en restriktiv invandringspolitik. Ställföreträdare för denna grupp råder det i dagsläget ingen brist på.

Utvecklingsarbete, med brukarenkäter speciellt riktat till verksamheten, har genomförts. 63 huvudmän och deras ställföreträdare har fått utskick med frågor om hur de uppfattar såväl överförmyndarens verksamhet som relationen mellan huvudman och ställföreträdare.

Processer

Arbetet med att ta fram de återstående processbeskrivningarna av de viktigaste processerna har varit vilande under året på grund av tidsbrist. De mest förekommande finns klara.

Det finns alltså behov av att tydliggöra processer gällande granskning av årsredovisningar samt rekrytering av ställföreträdare, där alla steg tydliggörs.

Resurser

Verksamheten har 1,85 årsarbetare, men på grund av föräldraledighet är den faktiska bemanningen 1,7. De båda delar ett mindre kontorsrum där aktuellt arkiv, samt närarkiv finns i nära anslutning. Närheten möjliggör löpande samtal i ärenden, varför komplicerade ärenden är kända av båda handläggarna. Verksamheten går runt, och förutom vid vissa toppar bedöms det som att servicenivån med närhet via telefon och e-post kan bibehållas. Dock behöver prioriteringar göras framgent då arbetet med bland annat nya dataskyddsförordningen tar tid från tjänstemännen.

Lokal för spontana besök av huvudmän och ställ-företrädare är nödvändigt och finns endast periodvis att tillgå, vilket är olyckligt då de ärenden som hanteras är sekretessbelagda.

Till stöd i sitt arbete har tjänstemännen datasystemet Wärna, ett specifikt utformat system för verksamheten. God support och möjlighet till uppgradering till e-Wärna och WärnaGo gör att systemet bedöms som mycket väl anpassat för verksamheten, samtidigt som det är i framkant vad gäller utveckling.

Fördjupande utbildningsinsatser har erbjudits vid ett tillfälle under året, vilket är något färre än planerat. Det bedöms som angeläget att frigöra tid och erbjuda detta i större utsträckning då det är mycket uppskattat av ställföreträdarna. Förhoppningen är att de känner sig uppskattade och tryggare i sina uppdrag vilket frigör tid från handläggarna, samtidigt som det kan leda till aktiva ställföreträdare väcker intresse hos invånare som inte har uppdrag i dagsläget om de talar varmt om uppdraget som sådant.

Ekonomi

Överförmyndarnämndens budget är liten sett i relation till kommunens övriga verksamheter och inte sällan också i jämförelser med andra kommuners budget för samma verksamhet. Kostnaderna härrör i mycket hög grad från just arvoden till ställföreträdare i de fall huvudmännen har låga inkomster och därmed inte själva betalar arvodet.

Utvecklingen med en ökad andel tunga ärenden som kräver större engagemang och insats, med förhöjda arvoden som följd, ses i Ale kommun, liksom i många andra kommuner. Rätten till skäligt arvode är lagstadgat, och en nödvändighet för att locka individer att ta uppdrag och att de känner att de får ersättning för det arbete de gör. Uppdraget har ett starkt ideellt inslag och ställföreträdare tar inte uppdrag för ekonomisk vinning, men detta till trots så är arvodet en av de skäl som kan få en lämplig ställföreträdare att åtaga sig uppdrag och kvarstanna som en resurs. Av denna anledning beslutade överförmyndarnämnden om höjda arvodesnivåer, från normalt 10 % av prisbasbeloppet till 15 % av prisbasbeloppet per år.

Inför beslutet uppskattades höjningen öka verksamhetens kostnader med 250 tkr exklusive sociala avgifter. Vid en första anblick tycktes ökningen vara betydligt högre, men vid djupare analys framgår att själva beslutet om

höjda arvodesnivåer genererat en ökning med 260 tkr. Resterande ökning beror bland annat på ändrade arvodesnivåer utifrån ärendens tyngd, att en något minskad andel av huvudmännen själva betalar arvodet samt flera nya ärenden vilka arvoderas ett extra "startarvode" då detta är mycket tidskrävande.

Kommunens kostnader för arvoden till ställföreträdare enligt föräldrabalken uppgick under året till 1275 tkr att jämföras med arvodeskostnaderna där huvudmännen själva betalar, vilka uppgick till 1335 tkr för samma period. Värt att notera är att det enligt nationell statistisk, insamlad av länsstyrelsen, framgår att fördelningen av arvodeskostnader under 2016 var följande: 67 % av arvodeskostnaderna belastar kommunerna, 33 % belastar den enskilda. I Ale kommun är förhållandena 49 % på kommunen, 51 % på den enskilde.

Under året har cirka tio ensamkommande barn med uppehållstillstånd, vilka står kvar med god man trots att det åligger socialtjänsten att utreda, rekrytera och hos tingsrätt ansöka om en särskilt förordnad vårdnadshavare att företräda barnet. Socialtjänsten arvoderar en särskilt förordnad vårdnadshavare, men fram tills dess kvarstår godemannen och överförmyndarnämnden bär kostnaderna.

Verksamhetsmått

Verksamhet	Utfall 2017	Budget 2017	Utfall 2016
Förmyndarskap	102	120	100
Godmanskap enl FB 11:4	176	193	180
Förvaltare enl FB 11:7	23	25	23
Ensamkommande barn i kommunen	46	90	76
Särskilt förordnad vårdnadshavare	17	18	

Ekonomisk översikt

Besluts-/verksamhetsområden (Tkr)	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Överförmyndarnämnden				
Nettokostnader	2 074	2 864	-790	2 282

Tkr	Budget 2017	Bokslut 2017	Avvikelse	Bokslut 2016
Verksamhetens intäkter				
Bidrag	0	-2 065	2 065	-2 213
Övriga intäkter	0	-350	350	-175
Summa intäkter	0	-2 415	2 415	-2 389
Verksamhetens kostnader				
Material/köpt verksamhet	19	24	-5	79
Lokaler	23	0	23	0
Personal	1 894	5 118	-3 224	4 449
Övrigt	138	138	0	142
Summa kostnader	2 074	5 279	-3 205	4 671
Verksamhetens nettokostnader	2 074	2 864	-790	2 282

Framtiden

En av verksamhetens stora utmaningar är att finna ställföreträdare för att täcka verksamhetens behov, särskilt för huvudman som uppvisar aggressivt beteende och hot om våld.

När det gäller möjlighörandet att fler kommuninvånare ställer upp som ställföreträdare är det väsentligt att riktade rekryteringar och fortbildning av redan anlitade ställföreträdare genomförs. Det är också viktigt att erbjuda stöd till ställföreträdaren för att göra rätt och på så vis underlätta granskningen och minska behovet av att begära kompletteringar, vilket fördröjer granskningsförfarandet. Att granskningen görs korrekt men utan onödig tidsspilla bedöms som viktigt för att minska risken att huvudmannen lider skada i det fall ett ärende sköts på undermåligt sätt. Det är prioriterat att fortsättningsvis ge ställföreträdarna möjlighet till fortbildning som ett led i engagerade, kompetenta ställföreträdare som genom egna kontakter kan väcka intresse hos andra att också åta sig uppdrag som god man eller förvaltare.

Ärendemängden enligt föräldrabalken har förvisso minskat, men då allt fler ärenden inkommer och avslutas, kan en tydlig ökad administration gällande detta ses, då det

är en av de mest tidskrävande uppgifterna inom verksamheten.

I det fall verksamheten ska kunna fortsätta att upprätthålla en god verksamhet, med snabb och rättssäker handläggning, och där det finns möjlighet för förbättrings- och systematisk kvalitetsarbete med exempelvis återkommande brukarenkäter, behövs troligen utökade resurser vad gäller personal, åtminstone upp till full bemanning, alternativt att verksamheten kan avlastas med administrativ personal för enklare uppgifter som i dagsläget hamnar lite i skymundan. Åtminstone vad gäller de perioder när verksamheten är under press, det vill säga, främst årets första halva då redovisningar granskas.

Föregående år fick verksamheten lägga mycket stort fokus på att hantera den stora mängden ensamkommande barn. Under året har en stabilisering noterats vad gäller arbetsbelastningen då denna grupp stadigt minskat. Dock finns en stor oro för verksamhetens ekonomi, då verksamheten från och med den 1 juli saknar möjlighet att återsöka kostnaden för den del som rör ensamkommande barn och lagd budgetram inte tar hänsyn till de nya förhållandena. Arvodes- och tolkkostnader för 2018 uppskattas till cirka 900 tkr.

Migrationsverket har vid förändringen i ersättningssystemet ökat schablonersättningen till kommunen till 52 tkr. Däri ingår uttryckligen kostnader för transport till anvisad kommun, kostnader för gode män samt kostnader inom socialtjänsten. Överförmyndarnämnden har så tidigt som i Årsredovisningen 2016 och uppföljningsrapporten i april 2017 flaggat för ändrade ersättningsregler och vad detta innebär för verksamheten. En översyn och beslut om hur fördelning av den schablonersättning som utbetalas av Migrationsverket till Ale kommun måste göras snarast, då överförmyndarnämndens tilldelade budgetram ej tar hänsyn till dessa förhållanden.

Ord och begrepp

Anläggningskapital

Utgör skillnaden mellan anläggningstillgångar och långfristiga skulder; eget kapital placerat i anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar

Tillgång som avses att stadigvarande innehas; i flera år.

Avskrivningar

Fördelning av anskaffningskostnaderna för en anläggningstillgång på fler år.

Balansräkning

Visar kommunens ekonomiska ställning vid bokslutstillfället. Visar det bokförda värdet av kommunens tillgångar och hur dessa har finansierats med egna medel och lån.

Eget kapital

Kommunens totala kapital bestående av anläggningskapital och rörelsekapital. Utgörs i balansräkningen av skillnaden mellan tillgångar och skulder. Förändringen av eget kapital redovisas i resultaträkningen samt i balansräkningen genom att jämföra årets och föregående års bokslut.

Finansnetto

Skillnaden mellan finansiella kostnader och finansiella intäkter; i huvudsak räntekostnader minus ränteintäkter.

Generella statsbidrag och utjämning

Generella statsbidrag utgår med ett bestämt belopp per invånare. Utjämningen består av inkomstutjämning och kostnadsutjämning.

Kapitalkostnader

Är en intern kostnad mellan kommunens finansförvaltning och övriga förvaltningar. Kapitalkostnaderna består av avskrivningar och intern ränta på gjorda investeringar.

Kassaflödesanalys

Visar hur kommunens investeringar och löpande kassa- verksamhet har finansierats och hur det har inverkat på kommunens likvida ställning.

Komponentavskrivning

Vid tillämpning av komponentavskrivning delar man bokföringsmässigt upp en anläggningstillgång, till exempel en byggnad, i olika komponenter med olika avskrivningstider i stället för att låta anläggningstillgången i sin helhet ha samma avskrivningstid.

Kortfristiga fordringar eller skulder

Forordringar/skulder med en förfallotid om ett år eller mindre.

Likvida medel

Konter eller andra tillgångar som snabbt kan omsättas till pengar till exempel medel på bank.

Likviditet

Betalningsberedskap på kort sikt.

Långfristiga fordringar eller skulder

Forordringar eller skulder överstigande ett år.

Nettoinvesteringar

Investeringar utgifter minus investeringsbidrag.

Nettokostnader

Driftkostnader efter avdrag för driftbidrag (riktade stats- och landstingsbidrag), avgifter och ersättningar. Verksamhetens nettokostnader (exklusive kapitalkostnader) återfinns i resultaträkningen.

Omsättningstillgångar

Likvida medel plus kortfristiga fordringar.

Periodisering

Fördelning av kostnader och intäkter på de redovisningsperioder till vilka de hör.

Personalomkostnader

Arbetsgivaravgifter, pensionskostnader med mera. Belastar verksamheterna med procentuella påslag på utbetald lön.

Resultaträkning

Visar kostnader och intäkter under året och hur dessa påverkat eget kapital.

Rörelsekapital

Omsättningstillgångar minus kortfristiga skulder.

Självfinansieringsgrad

Visar hur mycket av årets investeringar som finansierats med egna medel.

Skuldsättningsgrad

Relationen mellan skulder och eget kapital, det vill säga hur stor del av tillgångarna som har lånefinansierats.

Soliditet

Andelen eget kapital av de totala tillgångarna, det vill säga hur stor del av tillgångarna som har finansierats med eget kapital. Beskriver hur kommunens långsiktiga betalningsstyrka utvecklats.

Revisionsberättelse

Kommunrevisorerna i Ale kommun

Revisionsberättelse 2017

Till fullmäktige i Ale kommun

Org nr: 212000-1439

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder samt genom utsedda lekmanrevisorer verksamheten i kommunens företag under 2017.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll samt återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Av årsredovisningen framgår att av kommunfullmäktiges 17 prioriterade mål har 4 uppnåtts, 11 har inte uppnåtts och 2 går inte att mäta. Dock har flera mål målvärden med ett längre perspektiv än ett år, att målet ska uppnås under mandatperioden.

Vi konstaterar att omsorg- och arbetsmarknadsnämnden samt utbildningsnämnden visar på betydande underskott jämfört med fullmäktiges fastställda budget för 2017. Omsorg- och arbetsmarknadsnämndens resultat jämfört med budget uppgår till -32 mnkr och utbildningsnämndens resultat jämfört med budget uppgår till -16 mnkr.

Revisorerna noterar vidare att det under året varit svårigheter att ta del av nämndernas handlingar.

Vår bedömning är att utbildningsnämnden har vidtagit åtgärder för att åstadkomma en budget i balans. Med respekt för svårigheten att förutse lagstyrd verksamhet är det ändå vår bedömning att omsorg- och arbetsmarknadsnämnden, inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att anpassa verksamheten och dess kostnader till fastlagd budget.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Ale kommun i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen görs med reservation för omsorg- och arbetsmarknadsnämnden mot vilken vi riktar anmärkning på grund av bristande ekonomisk kontroll under 2017.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

Vi bedömer att styrelse och nämnders interna kontroll har varit tillräcklig, förutom vad gäller omsorg- och arbetsmarknadsnämnden.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen endast delvis är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt. Vi delar kommunstyrelsens bedömning att den ekonomiska målsättningen i budgeten inte har uppnåtts för omsorgs- och

1

Kommunrevisorerna i Ale kommun

arbetsmarknadsnämnden samt utbildningsnämnden och vår bedömning är att Ale kommun inte har uppnått god ekonomisk hushållning för 2017.

Ansvarsprövning

Vi riktar anmärkning mot omsorg- och arbetsmarknadsnämnden för bristande styrning, ledning, uppföljning och kontroll.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för kommunstyrelse, nämnder samt enskilda ledamöter i dessa organ.

Vi tillstyrker att kommunfullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2017.

Vi återoppar i övrigt bifogade redogörelser och rapporter.

Alafors 2018-03-28



Leif Andersson



Birgit Hansson



Daniel Höglund



Kjell Stenon



Leif Hansson



Iréne Hellekant



Jonas Lundgren



Ingela Steén



Willy Kölborg



Kjell B Johansson

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

Sammanfattning över avlämnade rapporter

Granskningsrapport, Granskning av besökssäkerhet och skalskydd i förskola och grundskola

Granskningsrapport, Granskning av fastighetsunderhåll

Granskningsrapport, Granskning av biblioteksverksamheten

Granskningsrapport, Granskning av momshantering

Granskningsrapport, Granskning av avvikelshantering inom äldreomsorgen

Granskningsrapport, Granskning av rutiner för intern styrning och kontroll

Granskning av delårsrapport för perioden januari – augusti 2017

Granskningsrapport, årsbokslut 2017

Granskningsrapporter från lekmannarevisor i AB Alebyggen

Redogörelse för revisorenas förvaltning under år 2017

PROTOKOLL
Kommunfullmäktige
Sammanträdesdatum: 2018-05-14



KF § 89

Dnr KS.2018.1

Godkännande av årsredovisning 2017 för Ale kommun och dess bolag

Ärendet

- I "Årsredovisning 2017" finns förutom den ekonomiska redovisningen med förvaltningsberättelse, uppföljning av kommunfullmäktiges mål och uppdrag i verksamhetsplan 2017, personal- och social-och ekologisk hållbarhetsredovisning samt nämndernas kortfattade beskrivningar av verksamheten under året.
- För kommunen och dess bolag är det positiva resultatet 62,9 Mkr och det egna kapitalet uppgår därmed till 1 252,7 Mkr.
- Ale kommun visar i 2017 års bokslut ett positivt resultat på 39,0 Mkr och kommunens egna kapital uppgår därmed till 886,2 Mkr.
- Affärsverksamhetens resultat har balanserats till nästkommande år.
- Kommunen har inte gjort några finansiella placeringar avseende pensionsmedel utan använder istället avsatta medel till att hålla nere den externa låneskulden.
- Sektor kommunstyrelsen föreslår att över- och underskott från 2017 års verksamhet inte ska tas med till nämnderna 2018.
- I samband med årsbokslutet slutredovisas exploateringsfastigheterna "1190 Surte 1:75 m.fl", "1230 Skårdal 62:22", "3002 Furulund" och "5203 Skepplanda värmecentral".

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelsens beslut 2018-03-27 § 56
- Tjänsteutlåtande, 2018-03-02
- Årsredovisning 2017 för kommunen och dess bolag
- Affärsverksamheten 2017
- Slutredovisning av exploateringsfastigheter

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att godkänna Årsredovisning 2017 för kommunen och dess bolag.

Justerandes sign.			Utdragsbestyrkande
	MS		

PROTOKOLL
 Kommunfullmäktige
 Sammanträdesdatum: 2018-05-14



Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att inga över- eller underskott ska överföras till nämnderna 2018.

Beslutsgång

Ordförande ställer proposition på kommunstyrelsens beslutsförslag och finner att kommunfullmäktige beslutar detsamma.

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna Årsredovisning 2017 för kommunen och dess bolag.





Kommunfullmäktige beslutar att inga över- eller underskott ska överföras till nämnderna 2018.

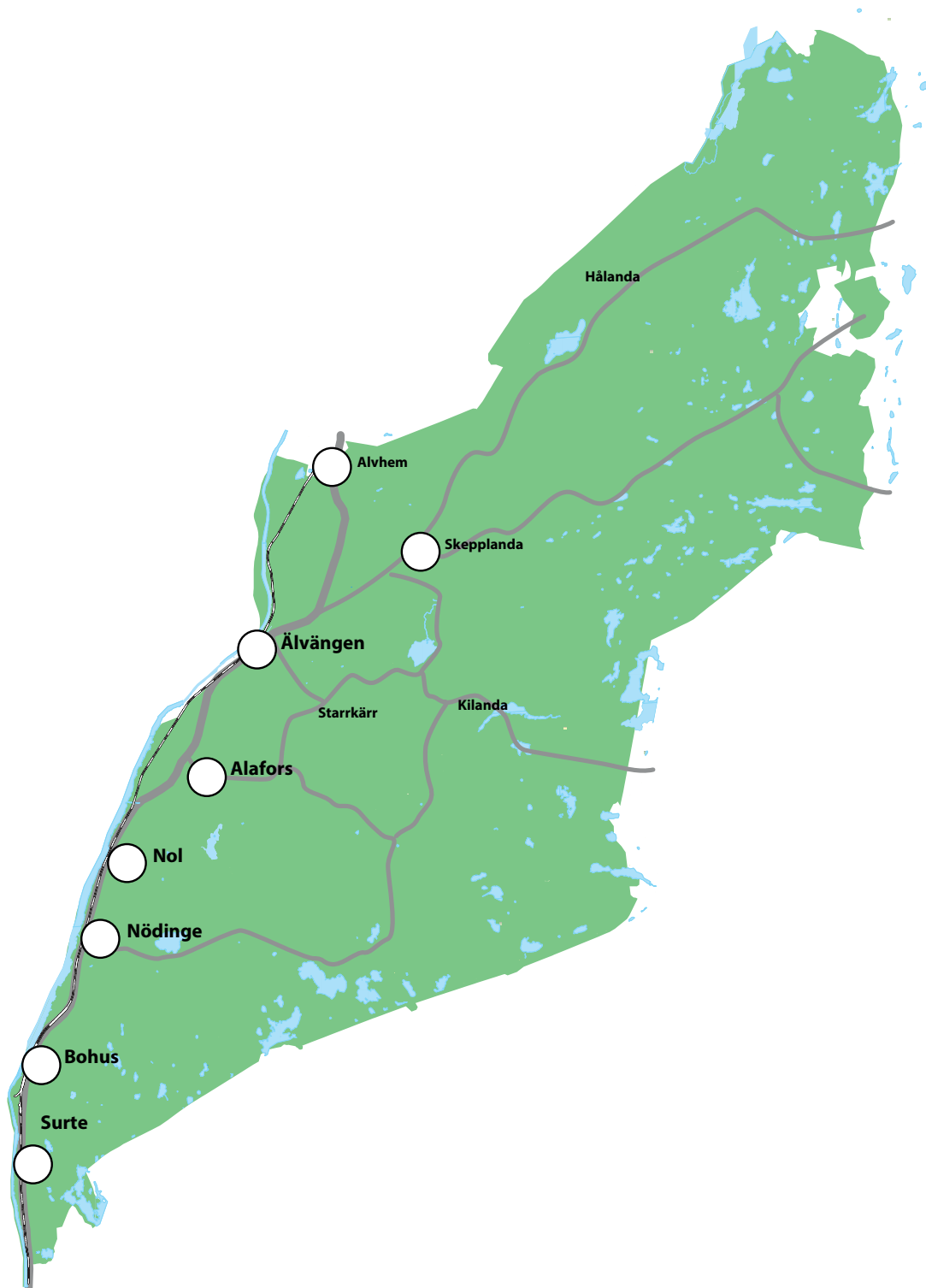
Protokollsanteckning

Elena Fridfelt (C) anmäler att hon ämnar inkomma med en protokollsanteckning.

Beslutsexpediering

För kännedom
 Samtliga nämnder
 Ekonomichef
 Redovisningschef

Justerandes sign. 			Utdragsbestyrkande 
--	---	---	--



Ale kommun Årsredovisning 2017

